

STRATEGIE PRO BRNO

Kancelář primátora města Brna
Kancelář strategie města

B | R | N | O

Jednou z častých otázek, se kterou se setkávám, je: Co město Brno potřebuje, jakou má představu o své budoucnosti? Na tuto otázku odpovídá Strategie pro Brno, která definuje vizi města, jež může být hrdé na svou minulost a které má pevné základy i v reálném čase. A co je nejdůležitější, strategie naznačuje cesty, jak vize dosáhnout.

Brno má všechny předpoklady pro to, aby se stalo perspektivním, živým a atraktivním městem pro své občany i návštěvníky. Ve středoevropském prostoru má vynikající polohu, svým ekonomickým potenciálem je zajímavé pro investory, má dobře se rozvíjející průmyslovou základnu a inovativní prostředí. Nabízí výjimečnou škálu vzdělávacích možností, v Brně jsou soustředěny nejlepší univerzity a nezanedbatelná je i velká koncentrace výzkumných a vývojových ústavů a institucí. Pro své obyvatele má pak ambice a předpoklady vytvořit město přívětivé, poskytující různorodé možnosti pracovního uplatnění, bydlení, zdravotních a sociálních služeb a kulturního i sportovního vyžití. To vše, spolu s relativně dobrým životním prostředím, již nyní vytváří z Brna město s dobrou adresou, město, které chce být svým obyvatelům skutečným domovem.

Jsem přesvědčen, že Brno je moderním evropským městem. Pouze sebevědomé a hrdé město si může stavět smělé vize. Současně jsem si vědom toho, že dobrá strategie města nevzniká a nemůže být uvedena do života bez široké spolupráce s dalšími partnery: podnikateli, odborníky z vysokých škol, významných institucí a neziskových organizací a zástupci odborné i laické veřejnosti.

Ambicí aktualizované Strategie pro Brno je být dokumentem dlouhodobě závazným, přesahujícím horizonty volebních období. Dokumentem, který přispěje k dalšímu urychlení rozvoje města a k posílení konkurenceschopnosti nejen v rámci České republiky, ale i Evropské unie.

Přeji nám všem, aby strategická vize našeho města došla svého naplnění v co nejkratší době.

Roman Onderka

primátor statutárního města Brna

STRATEGIE PRO BRNO

ÚVOD

Úvod do problematiky

Městský a regionální rozvoj je celosvětově populární téma. V současné době se opírá o programy a politiky, které dávají městu, regionu či státu schopnost úspěšně se přizpůsobovat ekonomickým změnám pomocí zlepšování vlastního konkurenčního postavení. Tuto problematiku dobře vnímá i komunální sféra v České republice a je silnou motivací k tomu, aby města pomocí strategického plánování dosáhla svých dlouhodobých rozvojových cílů.

Strategii rozvoje města lze chápat jako konsenzuální a interaktivní proces, v jehož průběhu se město snaží nalézt odpověď na otázky: Kde se město aktuálně nachází? Kam chce město v horizontu strategie dospět? Jaké základní cíle si k tomu stanoví? Jakými cestami a opatřeními chce dosáhnout vytyčených cílů? To je zřejmě nejobecnější definice strategického plánu. Ve velkých městech dnes navíc strategické plány přispívají ke zvýšení konkurenceschopnosti a udržitelnosti růstu. Jsou nástrojem selektivním, proces jejich přípravy je „politikum“. Z toho důvodu jsou moderním managementem považovány za klíčové pro úspěšné řízení rozvoje měst.

Je zřejmé, že imobilní - „tvrdé“ faktory podporující ekonomický růst se v krátké době ve městech srovnatelné velikosti vyrovnají a na významu získají faktory, které jsou mobilní - „měkké“. Procesy jako profilace, vytváření prostředí, výběr priorit, sektorová orientace, promotion a otevřená komunikace, síťování, partnerství a tvorba pozitivního image města najednou získávají obrovský význam a stávají se důležitými pro růst konkurenceschopnosti měst. Nalezení adekvátního postoje k uvedeným prorůstovým faktorům je skutečnou výzvou a velkým tématem pro současnou i budoucí politickou reprezentaci města Brna.

Důvody aktualizace Strategie pro Brno

Mezi hlavní důvody aktualizace Strategie pro Brno lze řadit poslední vývoj národní, regionální a municipální ekonomiky související s reformou státní správy, vstupem České republiky do EU a přípravou programového období EU 2007-2013 a dále skutečnost, že Strategie pro Brno z roku 2002 je rozsáhlá a v praxi neoperativní.

Výchozí podmínky

Strategie pro Brno z roku 2002 byla sice dobrou výchozí základnou, ale z dnešního pohledu se jedná o velmi rozsáhlý a v praxi obtížně použitelný

dokument. Cílem aktualizace proto bylo, aby aktualizovaná Strategie pro Brno nepopřela základní rozvojové směry nastavené ve Strategii pro Brno z roku 2002, ale aby byla výběrová a zdůrazňovala jednoznačně priority rozvoje města, a zároveň se stala dokumentem, který bude ve své realizační rovině operativní a z něhož bude vycházet Akční plán, resp. Návrh Akčního plánu.

Organizační zajištění

Aktualizace Strategie pro Brno probíhala ve spolupráci s konzultantskou firmou DHV CR, spol. s r. o.

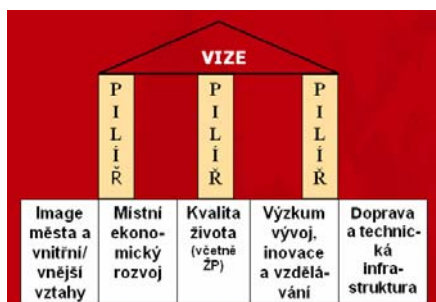
Organizačně byly práce na aktualizaci strategie zabezpečeny následujícím způsobem:

Výkonný tým strategie (VTS) zajišťoval sběr dat a jejich zpracování, vyhodnocoval podklady, výsledky a doporučení odborných skupin (PSS) a připravoval materiály pro vrcholné politické grémium (ŘSS). Členy VTS byli Radou města Brna jmenováni zaměstnanci Kanceláře primátora města Brna (Kanceláře strategie města), Odboru územního plánování a rozvoje Magistrátu města Brna a vedoucí Úseku hospodářského Magistrátu města Brna.

Řídící skupina strategie (ŘSS) představovala vrcholný, politický orgán a byla tvořena Radou města Brna. Ve vztahu k VTS ji reprezentoval primátor města Brna jako politický garant strategie.

Pracovní skupiny strategie (PSS) poskytovaly odborná stanoviska ke strategii a jednotlivým problémovým okruhům. Byly vytvořeny na základě oslovení dopisem primátora a jejich členy se stali zástupci významných brněnských institucí. Pracovních skupin strategie bylo celkem pět a v prvním pololetí roku 2006 se sešly každá celkem třikrát. Jejich připomínky a návrhy pomohly rozhodující měrou k aktualizaci strategie.

Metodika aktualizované Strategie pro Brno

Dosavadní zkušenost českých měst ukazuje, že je vhodné rozdělit strategii do dvou základních úrovní. První úroveň je nazývána funkční základnou města a představuje souhrn kvalit, kterými moderní evropské město typu a velikosti Brna musí disponovat a zajišťovat je s určitou kvalitou. V tomto smyslu se pracovalo s tezí, že Brno musí mít vyřešeny ty složky života města, které jejich obyvatelé považují za samozřejmé. Patří k nim například oblast komunikací, veřejné a individuální dopravy, sociálního a zdravotního

systému, čistoty a bezpečnosti města, bydlení či nabídky volnočasových aktivit. Jsou to tzv. imobilní faktory úspěchu a lze s jistotou tvrdit, že budou ve městech shodného typu a velikosti řešeny velmi podobně.

To, co do budoucna může Brno odlišit a co může být považováno za podstatné faktory jeho úspěchu, leží pravděpodobně v jisté nadstavbě nad základní funkční kvalitou. Jde o tzv. mobilní faktory úspěchu, které spočívají více v „měkkých procesech“ než v „tvrdých investicích“. Pracovně jsou tyto oblasti nazvány pilíři strategie, a to zejména proto, že jsou schopny nést rozvojovou vizi Brna. Ta je v předkládaném pojetí strategie chápána jako cílový stav: jde o souhrn kvalit, kterých chce Brno v horizontu strategie dosáhnout.

Struktura Strategie pro Brno

Dokument je sestaven ze dvou hlavních částí: **analytické** (zahrnuje profil města a analýzu SWOT) a **návrhové** (zahrnuje strategickou vizi a strategický skelet).

Profil města je výstupem situační analýzy města. Profil není "statistickou ročenkou města", ale souborem vybraných údajů, posouzením jejich vzájemných vztahů a odhadů budoucího vývoje rozhodujících pro stanovení rozvojového potenciálu města.

Analýza SWOT se zaměřuje na souhrnné formulace analytických poznatků, identifikovaných vazeb a jejich zařazení do jednotlivých kvadrantů (vnitřní silné a slabé stránky, vnější příležitosti a ohrožení). Cílem analýzy SWOT je uspořádat a zhodnotit výchozí poznatkovou základnu pro formulaci strategické rozvojové vize města a hlavních strategických cílů podle stanovených problémových oblastí.

Na základě profilu a analýzy SWOT je formulována **strategická vize**, která je následně dekomponována do **strategického skeletu** ve struktuře: priority, cíle a opatření strategie.

Na výše uvedené fáze aktualizace Strategie pro Brno bude navazovat fáze **realizační**, tj. sestavování návrhu akčního plánu, a to nejdříve pro období 2008-2009. Rozvojové projekty města budou analyzovány ve vztahu k prioritám a cílům aktualizované strategie, budou posuzovány vzhledem k jejich socioekonomickému přínosu pro město Brno a samozřejmě porovnávány s krátkodobými až střednědobými rozpočtovými výhledy města Brna. Akční plán není součástí aktualizované Strategie pro Brno, nýbrž její „prováděcí nadstavbou“.

Posouzení koncepce z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví (SEA)

Strategické posouzení vlivů koncepce na životní prostředí (SEA) je moderním nástrojem pro environmentální optimalizaci plánů, programů a koncepcí, které mohou mít významné vlivy na životní prostředí. V současnosti platící příslušný legislativní nástroj představuje zákon č. 100/2001 Sb., o posouzení vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Ze **souhlasného** Stanoviska Krajského úřadu Jihomoravského kraje k posouzení vlivů strategie na životní prostředí vyplývá, že za dodržení podmínek stanoviska nebude mít realizace Strategie pro Brno významný negativní vliv na životní prostředí. Za dodržení podmínek stanoviska nebude mít realizace koncepce Strategie pro Brno významný negativní vliv ani na evropsky významné lokality a ptačí oblasti soustavy Natura 2000.

Komunikace s veřejností

Komunikaci s veřejností byla po celou dobu prací věnována velká pozornost. O aktualizaci strategie byla veřejnost pravidelně informována prostřednictvím Brněnského Metropolitánu, články o strategii byly dále uveřejněny např. v časopisu Brno Business či v MF Dnes. Ke komunikaci s veřejností slouží vlastní internetové stránky strategie www.bрно.cz/strategie. Proces aktualizace Strategie pro Brno byl dále prezentován na řadě odborných konferencí a workshopů.

Přínosy strategie

V současné době je předčasné hodnotit přínosy aktualizace. Lze se ale důvodně domnívat, že jejím nejpodstatnějším přínosem je stanovení priorit rozvoje města. Strategie tak svým způsobem zavazuje všechny, kdo hospodaří s finančními prostředky a majetkem města, k cílenému postupu. Strategické cíle a opatření ovšem nelze chápat jako dogma, měly by být spíše oporou či vodítkem ve většině závažných rozhodnutí. Samozřejmě se počítá s další průběžnou aktualizací strategie.

Strategie pro Brno by měla vytvořit rámec pro směřování dílčích sektorových politik a programů a stát se základem proaktivního rozhodování ve střednědobém až dlouhodobém horizontu, tj. pro následujících 15-20 let.

Aktualizovaná Strategie pro Brno je zároveň východiskem pro sestavování Návrhu Akčního plánu a také tzv. Integrovaného plánu rozvoje města, který bude základním rámcovým dokumentem pro čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie.

STRATEGIE PRO BRNO

PROFIL MĚSTA

Obsah

1. IMAGE MĚSTA, VNITŘNÍ/VNĚJŠÍ VZTAHY	3
1.1 GEOGRAFICKÁ POLOHA A ŠIRŠÍ VZTAHY	3
1.2 BRNO V EVROPSKÉM KONTEXTU	3
1.3 BRNO V NÁRODNÍM KONTEXTU	5
1.4 BRNO V REGIONÁLNÍM KONTEXTU	6
1.5 IMAGE MĚSTA	7
1.6 KOMUNIKACE S OBČANY	9
1.7 OBČANSKÁ ANGAŽOVANOST A NEZISKOVÝ SEKTOR	11
1.8 ŘÍZENÍ A SPRÁVA MĚSTA	11
1.8.1 Institucionální východiska	11
1.8.2 Rozpočet města	14
2. MÍSTNÍ EKONOMICKÝ ROZVOJ	15
2.1 EKONOMIKA	16
2.1.1 Ekonomická historie	16
2.1.2 Ekonomika současného Brna	17
2.1.3 Zaměstnanost a trh práce	23
2.1.4 Inovační podnikání	26
2.2 PROSTOROVÝ ROZVOJ	29
2.2.1 Územní plán města Brna	29
2.2.2 Současný prostorový vývoj	31
2.3 CESTOVNÍ RUCH	34
3. KVALITA ŽIVOTA	35
3.1 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	36
3.1.1 Zemědělský půdní fond a lesy	36
3.1.2 Povrchové a podzemní vody	37
3.1.3 Ovzduší	39
3.1.4 Ochrana přírody a krajiny	41
3.1.5 Hluk	42
3.1.6 Odpady	44
3.1.7 Staré ekologické zátěže	46
3.2 OBYVATELSTVO	47
3.2.1 Přirozená měna	47
3.2.2 Migrace	49
3.2.3 Národnosti a náboženství	50
3.3 PODPORA RODINY	50
3.4 BYDLENÍ	50
3.5 SOCIÁLNÍ OBLAST	56
3.5.1 Životní úroveň a příjmová situace	56
3.5.2 Sociální problematika	56
3.6 ZDRAVÍ	59
3.7 BEZPEČNOST	61
3.8 VOLNÝ ČAS	64
3.9 VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ A REKREACE	65
3.10 SPORT A TĚLOVÝCHOVA	67
3.11 KULTURA	69
3.12 PAMÁTKY	70
4. VÝZKUM, VÝVOJ, INOVACE A VZDĚLÁVÁNÍ	71
4.1 ŠKOLSTVÍ	72
4.1.1 Předškolní vzdělávání	72
4.1.2 Základní školství	72
4.1.3 Střední a vyšší odborné školství	73
4.1.4 Vysoké školství	74
4.2 CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	77
4.3 ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVA A OSVĚTA	78

4.4	VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE	79
5.	DOPRAVA A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA	81
5.1	INŽENÝRSKÉ SÍTĚ	82
5.1.1	<i>Zásobování vodou</i>	<i>82</i>
5.1.2	<i>Odkanalizování</i>	<i>82</i>
5.1.3	<i>Centrální zásobování teplem</i>	<i>83</i>
5.1.4	<i>Elektroenergetika</i>	<i>84</i>
5.1.5	<i>Plynárenství</i>	<i>85</i>
5.1.6	<i>Telekomunikace</i>	<i>86</i>
5.1.7	<i>Radiokomunikace</i>	<i>87</i>
5.2	DOPRAVA	87
5.2.1	<i>Individuální automobilová doprava</i>	<i>88</i>
5.2.2	<i>Parkování</i>	<i>89</i>
5.2.3	<i>Železniční doprava</i>	<i>89</i>
5.2.4	<i>Městská hromadná doprava</i>	<i>89</i>
5.2.5	<i>Regionální příměstská doprava</i>	<i>90</i>
5.2.6	<i>Cyklistická doprava</i>	<i>91</i>
5.2.7	<i>Pěší pohyb</i>	<i>92</i>
5.2.8	<i>Letecká doprava</i>	<i>93</i>
5.2.9	<i>Lodní doprava</i>	<i>93</i>

1. Image města, vnitřní/vnější vztahy

Je krokodýl symbolem Brna, nebo firmy Lacoste? Je brněnský dialekt - „hantec“ - něco, na co je Brno hrdé a čím se chce prezentovat v televizi a v rozhlase? Jaké jsou vlajkové lodi města, značky, které si každý ihned ztotožní s Brnem? Identita a image jsou významnými prvky marketingu města nejen z hlediska samotných obyvatel, ale i z hlediska postavení Brna v konkurenčním prostředí ostatních měst. Dosavadní vnitřní i vnější pohled na město je výsledkem historického vývoje spolu s vnímáním současných městských aktivit, postojů a projevů jeho obyvatel. Image je faktorem proměnným a ovlivnitelným. Lze jej cíleně budovat, ale také rychle ztratit. V dnešní zrychlené době platí pro image města totéž, co pro první dojem. Nikdy nemáte takovou příležitost udělat dojem jako poprvé. Komunikace a image nabývají ve městech dosud netušených významů. Komunikace města Brna navenek i dovnitř bude stát na image, jakou si na počátku 21. století vytvoří. Bude to obraz pozitivní?

1.1 Geografická poloha a širší vztahy

Brno je městem, které geograficky náleží do středoevropského kulturního prostoru. Sídlo rozkládající se na pomezí Českého masivu a jihomoravských nížinných úvalů se historicky vyvíjelo jako součást podunajského regionu. Jádru města se nachází v kotlině řeky Svratky, která společně s řekou Svitavou vymezuje prostorový rámec Brna a dodává městu spolu s rozmanitostí terénu přírodní charakter.

Díky pahorkatinnému reliéfu má Brno dobré klimatické podmínky. Příznivá fyzicko-geografická poloha města rovněž snižuje pravděpodobnost výskytu záplav a ostatních přírodních rizik.

Město Brno je součástí širšího sídelního systému v rámci Evropy, České republiky a Jihomoravského kraje. V sídelní struktuře jižní Moravy má pozici přirozeného centra, které se svým okolím tvoří městskou aglomeraci. V evropském, národním a regionálním prostoru si město vytváří řadu politických, ekonomických a společensko-kulturních vazeb, které ovlivňují jeho relativní polohu a význam vůči ostatním sídlům.

1.2 Brno v evropském kontextu

Pozice Brna v evropském urbánním systému je dána především geografickou polohou, historickým vývojem a významem města.

Geografická poloha:

*49°12' severní šířky
16°34' východní délky*

*Nadmořská výška:
190 - 425 m.n.m.*

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Podoba i myšlení byly po staletí formovány tím, že Brno vždycky bylo, je a bude městem mezi Prahou a Vídní, a to nejen geograficky, ale i symbolicky.

Poloha Brna v regionu CENTROPE

Pramen: centripe.info

V makroměřítku je Brno součástí městské rozvojové osy Berlín – Praha – (Katowice) – Vídeň – Bratislava – Budapešť – (Terst). Intenzivnější přeshraniční ekonomické a společenské vazby lze však zasadit do úžeji vymezeného středoevropského prostoru, tzv. regionu CENTROPE, schematicky vymezeného regiony jižní Moravy, Burgenlandu, Dolního Rakouska, Vídně, Bratislavského kraje a Bratislavy, Trnavského kraje a Trnavy a komitáty západního Maďarska včetně Györu a Šoproně, kde žije cca 7 miliónů obyvatel. V rámci takto vymezeného přeshraničního regionu je nejvýznamnější především historicky podložená vazba na Vídeň, jako na ekonomicky a kulturně dominantní centrum.

V evropském kontextu je Brno reprezentantem měst vyšší střední velikosti, vymezených horní hranicí 500 000 obyvatel. V této kategorii vykazuje vývoj měst největší rozdíly; důležitou roli hrají takové faktory, jakými jsou poloha sídla nebo specializace ekonomické základny. Polohu města je možné zároveň chápat jako vysoce relativní proměnnou, závislou na zapojení Brna do sítí globalizované i evropské ekonomiky a trhu a rovněž na rozložení nabídky a poptávky po službách nabízených městem. V mezinárodní dělbě práce je pravděpodobnou rolí města být střediskem s vysokým podílem průmyslu s vyšší přidanou hodnotou a navázaným komplexem aplikované vědy a výzkumu a strategických služeb.

Mezi faktory, které jsou konkurenceschopné v evropském měřítku, patří existence veletržního areálu spojená s cennou image tradičního středoevropského obchodního centra. Mezi hlavní konkurenty patří ostatní středoevropská veletržní města, např. Budapešť, Poznaň, Lipsko, Mnichov, v menším rozsahu i Vídeň.

Výhodou města je poloha v rámci širokého pásu severojižní dopravní osy a blízkost přirozené středoevropské komunikační trasy, kterou je tradičně údolí Dunaje. Dopravní poloha města je zohledňována křížením IV. a VI.b transevropského multimodálního koridoru pro tranzitní silniční i železniční dopravu.

Pro zapojení města do celoevropské dopravní sítě je prioritou fungující pravidelné letecké spojení, nezbytnou alternativou pak dostatečná obsluha města v rámci evropské železniční sítě. Současné využití brněnského letiště je nedostatečné, problémem je otázka schopnosti Brna i celého regionu vygenerovat ekonomicky udržitelnou poptávku po

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

leteckém spojení, ať již domácí či zahraniční. V současnosti existuje pravidelná mezinárodní linka spojující město Brno s Londýnem a Moskvou. Četnost pravidelných leteckých linek však neodpovídá charakteristikám evropského regionálního letiště.

Pro dálkovou železniční dopravu, schopnou konkurovat dopravě letecké, je klíčový zejména modernizovaný 1. železniční koridor, umožňující spojení Berlín – Vídeň. Brno je městem obsluhovaným vlaky Eurocity i Supercity s vysokorychlostní soupravou Pendolino. Otázkou je dořešení napojení města na 2. železniční koridor (Vídeň – Varšava). Vnitřním handicapem města v oblasti železniční dopravy je stále otevřená problematika modernizace brněnského železničního uzlu, která determinuje i způsob napojení na budoucí systém vysokorychlostních tratí.

Silniční doprava vychází ze stejného prostorového uspořádání jako doprava železniční. Kostru dálkové silniční sítě tvoří dálnice D1 a D2, rychlostní komunikace R52, respektive R43. Dílčími slabými stránkami bezprostředně ovlivňujícími město je nedokončení rychlostní komunikace R43, současné přetížení dálnice D1 na úseku Praha – Brno a nedokončené rychlostní spojení s Vídní (R52 a rakouská A5).

Kromě zmíněného středoevropského regionu CENTROPE pracuje Brno aktivně v dalších evropských či celosvětových organizacích a sítích měst (CIVITAS, URBACT, Eurocities, Kooperační síť evropských měst střední velikosti, Štrasburský klub, Les Rencontres, FemCities, Cities for Children, Evropské Mozartovy cesty, Dalton International, Evropská síť Zdravých měst WHO a Evropské fórum pro bezpečnost ve městě EFUS). Město Brno udržuje živé kooperační vazby se svými partnerskými městy. Partnerských měst je dvanáct (řadí se k nim i Dallas v USA, kde žije silná česká menšina). Dále se Brno aktivně zapojuje do desítek mezinárodních projektů, které přispívají k jeho zviditelnění ve světě.

1.3 Brno v národním kontextu

Brno je z hlediska počtu trvale bydlících obyvatel druhým největším městem České republiky a jeho pozice je determinována zejména vývojem ekonomických vztahů vůči Praze. Chce se však profilovat jako alternativní sídlo institucí s celostátními rozhodovacími pravomocemi. (Historická tradice soudnictví sahá v Brně už do středověku). Kvalitní dálniční a železniční spojení s hlavním městem také umožňuje posilovat ty městské funkce, které se s Prahou doplňují: např. podporu

Partnerská města

	<u>Dallas</u> (USA)
	<u>Charkov</u> (Ukrajina)
	<u>Kaunas</u> (Litva)
	<u>Leeds</u> (Velká Británie)
	<u>Lipsko</u> (Německo)
	<u>Poznaň</u> (Polsko)
	<u>Rennes</u> (Francie)
	<u>Stuttgart</u> (Německo)
	<u>St. Pölten</u> (Rakousko)
	<u>Utrecht</u> (Nizozemsko)
	<u>Vídeň</u> (Rakousko)
	<u>Voroněž</u> (Rusko)

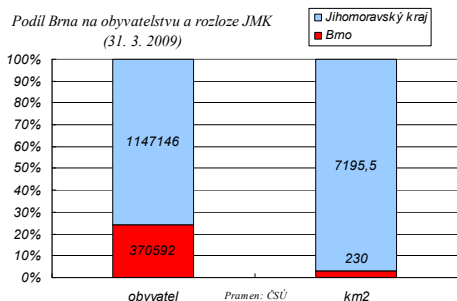
ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

vědy, výzkumu, inovací, vzdělávání, specializované výroby či výstavnictví.

Brno je centrem v mnoha ohledech přesahujícím význam krajské metropole, především pokud jde o koncentraci vzdělávacích funkcí a vybraných funkcí celostátního významu, především z oblasti justice a v Brně patří Nejvyšší soud, Nejvyšší státní zastupitelství, Ústavní soud, Nejvyšší správní soud, Úřad na ochranu hospodářské soutěže, Kancelář veřejného ochránce práv a Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Určité konkurenční působení lze zaznamenat i ve vztazích k dalším “stotisícovým” českým městům, zejména pak k Ostravě a Plzni. Soutěž, především v ekonomické oblasti, je dána podobným hospodářským vývojem, poznamenaným masivní deindustrializací a restrukturalizací výrobní základny. Klíčovou snahou je zvyšování investiční atraktivity města využíváním veškerých lokálních komparativních výhod.

1.4 Brno v regionálním kontextu

Brno je přirozeným centrem regionu jižní Moravy, přičemž svým významem překračuje administrativní hranice Jihomoravského kraje. Jeho vliv zasahuje i do východních částí kraje Vysočina a jižních částí Olomouckého a Zlínského kraje.

V rámci kraje je Brno jednoznačně největším centrem dojížděky za prací, službami a kulturou. Zejména nabídka pracovních příležitostí, spolu s maloobchodní infrastrukturou, prostorově přesahuje svým vlivem hranice brněnské aglomerace. Aglomerační vztahy posiluje budovaný Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje. Nadregionální úroveň dosahuje rovněž nabídka vzdělávání, především v oblasti vysokého školství. Naopak významu města neodpovídá současný stav většiny sportovních zařízení.

Jihomoravský kraj je svým charakterem výrazně monocentrický, dominantní postavení Brna je posilováno také radiální orientací dopravní sítě.

Většina intenzivních ekonomických a společenských vazeb a interakcí se odehrává na regionální úrovni v prostoru městské aglomerace zahrnující území jádrového města a různě široké zázemí. V tomto území dochází k intenzivním dojížděkovým tokům do zaměstnání, škol a za službami a rovněž k postupné expanzi jádrového území města do příměstského prostoru. Nejsilnější aglomerační vazby se odehrávají na území okresu Brno-venkov, částečně pak brněnská aglomerace

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

zasahuje i na území okresů Blansko a Vyškov. Současný model prostorového rozvoje brněnské aglomerace se vyznačuje bodovým rozvojem zejména sídelní, ale i komerční infrastruktury - suburbanizací. Jedním z důvodů nekoordinovaného územního rozvoje je snaha obcí o získání pracovních příležitostí, investic do infrastruktury, resp. zvýšení daňové výtěžnosti.

Nejintenzivnější projevy suburbanizace v podobě nesouvislé rezidenční či komerční výstavby mimo administrativní hranice města se vyskytují především ve vnitřním území brněnské aglomerace, a to zejména v územních pásech Řečkovice – Česká – Kuřim, Modřice – Rajhrad, popřípadě Moravany – Střelice. Tyto pásy jsou současně potenciálními směry dalšího rozvoje vlastního města. Lze předpokládat, že takto vymezené aglomerační vazby budou nadále sílit.

1.5 Image města

Identita a image jsou významnými prvky marketingu města nejen z hlediska samotných obyvatel, ale i z globálního hlediska postavení Brna v konkurenčním prostředí ostatních měst. Vnější image města je výsledkem historického vývoje města a rovněž vnímání současných městských aktivit a produktů. Po této stránce se Brno ocitá v určitém vakuu. Z historické pozice „moravského Manchesteru“ v 18. a 19. století, či „Brna – města obchodu, veletrhu a výstav“ ve 20. století, se na začátku 21. století ocitá v roli města bez výrazné profilace, která by jej odlišovala od jiných velikostně srovnatelných sídel především v evropském kontextu.

Z hlediska pozitivní image tak pro obyvatele i návštěvníky města hrají důležitou roli nejčastěji geografická poloha města, turisticky atraktivní okolí a kvalitní životní prostředí, architektonické památky, průmyslová a obchodní tradice spojená především s přítomností výstaviště, vybrané sportovní akce (Grand Prix České republiky) a také působení řady historických osobností národního či evropského významu. Většinou jde tedy o atributy, které mají kořeny v historii. V současnosti k relativně stálým posunům ve vnímání města pak dochází především díky postavení města jako centra justice, vysokého školství, znalostní ekonomiky, vědy, výzkumu a vývoje. Obraz města pozitivně ovlivňuje i přítomnost desítek tisíců vysokoškolských a středoškolských studentů během školního roku.

Image města, založený na výše jmenovaných charakteristikách, potvrdily i dva sociologické průzkumy provedené v první polovině roku

*Významná mezinárodní
ocenění města Brna*

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

2009, které byly reprezentativní jak pro obyvatele města, tak pro obyvatele celé České republiky.

Slabou stránkou, která vytváří negativní image navenek, je obraz Brna jako města, které je rozhádané, které se neumí dohodnout nejen se svými obyvateli, ale ani na úrovni komunální a regionální správy a politiky. Z hlediska občanů a návštěvníků má pak vliv na negativní vnímání města i nedostatečný úklid veřejných prostranství, bezpečnostní situace (zvláště pouliční kriminalita), omezené možnosti parkování a nedostatek míst pro odpočinek (městský mobiliář).

Na druhé straně je pro obyvatele města, respektive městských částí charakteristický lokální patriotismus, jenž je příčinou toho, že sami obyvatelé, na rozdíl od domácích či zahraničních návštěvníků, jsou nakloněni příznivějšímu hodnocení svého města jako celku.

K dobrému vnímání města přispívá postupně zaváděný jednotný vizuální styl (corporate design) užívaný k prezentaci území jako takového i k prezentaci služeb, které nabízí. Jednotný vizuální styl a logo města posilují schopnost místních obyvatel identifikovat se s místem (city identity) a návštěvníkům zase pomáhají odlišit město od ostatních sídel.

Brněnským specifikem je místní hovorová mluva - „brněnština“ a „hantec“. Oba tyto „jazyky“ mají základ v němčině: „brněnština“ vznikla organicky jako jazyk potřebný k dorozumívání v dvojazyčném městě a k tolik nutné komunikaci mezi jeho obyvateli, zatímco „hantec“ je jazyk zcela umělý a původně sloužil naopak k šifrování mluvy nejspodnější sociální vrstvy obyvatel, jež byla neustále na štiřu s policií.

Image města velmi těsně souvisí i s image veřejné správy. Magistrát města Brna a úřady městských částí dosud hledají cesty, jak účinněji prezentovat veřejnosti svoji činnost a jak efektivně komunikovat nejen s občany, ale i mezi sebou. Existence 29 městských částí (jejich počet je někdy předmětem kritiky) umožňuje obyvatelům lepší vhled a kontrolu práce místní samosprávy a také možnost ovlivnit politické záměry vlastních volených zástupců nebo iniciovat místní projekty.

Z hlediska komunikace s občany převažují výhody samosprávné kompetence nad nevýhodami – a to i v případě malých městských částí. Na druhé straně je oprávněně kritizována zbytečná decentralizace státní správy, kterou by bylo vhodnější promyšleně koncentrovat do několika dobře dostupných a profesionálně co nejlépe

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

vybavených pracovišť. Samozřejmě se v hodnocení veřejné správy silně odráží i celkové společenské klima.

1.6 Komunikace s občany

Mezi funkcemi, které obce v posledních letech plní, je komunikace s občany zřejmě nejmladší. Tradice období do r. 1989, kdy občan nebyl brán jako partner, se jen velmi pozvolna překonává.

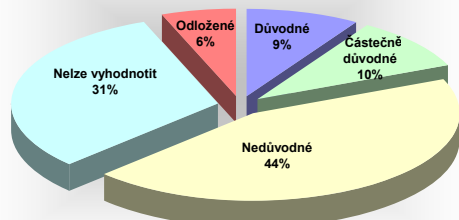
Komunikace mezi občanem a veřejnou správou, ale i komunikace mezi jednotlivými orgány veřejné správy probíhá ve dvou rovinách. Rovina „povinné komunikace“ vyplývá z příslušných zákonů, vyhlášek a norem, které je třeba respektovat. Rovina „nepovinné komunikace“ není ošetřena zákonem, vychází z tradic, kultury, obecných zvyklostí a představ o slušnosti, respektuje místní specifika a reaguje na konkrétní problémy.

Za prioritní v oblasti nepřímé komunikace se pokládá informovanost. Je prokázáno, že s větší mírou informovanosti občanů a s větší snahou zapojit veřejnost do komunikace se zmenšuje pozdější riziko spojené s projednáváním záměrů či s jejich realizací.

I informování probíhá ve dvou oblastech. V oblasti první, kde musí jít občan za informací, je v městě Brně k dispozici především informační středisko MMB a úřední desky. K informování obyvatel slouží i Informační kancelář EUROPOINT Brno a především Urban centrum, kde jsou prostřednictvím výstav občané seznamováni s rozvojovými záměry města a kde se pořádají i besedy a setkávání politiků, odborníků a široké veřejnosti.

V druhé oblasti, kde jde informace za občanem, jsou nejvýznamnějším zdrojem veřejné sdělovací prostředky, především pak tisk: městské noviny Brněnský Metropolitan, které vycházejí jedenáctkrát ročně v počtu 180 000 výtisků, jsou dodávány zdarma do všech brněnských domácností; podobnou roli plní i zpravodaje městských částí. Občané jsou informováni i prostřednictvím denního tisku, rozhlasu a televize, tam však role radnice již není zásadní, ale do jisté míry transformována zájmem a invencí redaktorů příslušných sdělovacích prostředků. Dalšími zdroji jsou informační materiály a publikace o Brně, včetně těch odborných. Svoje místo v informování občanů má i městský televizní zpravodajsko-publicistický magazín Brněnské oko, vysílaný v rámci regionálního vysílání RTA Jižní Morava na televizní stanici Prima (je též nepřetržitě k dispozici na webových stránkách města).

Počet stížností evidovaných v systému MMB za rok 2008

Stížnosti celkem	Důvodné	Částečně důvodné	Nedůvodné	Nelze vyhodnotit	Odložené
716	63	70	316	225	42

Zdroj: OKO MMB rok 2008

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Stále větší význam získává internet. Informace pro občany jsou na internetu zveřejňovány prostřednictvím webové stránky www.brno.cz. Občany města Brna je nejvíce využívána sekce „Potřebuji si vyřídit“.

V oblasti přímé komunikace již dochází k přímému setkání občana a veřejné správy. Jako příklad povinné komunikace může sloužit účast veřejnosti při projednávání územněplánovacích dokumentací, která přímo vyplývá ze zákona. Slabými místy povinné komunikace jsou především špatná informovanost o projednávání a s tím spojené pozdní zapojení veřejnosti. Negativně působí i odborný žargon specialistů spojený s grafickým výkladem, kterému část laické veřejnosti nemusí rozumět. Potíže působí i fakt, že projednávání se účastní především ta část veřejnosti, které se zájem přímo dotknou (především majitelé a uživatelé nemovitostí).

V rovině nepovinné komunikace město Brno využívá především různých typů sociologických šetření a anket (zveřejněných na internetu, v Metropolitánu a dostupných v Urban centru). Dále se pravidelně obměňují výstavy především v Urban centru (např. model přestavby ŽUB, vizualizace rozvojových záměrů, konkrétních veřejných prostranství aj.), kde se konají i veřejné debaty nad předmětným tématem. Využívají se i dopisy občanů a zprostředkovaně i interpelace politiků. Velké rezervy jsou zatím v oblasti bezprostředního setkávání politiků a veřejnosti „face to face“. Často se tato setkávání konají v režii jiných zájmových organizací (zaměřených většinou proti velkým investičním záměrům) a pozice politiků je tak předem dána jako obranná. Setkání politiků a občanů v režii MMB či městských částí se pak potýkají s malým zájmem veřejnosti.

Do komunikace – a tím i do tvorby nejrůznějších oborových materiálů, generelů či strategií – se spíše daří zapojovat odbornou veřejnost. Úspěšně probíhá spolupráce na úseku komunitního plánování. Jde zejména o projekt „Zavedení komunitního plánování sociálních služeb a posílení spolupráce nestátních neziskových organizací na území města Brna“, v rámci kterého vznikl již druhý Komunitní plán sociálních služeb pro období 2010 – 2013, na jehož vzniku spolupracovali všichni, jichž se daná problematika týkala (od zadavatele přes poskytovatele až k uživateli sociálních služeb).

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

1.7 Občanská angažovanost a neziskový sektor

Míra občanské angažovanosti je obtížně kvantifikovatelnou charakteristikou, hraje však důležitou roli v rozvoji a správě města. Základním vyjádřením občanské participace je účast ve volbách do Zastupitelstva města Brna a jednotlivých městských částí.

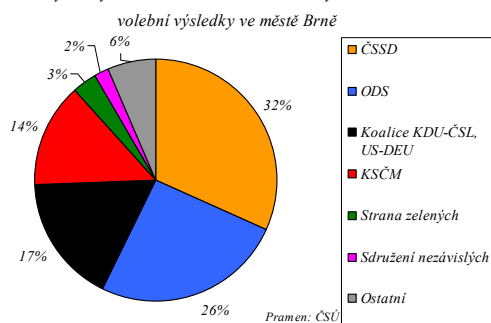
Polistopadový vývoj je charakteristický nárůstem počtu subjektů stojících mimo instituce veřejné správy a vymezených na zájmovém či profesním principu.

Spektrum nevládních neziskových organizací (NNO) – tj. občanských sdružení, nadačních fondů, nadací a o. p. s. v různé míře pokrývá většinu oblastí fungování města. Ve vybraných případech jde o subjekty s celorepublikovou působností (např. ČSOP, YMCA). Široké programové rozpětí a určitá roztržitost občanského sektoru má negativní dopady zejména na komunikaci jednotlivých subjektů s městem. Ve většině případů dochází ke vzájemné komunikaci až při řešení konkrétních dílčích témat, méně je občanský sektor zastoupen při koncepčních činnostech místní správy.

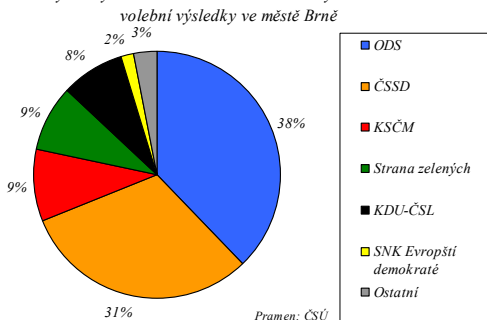
Ze strany NNO sílí snaha o zvýšení transparentnosti a organizovanosti celého občanského sektoru – příkladem může být založení Asociace nevládních neziskových organizací Jihomoravského kraje (ANNO), sdružující přes 80 subjektů, či koordinační činnost Brněnského institutu rozvoje občanské společnosti.

Řada nevládních neziskových organizací je různou formou podporována městem Brnem. Jde především o organizace s těžištěm působnosti v sociální a zdravotní oblasti, oblasti neformálního vzdělávání a práce s mládeží.

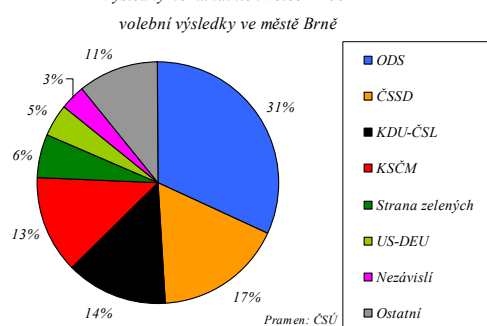
Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny ČR - 2002

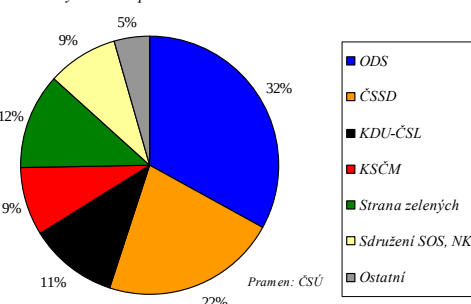
Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny ČR - 2006

Výsledky komunálních voleb - 2002

Volby do zastupitelstev v obcích 2006 - město Brno

1.8 Řízení a správa města

1.8.1 Institucionální východiska

Město Brno bylo v souladu s ústavním zákonem č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, v platném znění (dále jen Ústava), základním územněsprávním celkem, tj. obcí. Zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění (dále jen zákon o obcích), který upravuje právní postavení obcí v České republice, zařazeno mezi 23 statutárních měst, tj. měst se zvláštním postavením spočívajícím v oprávnění rozhodnout o vnitřním členění jejich území (mezi statutární města není řazeno hlavní město Praha).

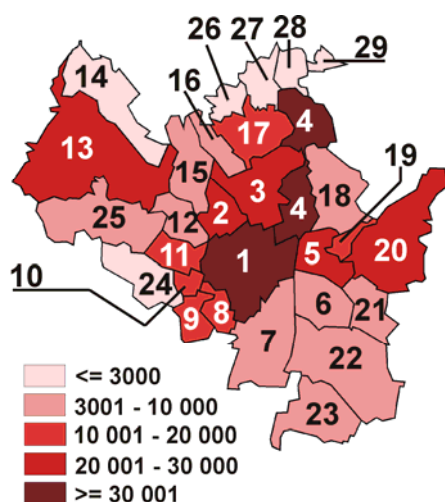
ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Procentuální srovnání volební účasti v Brně

Vol. účast v %

Volby do Poslanecké sněmovny ČR 1998	74,35
Volby do Poslanecké sněmovny ČR 2002	58,30
Volby do Poslanecké sněmovny ČR 2006	65,27
Volby do zastupitelstev v obcích 1998	39,12
Volby do zastupitelstev v obcích 2002	34,05
Volby do zastupitelstev v obcích 2006	40,56

Městské části Brna s počty obyvatel

1	Brno-střed	85 994
2	Žabovřesky	21 457
3	Královo Pole	27 661
4	Brno-sever	47 054
5	Židenice	21 456
6	Černovice	7 658
7	Brno-jih	8 986
8	Bohunice	15 158
9	Starý Liskovec	13 693
10	Nový Liskovec	11 298
11	Kohoutovice	13 338
12	Jundrov	3 871
13	Bystrc	23 312
14	Kníničky	851
15	Komín	7 119
16	Medlánky	3 989
17	Řečkovice a Mokrá Hora	15 290
18	Maloměřice a Obřany	5 296
19	Vinohrady	14 160
20	Líšeň	26 155
21	Slatina	8 747
22	Tuřany	5 152
23	Chrlice	3 238
24	Bosonohy	2 382
25	Žebětín	3 026
26	Ivanovice	1 547
27	Jehnice	1 044
28	Ořešín	582
29	Útěchov	701

Město Brno je dále na základě ustanovení ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona ČNR č.1/1993 Sb., Ústavy ČR, v platném znění, sídlem a centrem vyššího územněsamosprávného celku (VÚSC) Jihomoravský kraj. Současně je podle zák. č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, v platném znění, obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem.

Ve městě působí řada úřadů státní správy (finanční úřady, katastrální úřady, úřad práce apod.), rovněž zde sídlí Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a je zde pracoviště Úřadu obce s rozšířenou působností Šlapanice, který vykonává přenesenou působnost pro některé obce okresu Brno-venkov.

Na základě rozhodnutí pléna Národního výboru z r. 1990 se Brno vnitřně člení na 29 městských částí a je tedy územně členěným statutárním městem. Jeho vnitřní poměry jsou upraveny obecně závaznou vyhláškou - Statutem města Brna (dále jen Statut města Brna).

V souladu se zákonem o obcích město Brno zabezpečuje výkon státní správy (přenesená působnost) a samosprávy (samostatná působnost). Výkon státní správy (v rozsahu podle zákona o obcích a zvláštních zákonů) a samosprávy provádějí na území města Brna orgány města (městských částí), kterými jsou: Zastupitelstvo města Brna, Rada města Brna, primátor města Brna, Magistrát města Brna. Orgánem města je i Městská policie Brno. V případě městských částí se jedná o zastupitelstvo městské části, radu městské části, starostu městské části a úřad městské části.

Za klíčové oblasti zabezpečení činností města Brna lze označit zabezpečení správy a hospodaření s vlastním majetkem, zabezpečení hospodaření s finančními zdroji, zabezpečení oblastí veřejných služeb, zabezpečení hospodářského rozvoje, zabezpečení územního rozvoje a územního plánování, zabezpečení místního pořádku a zabezpečení svěřeného výkonu státní správy. Obecně lze konstatovat, že klíčové kompetence potřebné k řízení velkých měst se posunují od správních k manažerským. I vrcholné orgány města Brna budou v nejbližší době s touto potřebou konfrontovány.

Jak již bylo uvedeno, město Brno je jedním z 23 statutárních měst. Rozčlenění města na 29 městských částí znamenalo výraznou decentralizaci místní správy ve srovnání s centralistickým systémem 5

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

obvodů před rokem 1990. Rozdělení výkonu samostatné působnosti a přenesené působnosti mezi město a městské části je stanoven Statutem města Brna. Městské části se na samostatné působnosti města podílejí například tvorbou a schvalováním programu rozvoje městské části nebo sestavováním a schvalováním svého rozpočtu.

Větší velikost města přináší do systému jeho řízení často protichůdné územněsprávní aspekty. V případě aktivit charakteristických intenzivním kontaktem s obyvateli (sociální péče, evidence obyvatelstva apod.) je žádoucí jejich zabezpečení v rámci městských částí. Naopak některé činnosti, jako např. koordinace dopravního systému či vnější vztahy města, vyžadují centrální řízení. Část pravomocí postoupených městským částem definuje Statut města Brna.

Město však vytváří i vztahy směrem k vyššímu územnímu samosprávnému celku - Jihomoravskému kraji. Vzhledem k těsnému vztahu Brna s regionem, zejména pak s okresem Brno-venkov, je současná úroveň koordinace nedostatečná. Nejde již pouze o aspekty územního rozvoje, ale i o koordinaci příchozích investic, hospodářskou a dopravní politiku apod. Struktura orgánů veřejné správy na celoměstské úrovni a na úrovni místních částí je dána zákonem o obcích a je obecně shodná se situací v České republice.

Státní správa je vertikálně a hierarchicky organizovaná. Nejvyšším samosprávným orgánem města je Zastupitelstvo města Brna, výkonným orgánem v samostatné působnosti pak Rada města Brna. Výkon státní správy zajišťuje Magistrát města Brna, který zároveň vykonává i samosprávné činnosti. Jeho organizační struktura proto do značné míry reflektuje význam a sektorové rozložení jednotlivých samosprávných aktivit. Většina odborů Magistrátu města Brna tedy kromě samosprávné koncepční činnosti vykonává i určitý objem přenesené státní správy. Organizační hierarchie úřadu zachovává výraznou vertikální strukturu, která zefektivňuje řešení a rozhodování v rámci kompetenčních hranic a sektorových koncepcí, současně však znesnadňuje horizontální komunikaci v případě řešení průřezových problémů či vytváření dlouhodobých rozvojových plánů. Řešením by mělo být ad hoc vytváření horizontálních pracovních skupin, problémem je ovšem rozdílná efektivita jejich práce. Takto komplikovaná situace nevytváří podmínky pro uplatňování projektového řízení a financování a vede v některých případech ke kompetenčním střetům, v jiných naopak k nepokrytí některých aktivit. Markantním

Obchodní společnosti s majoritní majetkovou účastí města

	Podíl města v %
Brněnské komunikace, a.s.	100
Dopravní podnik města Brna, a.s.	100
Jižní centrum Brno, a.s.	100
SAKO Brno, a.s.	100
STAREZ - SPORT, a.s.	100
Technické sítě Brno, a.s.	100
Tepelné zásobování Brno, a.s.	100
Lesy města Brna, a.s.	100
Pohřební služby m. Brna, s.r.o.	100
Brněnské vodárny a kanalizace, a.s.	51

Pramen: MMB

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

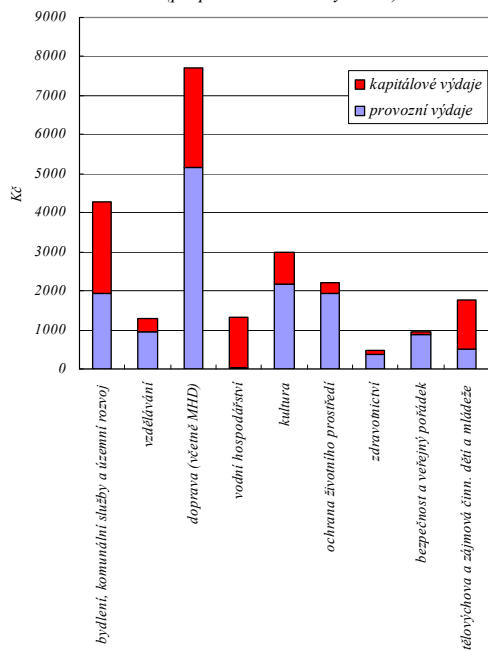
příkladem témat spadajících pod více odborů je např. problematika tvorby koncepce ekonomického rozvoje města, příprava rozvojových lokalit pro investor, či oblast strategického plánování, které věcně přísluší dvěma, třem a často i více odborům magistrátu.

K výkonu specifických městských činností, jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu, navíc město zřizuje příspěvkové organizace, popřípadě si za účelem prosazení a koordinace svých dlouhodobých zájmů zřizuje obchodní společnosti, u nichž je 100% akcionářem, a zároveň si udržuje majetkový podíl ve vybraných jiných obchodních společnostech.

1.8.2 Rozpočet města

Rozpočet je jedním z nástrojů realizace samosprávné politiky města. Struktura rozpočtu, zejména jeho příjmová základna, vymezuje prostor pro možnosti uplatňovat své záměry prostřednictvím provozních a kapitálových výdajů.

Vybrané výdaje statutárního města Brna v roce 2009
(přepočteno na 1 obyvatele)

Zdroj: ORF MMB

Nejvýznamnější část celkových příjmů města tvoří daňové příjmy, jejich podíl se v Brně pohybuje kolem 60 %. Současný systém rozpočtových pravidel v České republice je založen na principu sdílených daní.

U výnosů daní, které nejsou přímo spjaté s územím, je volena strategie jejich sdílení více příjemci. Obce České republiky získávají již od roku 2000 přibližně 20,5 % z celostátního výnosu daně z přidané hodnoty, daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, daně z příjmů fyzických osob z kapitálových výnosů a daně z příjmů právnických osob (bez daně, kterou obce platí samy sobě). Podíl Brna na celostátním výnosu sdílených daní činí přibližně 1,2 % a mění se v závislosti na změně počtu obyvatel města i celé ČR. Mezi daňové příjmy města patří také část celostátního výnosu daně z příjmů ze závislé činnosti (podle počtu zaměstnanců obce), část celostátního výnosu daně z příjmů fyzických osob – OSVČ (podle jejich trvalého bydliště), 100 % výnosu daně z nemovitostí na území města a místní a správní poplatky.

K dalším významným příjmům města patří příjmy z pronájmů a prodeje majetku (tyto významné příjmy však nejsou ani malým procentem fondovány, což mimo jiné znemožňuje rozvoj strategického majetkového portfolia), z vlastní činnosti, z uložených sankcí a také dotace ze státního nebo krajského rozpočtu, případně ze státních či nadnárodních fondů. Systém je poznamenán nízkou vahou těch příjmových položek, které může město svou politikou ovlivnit. Rozpočtové příjmy jsou doplněny o zdroje z financování, mezi které

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

patří například emise komunálních obligací (2001, 2002), úvěr od Evropské investiční banky (2005) či úvěry městských částí od komerčních bank.

Značný podíl na výdajové části rozpočtu si zachovávají tzv. mandatorní výdaje, jejichž zabezpečení je nutné ze zákona (například výkon státní správy nebo výdaje na veřejně prospěšné služby). Nejvýznamnější část výdajů města směřuje do odvětví dopravy. Jedná se zejména o dotace Dopravnímu podniku města Brna a dále pak o provozní a kapitálové výdaje na správu a rozvoj komunikací. K dalším oblastem s významným podílem na celkových výdajích patří bydlení, vodní hospodářství (rekonstrukce vodovodů a kanalizace), výkon státní správy a územní samosprávy, kultura a životní prostředí (odpadové hospodářství).

Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích se pohybuje na úrovni 35–40 %, což signalizuje významnou investiční aktivitu města, která je ovšem spojena s nutností dluhového financování a má dopad na zvýšení provozních výdajů města (krytí dluhové služby).

Do rozpočtu se rovněž promítá dvoustupňový model územní správy, který vyvolává nutnost vyrovnávacích transferů mezi rozpočtem města a rozpočty 29 městských částí, v závislosti na objemu vykonávané státní i samosprávné agendy.

Výrazné provozní přebytky, průkazné rozpočtové hospodaření, silná likvidní pozice, kvalitní řízení dluhu města a celkový stav místní ekonomiky se pravidelně odráží ve velmi příznivém ratingovém hodnocení města, které se dlouhodobě udržuje na maximální možné úrovni. Mezi slabé stránky hospodaření města lze naopak zařadit jeho rostoucí zadluženost (s jednorázovými splatnostmi), vystavení měnovému riziku a omezenou možnost ovlivnění celkových rozpočtových příjmů.

2. Místní ekonomický rozvoj

Je Brno stále ještě spojováno s tradicí průmyslového města? Má stavět na tradičních oborech - strojírenském a textilním průmyslu? Zdá se, jako by na začátku 21. století pojem „tradiční“ - ve spojení s průmyslovou základnou města a podnikáním - ztrácel svůj pozitivní význam a smysl. Je tomu opravdu tak? Při letném pohledu se zdá, že z bývalých tradičních forem podnikání je dnes úspěšné pouze výstavnictví. S ohledem na dopady světové hospodářské krize se však objevuje riziko, že je tento sektor hospodářství prochází útlumem.. Jak

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

dnes charakterizovat a hlavně plánovat průmyslový rozvoj Brna, když v oblasti terciéru pracuje více než 70 % ekonomicky aktivního obyvatelstva? Co udělat s místy tradičního průmyslu, s těmi píhami na kráse širšího centra města? Celosvětově se ekonomika globalizuje. Brno se stává základnou pro nejen japonské investory a moderní typy zahraničních investic: technologické parky, inkubátory, centra strategických sdílených služeb (BPO) a call-centra. Jaký bude další vývoj?

2.1 ***Ekonomika***

Brno je druhým ekonomicky nejsilnějším městem České republiky, přičemž stejně jako v případě ostatních měst se jeho hospodářská základna přizpůsobuje makroekonomickým změnám a reaguje na obecné trendy urbánního vývoje. Podíl HDP Jihomoravského kraje na celkovém HDP České republiky se v posledních letech zvyšuje. Město Brno jako centrum regionu má na růstu makroekonomických ukazatelů největší podíl. Za příznivými výsledky hospodaření je možno vidět několik faktorů: stabilizace ekonomické situace ve velkých průmyslových podnicích, příliv přímých zahraničních investic, ale také růst domácích investic, progresivní rozvoj terciérního sektoru a pozitivní vývoj v oblasti malého a středního podnikání. V posledních letech se Česká republika zařadila mezi rychle rostoucí ekonomiky a značný předstih tempa růstu před průměrným růstem v EU urychlil proces reálné konvergence. Ekonomika města Brna konvergenční proces podporuje.

2.1.1 ***Ekonomická historie***

Devadesátá léta minulého století jsou v České republice spojena s přechodem od centrálně řízené ekonomiky na ekonomiku tržní. Došlo k radikálním systémovým změnám (privatizace, liberalizace cen a vnějších ekonomických vztahů), začaly se vytvářet institucionální předpoklady pro fungování tržního mechanismu a uskutečnily se velké organizační a strukturální změny. Hospodářský vývoj závisel do značné míry na vnějších faktorech, které jsou dnes již víceméně i v povědomí širší veřejnosti dostatečně známé: rozpad Rady vzájemné hospodářské pomoci a poměrně rychlá ztráta východních trhů, změna orientace zahraničního obchodu na západní Evropu a postupné začleňování do západoevropských struktur.

Všechny významné brněnské průmyslové podniky prošly restrukturalizací, která ještě v řadě případů není dokončena.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Od počátku devadesátých let docházelo v Brně k posilování poddimenzovaného terciéru, který se velmi rychle stal pro zaměstnanost nejvýznamnějším sektorem. Těžiště průmyslové výroby se začalo přesouvat do technologicky vyspělejších oblastí. Kladným trendem ve velikostní struktuře ekonomických subjektů je rovněž rozvoj malého a středního podnikání, vedoucí k větší diverzifikaci a stabilitě hospodářské základny města.

2.1.2 Ekonomika současného Brna

Vnějšími znaky stále pokračující restrukturalizace místní hospodářské báze byly útlum výkonnosti průmyslové výroby, pokles významu místních, především průmyslových podniků v národním srovnání, zvyšování produktivity práce a technologické náročnosti průmyslové výroby. Tento proces vedl k velkému úbytku pracovních sil v průmyslu: z 97 tisíc pracovníků v roce 1989 až na 43,5 tisíc v roce 2004. Od tohoto roku dochází k mírnému nárůstu pracovníků v průmyslu (v roce 2006 více než 46 tisíc). Snížení zaměstnanosti v průmyslu bylo zpočátku kompenzováno přesunem do terciérní sféry. Podíl služeb na celkové zaměstnanosti tak přesáhl 70 %.

Od roku 2004 lze v Brně pozorovat zastavení procesu deindustrializace, na čemž má hlavní podíl vstup přímých zahraničních investic. Brno ve srovnání s Českou republikou vykazuje vyšší podíl počtu průmyslových podniků se zahraniční účastí. V průmyslu se podniky se zahraniční účastí podílí na zaměstnanosti Brna téměř polovinou. Ještě významnější podíl (téměř 70 %) má zahraniční kapitál na tržbách v průmyslu. Produktivita práce, měřená účetní přidanou hodnotou na pracovníka, je u firem se zahraniční kapitálovou účastí proti domácím průmyslovým podnikům více než dvojnásobná; tyto firmy se značnou měrou podílí na růstu výkonnosti průmyslu.

Svou budoucnost zakládá město Brno mj. na schopnosti místních obyvatel, různorodosti podnikání a co největší přidané hodnotě místní práce. Příkladem mohou být třeba firmy Grisoft, GiTy, Student Agency a další.

Brno dosahuje po Praze druhou nejvyšší hodnotu v umístění přímých zahraničních investic. Díky svému univerzitnímu zázemí má jednoznačně obrovský potenciál, aby získávalo investory, kteří se zaměří na investice do oblasti výzkumu, vývoje a inovačního podnikání. Tyto investice jsou obvykle stabilnější, podporují mezinárodní

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

konkurenceschopnost města a regionu a jsou odolnější proti hrozícímu přemísťování výrobních kapacit do míst s levnější pracovní silou.

Při získávání zahraničních investic se Brno pohybuje v konkurenčním prostředí, které vyžaduje politiku aktivního vytváření podmínek pro investory. Jedním z předpokladů pro umístění přímých zahraničních investic je nabídka vhodných rozvojových ploch včetně nemovitostí. Rozvojové trendy v poslední době stále více akcentují četné výhody územní koncentrace příbuzných a navazujících firem. Praktickým řešením jsou různé typy podnikatelských parků a rozvojových zón. Město Brno i přes poptávku zahraničních investorů zpočátku nemělo dostatečnou nabídku vhodných rozvojových ploch a tak řada významných investorů umístila své investiční projekty v jiných částech Evropy, případně jiných městech ČR. Rozhodujícím zvratem v nabídce podnikatelských nemovitostí se stalo dokončení základní infrastruktury „Brněnské průmyslové zóny – Černovické terasy“. Po zainvestování zóny projeví zahraniční investoři značný zájem o umístění svých výrobních závodů. Průmyslová zóna je prakticky obsazena převážně investory z oblasti automobilového a elektrotechnického průmyslu.

Specifickou rozvojovou lokalitu představuje projekt Českého technologického parku Brno zaměřený na technologicky vyspělé druhy výrob, výzkumů a vývoje. Zajišťování prostorových podmínek pro další rozvoj investic v Brně je jednou ze strategických priorit městské politiky v oblasti místního ekonomického rozvoje. Evropské trendy indikují pro Brno zvýšenou poptávku po prostorově méně náročných nemovitostních typech. Skutečné potvrzení tohoto faktu v Brně bude ještě nutno analyzovat a doložit. Poměrně silné postavení v rámci brněnského průmyslu si stále drží strojírenská výroba. Brno, resp. Jihomoravský kraj, stále patří mezi nejvýznamnější místa koncentrace výrobních kapacit v ČR. Na trhu působí množství místních úspěšných inženýrských firem s významnou pozicí v investičním strojírenství.

Nedůsledný privatizační proces vedl v řadě případů ke komplikovaným majetkoprávním vztahům (Královopolská, Zbrojovka). Hospodářské problémy Zetoru a Královopolské byly řešeny ze státní úrovně. V rámci revitalizačního programu došlo k jejich oddlužení a následně k prodeji strategickým investorům.

Trendem strojírenství je příklon ke specializaci a adaptabilitě, reprezentované zejména firmami malé a střední velikosti. Z hlediska růstu výkonů lze očekávat rychlejší vývoj především v oblasti strojů

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

pro energetiku a zemědělskou výrobu. U ostatních oborů tohoto odvětví půjde spíše o stagnaci nebo pouze o mírný nárůst.

K odvětvím s vysokým potenciálem růstu patří elektrotechnická výroba. Zvýšená míra zahraničních investic do tohoto odvětví v rámci brněnské aglomerace dala vzniknout poměrně silné územní koncentraci elektrotechnických firem. V tomto odvětví patří k nejvýznamnějším investorům společnost Honeywell. Projektem firmy Honeywell v Brně je vytvoření globálního vývojového centra Global Design Center, které dodává řešení v oblasti automatizační a řídicí techniky pro průmysl, budovy a domácnosti (např. termostaty, ventily, prvky rozvodů pitné vody nebo součásti zabezpečovacích systémů).

Dalším odvětvím s vysokým potenciálem růstu je automobilový a elektrotechnický průmysl. V Brněnské průmyslové zóně – Černovické terase se formuje skupina investorů vyrábějící pro něj součásti (např. Daikin, Bosch, Rexroth). Dopady světové ekonomické krize a nižší mzdové náklady na asijském kontinentě však mohou v budoucnu vést k přesunu výroby tohoto typu investic do jiných zemí.

Dynamika uvedených odvětví je dána poměrně krátkým životním cyklem produkováných výrobků, což zároveň dává předpoklady pro rozvoj dalších navazujících oborů z oblasti high-tech.

Mezi průmyslová odvětví procházející útlumem patří textilní průmysl. Dlouhodobý pokles byl výrazně ovlivňován vytěsňováním tuzemské produkce na domácím trhu četnými dovozy levných oděvů zejména z Asie spolu se snížením exportu. Největší brněnská textilní firma, italský kombinát Nová Mosilana, specializující se na výrobu vlněných přízí a tkanin, v současnosti čelí důsledkům ekonomické krize. Druhý největší výrobce, Kras-Haka, se dostal do odbytových potíží a byl nucen ukončit svou výrobu. Mezi důležitá, i když méně nosná průmyslová odvětví patří dále chemie a potravinářství.

Na území města má sídlo více než polovina stavebních podniků Jihomoravského kraje a řada z nich má celorepublikový význam. Zaměstnanost ve stavebnictví se v průběhu transformačního procesu výrazně neměnila a pohybovala se na úrovni 20 000 pracovníků. Stavební výroba si dlouho udržovala stálý růst, ale ekonomická krize tento příznivý trend obrátila. Od roku 2009 prochází odvětví stavebnictví významným útlumem, který má nepříznivé důsledky pro většinu brněnských stavebních firem.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Tržní služby

Tyto služby (jinak označované jako „producer services“) zahrnují především finančníctví (banky, pojišťovnictví), poradenské, auditorské a marketingové činnosti, služby právnícké a v oblasti nemovitostí. Jejich intenzita je přímo úměrná poptávce, vyvolané zejména průmyslovými aktivitami. Značnou část klientů přitom tvoří drobní podnikatelé. Služby vykazují obecně vyšší nároky na středoškolsky a vysokoškolsky vzdělané pracovníky.

Na hranici této kategorie se pak pohybuje autonomnější podskupina tzv. strategických služeb, kam lze zařadit produkci softwaru, designu, zpracování a poskytování dat či vývoj informačních a telekomunikačních technologií, někdy též nazývaný „kreativní průmysl“.

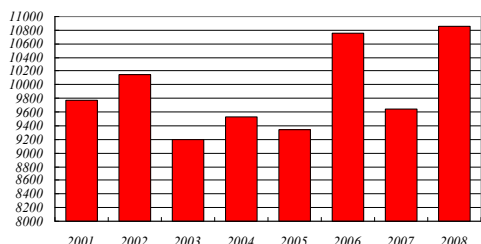
Ačkoliv je Brno druhou největší koncentrací a nadregionálním centrem nadstandardních finančních a specializovaných ekonomických služeb v ČR, lze zaznamenat kvalitativní rozdíl vůči větším metropolím, způsobený odlišnou strukturou potenciálních klientů a velikostí obsluhovaného teritoria. Nejrychlejší vývoj, podpořený masivním vstupem investic do tohoto sektoru, prodělalo bankovníctví.

Specifickou oblastí je sektor strategických služeb, kdy zejména společnosti pracující s informačními technologiemi (IT) nejsou vázány územně omezenou poptávkou. K lokalizaci strategických služeb ve městě Brně přispívají geografická poloha, kvalitní životní podmínky, „nepřekrvená“ dopravní a telekomunikační infrastruktura, cenová dostupnost nemovitostí (ve srovnání s Prahou) a zdroje relativně levnější kvalifikované pracovní síly (vysoké a odborné střední školství).

Přes málo precizní definici strategických služeb a chybějící celonárodní srovnání lze důvodně předpokládat, že se v Brně formuje silný potenciál IT firem. Až na výjimky (např. IBM) jde o společnosti malé a střední velikosti (v rozpětí 10–100 zaměstnanců). Mezi nejznámější patří firma Grisoft vyvíjející antivirový software AVG.

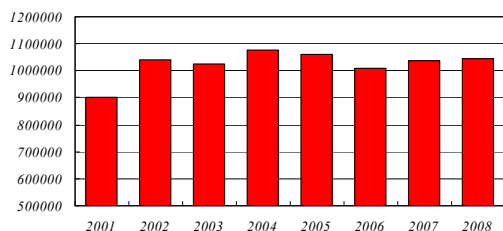
Logistické služby v Brně mají výhodné dopravní podmínky. Potenciální klienti s globální působností (elektrotechnické a strojírenské firmy, maloobchodní řetězce) uplatňují autonomní distribuční politiku. Vzniku logistických středisek bez vazeb na místní ekonomiku (čistě distribučních a reexportních center) brání chybějící nabídka zainvestovaných pozemků a posílená dopravní infrastruktura.

Počet vystavovatelů v areálu BVV v jednotlivých letech

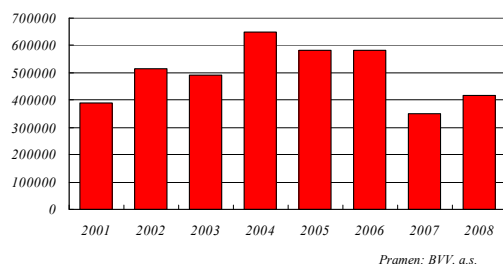

Obchodní služby

Počet návštěvníků akcí konajících se v areálu BVV, a.s. v jednotlivých letech

Celková pronajatá plocha v areálu BVV, a.s. (včetně zvláštní předváděcí plochy) v jednotlivých letech

Pramen: BVV, a.s.

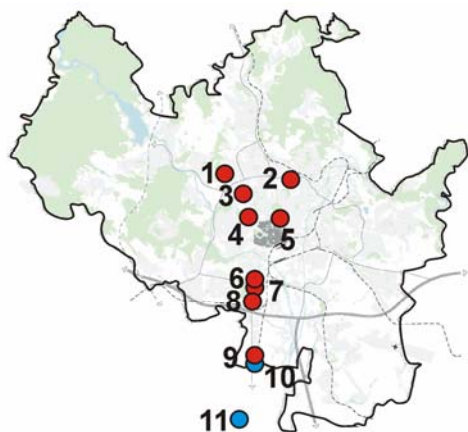
Významným sektorem v oblasti obchodních služeb je výstavnictví, reprezentované akciovou společností Veletrhy Brno (BVV). V rámci Brna jde o výjimečný subjekt jak svým vlivem, tak svým multiplikačním efektem na ostatní složky místní ekonomiky. Významnou událostí v roce 2000 bylo schválení fúze akciové společnosti BVV s akciovou společností Veletrhy Brno.

Podíl Veletrhů Brno na veletržním a výstavním trhu České republiky je dominantní a pohybuje se na auditovaném trhu dle parametru celkové výstavní plochy v závislosti na periodicitě veletrhů a tomu odpovídající skladbě výstavního kalendáře ve srovnatelných sudých letech nad 61 %, v lichých letech dosahuje hodnoty 59 %. V segmentu mezinárodních veletrhů klasifikovaných podle standardů Mezinárodní asociace veletržního průmyslu UFI činí podíl 70 %.

Vzhledem k lokalizaci a tradici Veletrhů Brno je tedy silnou stránkou zprostředkovávání ekonomických kontaktů mezi vyspělými evropskými ekonomikami a státy CEFTA (resp. východoevropskými státy), což může být výrazným kladem při hledání mezinárodní role města. Veletrhy Brno jsou považovány díky struktuře vystavovatelů a návštěvníků za středoevropské veletržní centrum. V roce 2009 se potýká sektor veletržního průmyslu a tedy i Veletrhy Brno s nižšími tržbami v důsledku globální ekonomické krize.

V Brně působí Regionální hospodářská komora Brno, která je součástí celoevropské sítě Enterprise Europe Network, zaměřené na poskytování podpůrných služeb a informací pro rozvoj inovačního podnikání. Aktuálně komora sdružuje 665 členů. Současně zde má své sídlo i Krajská hospodářská komora Jižní Moravy.

Velká kancelářská centra v Brně a Modřicích

NÁZEV

- 1 Czech Technology Park
- 2 DIS
- 3 Platinum
- 4 Palace Turmalin
- 5 IBC
- 6 Spielberk Office Centre
- 7 Brno Business Park
- 8 M - Palác
- 9 Vienna Point
- 10 Bibus
- 11 AXIS Office park

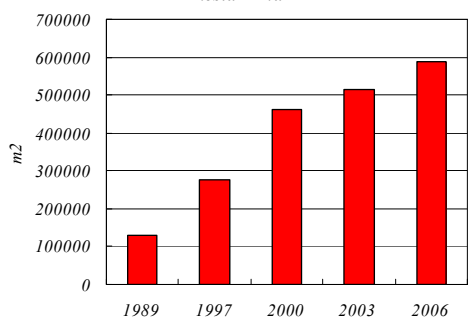
Kancelářské prostory

Využití kancelářských prostor nižší kategorie zaznamenává podobně jako v celé ČR útlum, jenž je důsledkem nízké kvality nabízených prostor a projevuje se klesajícími nájemmi, vysokou fluktuací nájemců a neobsazeností. Tato situace následně negativně ovlivňuje budoucí vývoj, protože za těchto okolností nejsou generovány dostatečné finanční prostředky na zvýšení kvality prostor.

Naopak na trhu s moderními kancelářskými prostory je situace zcela jiná. Brnu patří v rámci ČR po Praze pomyslné druhé místo, pokud jde

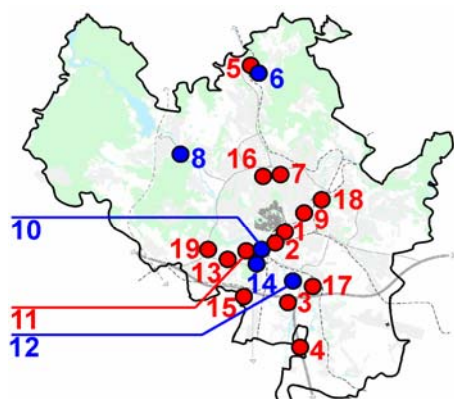
ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Maloobchodní prodejní plocha na území města Brna

Pramen: OÚPR MMB

Velkoplošné prodejny v Brně a Modřicích

- nákupní centrum, hypermarket
- hobbymarket (stavebniny, nábytek)

- 1 OD TESCO
- 2 GALERIE VAŇKOVKA
- 3 AVION SHOPPING PARK
- 4 OLYMPIA
- 5 GLOBUS
- 6 BAUMARKT
- 7 NC KRÁLOVO POLE
- 8 OBI
- 9 INTERSPAR CEJL
- 10 HORNBACH
- 11 INTERSPAR VÍDEŇSKÁ
- 12 BAUMAX
- 13 KAUF LAND BOHUNICE
- 14 BAUHAUS
- 15 OD FUTURUM
- 16 KAUF LAND KRÁLOVO POLE
- 17 MAKRO
- 18 KAUF LAND ŽIDENICE
- 19 CAMPUS SQUARE

o meziroční přírůstek administrativních prostor. Několik moderních kancelářských budov (např. administrativní a obchodní centrum IBC, či M-palác) sice vzniklo již v druhé polovině devadesátých let 20. století, ale další velké administrativní objekty nebo centra byly vybudovány zejména v posledních letech (např. Brno Business Park, Spielberg Office Park či Platinum). Lokalizace těchto administrativních objektů je prostorově diferencovaná, největší koncentraci vykazuje zóna táhnoucí se jižně od centra města. V rámci modernizace Železničního uzlu Brno se zde také počítá s lokalitou pro osobní nádraží a centrum administrativně-obchodních aktivit v pokračujícím jižním směru podél Vídeňské a Heršpické ulice až za administrativní hranice města. Další moderní kancelářské objekty se nacházejí v severní části vnějšího centra a v Českém technologickém parku Brno.

Význam moderních administrativních komplexů spočívá mj. v tom, že nabízejí pracovní uplatnění tisícům absolventů brněnských vysokých škol a přispívají k obrazu města Brna jako města budoucnosti.

Maloobchod

Transformace maloobchodní sítě patří mezi jeden z nejviditelnějších důsledků ekonomických změn 90. let v České republice. Ve městě došlo k významným kvalitativním a kvantitativním změnám, dynamika rozvoje maloobchodu byla navíc ovlivněna nadstandardní mírou internacionalizace kapitálu.

Výchozí stav v roce 1990 se vyznačoval nízkou kapacitou maloobchodní sítě, a to jak v evropském, tak i v celorepublikovém srovnání, a nevhodnou velikostní strukturou prodejních jednotek. K zásadním změnám došlo v druhé polovině 90. let; většina obchodních řetězců expandovala prostřednictvím výstavby velkoplošných typů prodejen na zelené louce (prodejna Globus v Brně se v roce 1996 stala prvním hypermarketem otevřeným v České republice).

Příznivé ekonomické podmínky (nízké ceny pozemků, nižší stavební a provozní náklady) spolu se zvýšenou mobilitou obyvatelstva vedly k lokalizaci většiny nových prodejních jednotek do okrajových poloh města. U jednotlivých řetězců lze pozorovat jejich stoupající význam na trhu práce: některé z nich patří k nejdůležitějším zaměstnavatelům.

V současnosti dosahuje plošný standard prodejní plochy hodnoty kolem 1,60 m²/obv., což je stav plně srovnatelný s podmínkami ve městech západní Evropy. Míra internacionalizace se v rámci republiky dá

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

srovnávat pouze s Prahou. V Brně či jeho okolí působí téměř všechny společnosti provozující velkoplošné prodejny.

Význam Brna jako maloobchodního centra podstatně přesahuje regionální úroveň, zejména v oblasti specializovaného sortimentu zasahuje dojížděkový region i vzdálenější okresy a Slovensko.

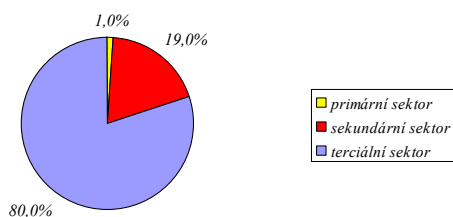
Tempo růstu počtu a plochy maloobchodních jednotek se začíná zpomalovat. Přes silnou konkurenci velkoplošných prodejen je signalizován další zájem velkých řetězců o lokalizaci v Brně. Na druhé straně je patrný souběžný nárůst počtu malých prodejen specializujících se na prodej takového zboží, které velké prodejny neposkytují (nonstopy, večerky, specializované prodejny apod.). Reakcí na konkurenci velkoplošných prodejen je vytváření aliancí nezávislého obchodu (např. maloobchodní síť Brněnka). Další rozvoj a dynamika změn maloobchodní sítě bude ovlivňována komplexem faktorů. Mezi nejdůležitější patří ekonomická prosperita či mobilita obyvatelstva, celospolečenské změny spotřebních preferencí a nákupních zvyklostí obyvatelstva.

2.1.3 Zaměstnanost a trh práce

Transformace ekonomiky se výrazně promítla také do odvětvové skladby zaměstnanosti. Ještě na konci roku 1989 vykazoval ve městě nejvíce pracovníků sekundární sektor národního hospodářství. Hned od počátku transformačního období docházelo k přesunu pracovních sil z výrobních oborů do terciéru, což potvrdila již data ze sčítání lidu v roce 1991. Odvětvová struktura zaměstnanosti se začala značně přibližovat situaci ve městech Evropské unie s podobným regionálním významem. Proces přeměny sektorové zaměstnanosti byl v druhé polovině devadesátých let doprovázen poklesem počtu obsazených pracovních míst, který se zastavil až v roce 2004. Na konci roku 2005 se terciérní sektor podílel na celkové zaměstnanosti z více než 70 %. Počet zaměstnaných v primárním sektoru stagnuje a představuje podíl 0,5 % z celkové zaměstnanosti. V roce 2004 byl poprvé po roce 1989 zaznamenán nepatrný nárůst počtu zaměstnaných v sekundárním sektoru (i když pouze v absolutních číslech). Relativně diverzifikovaná struktura městské ekonomiky se odráží i ve vyrovnaném rozložení zaměstnanosti do jednotlivých odvětví.

Velmi razantní snížení počtu pracovníků v sekundárním sektoru se odráží i na pořadí největších zaměstnavatelů v Brně. Faktem je, že město příliš nevytěžilo ze své relativně příznivé výchozí výrobní

Struktura zaměstnanosti v Brně podle hospodářských sektorů

Pramen: ČSÚ

Největší zaměstnavatelé v Brně

Název organizace
Fakultní nemocnice Brno
Masarykova univerzita
Policie ČR, správa JMK
Statutární město Brno
DPMB, a.s.
Vysoké učení technické v Brně
Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně
Česká pošta, s.p.
ABB s.r.o.
Honeywell, spol. s r.o.
České dráhy, a.s.
IBM GSD Center Czech Republic, s.r.o.

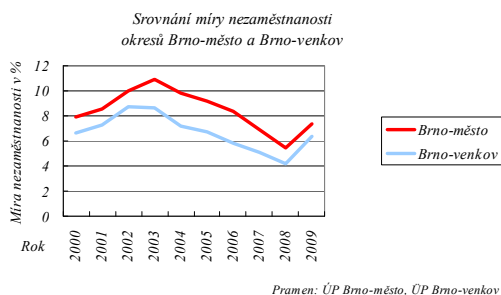
Odvětví činnosti
Zdravotnictví
Školství
Veřejná správa
Veřejná správa
Doprava a spoje
Školství
Zdravotnictví
telekomunikace a služby
Strojírenství
Strojírenství
Doprava a spoje
Výpočetní technika

Pramen: ÚP Brno-město

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

základny. V ekonomickém prostředí města nevznikl subjekt výrobního charakteru, který by byl schopen v území plnit funkci jakéhosi „pólu růstu“, tedy podniku, který je schopen svým rozvojem pozitivně podněcovat rozvoj celého regionu. Velké průmyslové giganty byly během transformačního období v žebříčku největších zaměstnavatelů vystřídány ekonomickými subjekty z oblasti terciéru. Největší průmyslová společnost, která je v žebříčku nejvýše, je společnost ABB s.r.o., která je na desátém místě. Na jedenáctém místě se umístila americká společnost Honeywell, spol. s r.o.

Před rokem 1989 byl největší význam z brněnských průmyslových odvětví přikládán strojírenství, elektrotechnice a papírenskému průmyslu (největší index specializace). Do roku 2005 význam brněnského průmyslu značně klesl. K největším zaměstnavatelům ve zpracovatelském průmyslu stále patří strojírenské a elektrotechnické podniky, které zaměstnávají téměř polovinu všech pracujících ve zpracovatelském průmyslu. Podstatný vliv na další rozvoj průmyslové výroby má příliv přímých zahraničních investic v posledních letech.

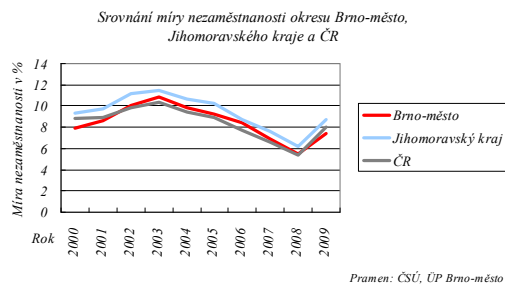
Přestože byl v roce 1989 terciérní sektor v Brně výrazně poddimenzován, v rámci celé republiky byl velmi významný a zejména oborům činnosti z oblasti vědy, výzkumu a vývoje lze již v totalitním režimu přikládat mimořádnou důležitost. Brno patřilo mezi nejvýznamnější vědecko-výzkumná centra České republiky a tuto pozici stále hájí. Výstavba nového univerzitního kampusu Masarykovy univerzity by měla posílit výzkumný a inovační potenciál města Brna zejména v oblasti biotechnologií. Záměr zvyšovat vzdělanost obyvatelstva a demografický vývoj zapříčinil, že došlo k odlivu pracovníků z oblasti předškolního a základního školství do kvalifikačně náročnějšího vysokého školství. Nejvíce pracovníků terciéru (více než 40 tis.) je zaměstnáno v obchodě, který po roce 1989 zaznamenal výrazný nárůst zaměstnanosti. V posledních letech však vlivem přítomnosti zahraničních obchodních řetězců počet pracujících v obchodě mírně klesl. K velmi razantnímu rozvoji dochází v oblasti služeb pro podniky. Naopak klesá počet zaměstnaných v dopravě, a to v důsledku modernizace celého městského dopravního systému a také očekávaného propouštění zaměstnanců Českých drah.

Podle údajů ČSÚ město Brno vykazuje nižší úroveň průměrné měsíční mzdy, než je celorepublikový průměr. Tyto propočty vycházejí z tzv.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

podnikové metodiky zjišťování úrovně mezd (podle sídla ekonomického subjektu), která v tomto ohledu město Brno podhodnocuje. Prakticky celá oblast peněžnictví, která se vyznačuje nejvyššími mzdovými náklady, je koncentrována do jiných částí ČR, zejména Prahy, přitom v Brně toto odvětví zaměstnává přes 5 tisíc pracovníků (takovýchto anomálií lze nalézt více). Reálná úroveň průměrných měsíčních mezd se tedy pohybuje nad republikovým průměrem, avšak její přesnější vyčíslení je téměř nemožné.

Po roce 1989 se v české ekonomice objevil nový fenomén, a sice nezaměstnanost. V první polovině devadesátých let se trh práce v Brně jevil jako málo problémový s mírou nezaměstnanosti podstatně nižší, než byl celorepublikový průměr. Po roce 1996 se situace začala zhoršovat, rostl počet uchazečů o zaměstnání a klesal, s jistými výkyvy, počet volných pracovních míst. V roce 2002 se míra nezaměstnanosti dostala na celorepublikovou úroveň a o rok později ji již překračovala o více než 0,5 procentního bodu. V roce 2004 se situace na trhu práce začala výrazně zlepšovat; že se jedná o dlouhodobější trend potvrzují i data z roku 2005 a 2006. Na vzniku nových pracovních míst se podílely především zahraniční společnosti, což se promítlo nejen v růstu počtu pracovních míst v terciéru, ale také v sekundéru.

Situace na trhu práce z pohledu zaměstnanosti se začala měnit k horšímu na konci roku 2008, kdy se začaly projevovat důsledky globální ekonomické krize. Nepříznivá situace akcelerovala v průběhu prvního pololetí roku 2009. Pokles počtu obsazených pracovních míst však nebyl tak dramatický jako v jiných okresech ČR. Některé podniky v okrese Brno-město však ekonomická recese zasáhla významně. K hromadnému propouštění svých zaměstnanců muselo přistoupit celkem 14 zaměstnavatelů (z toho však byly 3 vojenské útvary v rámci plánované reorganizace Armády ČR, tedy bez souvislosti se současnou ekonomickou situací). Odhadem lze konstatovat, že „v důsledku krize“ bylo propuštěno zhruba 2,5-3 tisíce osob.

Ekonomická recese postihla v Brně v první vlně zejména průmyslové podniky v oblasti elektrotechniky, strojírenství a textilní výroby. Vzhledem ke struktuře zaměstnanců v těchto podnicích jsou v současnosti tedy postiženi nezaměstnaností více muži než ženy. V první fázi však zaměstnavatelé uvolňovali zejména tzv. „agenturní pracovníky“, případně cizince, takže na růstu nezaměstnanosti se pokles počtu pracovních příležitostí nepromítl v plné míře.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Dalším dokladem zhoršené situace na trhu práce je také výrazný pokles počtu nabízených volných míst a to meziročně o více než dvě třetiny. Počet pracovních míst ve městě poklesl v důsledku krize odhadem o cca 4-5 tisíc.

Soubor největších zaměstnavatelů zůstal ve městě Brně na začátku roku 2009 podobný jako v roce 2008. Nadále je největším zaměstnavatelem Fakultní nemocnice Brno (4,6 tis. zaměstnanců), následována Masarykovou univerzitou (4,1 tis. zaměstnanců). Podle počtu zaměstnanců bylo další pořadí na konci roku 2008 následující: Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje, Statutární město Brno, Dopravní podnik města Brna, a.s., Vysoké učení technické v Brně, Fakultní nemocnice u sv. Anny, Česká pošta s.p., ABB s.r.o., Honeywell, spol. s r.o., České dráhy, a.s., IBM Global Services Delivery Center Czech Republic, s.r.o.

2.1.4 Inovační podnikání

Rozvoj města Brna a zvláště jeho budoucí ekonomickou perspektivu je nutné vidět v kontextu rychle se měnícího globálního prostředí. Globální změny nabízejí Brnu velké příležitosti stejně jako zásadní výzvy. Brněnská ekonomika se nachází v prostředí zvyšující se konkurence, nejen s městy českými, případně evropskými, ale i s městy asijskými, a to nejen v oblasti výroby. Současná ekonomika je obecně čím dál tím víc založena na znalostech. Pro zvýšení konkurenceschopnosti je přitom klíčová schopnost inovovat, mít přístup k výsledkům vědecko-výzkumné činnosti a využívat je. Rozvoj ekonomiky založené na znalostech je podmíněn podporou vytváření znalostí a jejich využíváním ve formě inovací, komplexní podporou inovačních firem a zajištěním efektivní spolupráce výzkumu a vývoje s podnikatelskou sférou. To všechno samozřejmě souvisí s dostatkem vzdělané a kvalifikované pracovní síly, která vědecko-výzkumné a inovační aktivity rozvíjí. Mezi obory pro Brno nadějně byly na základě provedených průzkumů a analýz vytipovány například biotechnologie, nanotechnologie, medicínské přístroje, elektrické a optické přístroje a informační technologie. Je jasné, že znalostní ekonomika má daleko trvalejší efekt než hospodářství založené na tradičním průmyslu.

V oblasti inovačního podnikání patří městu Brnu a Jihomoravskému kraji přední místo v rámci České republiky. Město disponuje nadprůměrnými podmínkami pro rozvoj vědy a výzkumu a má výrazný rozvojový potenciál. Příznivá image města Brna má také vliv na zájem investorů, především v oblasti high-tech a stále více také v oblasti vědy,

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

výzkumu a vývoje. K pozitivně vnímaným skutečnostem dále patří, že byla již v roce 2002 formulována Regionální inovační strategie. Její třetí verze byla vypracována a schválena v roce 2009. RIS 3 předložila opatření, jež definují, jak zajistit rozvoj inovací v regionu. Opatření se týkají například financí a prostor pro malé a střední podnikání, ochrany duševního vlastnictví, propojování subjektů, přenosu know-how mezi vysokými školami a komerční sférou (technology transfer) nebo komunikace.

Implementaci opatření strategie má na starosti Jihomoravské inovační centrum (JIC), což je sdružení založené Jihomoravským krajem, statutárním městem Brnem, Masarykovou univerzitou, Vysokým učeníem technickým, Mendlovou zemědělskou a lesnickou univerzitou a Veterinární a farmaceutickou univerzitou. Jeho posláním je podpora inovačního podnikání v regionu jižní Moravy.

Jihomoravské inovační centrum je fundovaným partnerem státní správy, samosprávy a dalších organizací zapojených do systému podpory podnikání. Je jedním z hlavních zpracovatelů projektů podporujících inovační podnikání v České republice.

Prvotním cílem JIC je vybudovat komplexní infrastrukturu pro podporu inovačního podnikání v regionu jižní Moravy. JIC podporuje inovativní firmy, vědu a výzkum a také nadané studenty. Zajišťuje peníze a podporu pro nadějně projekty, nachází investory, spolupracuje s partnery a sponzory. Propojuje vědu a výzkum s komerčními firmami za účelem zajištění přenosu inovativních technologií do praxe. Mezi základní formy podpory pro začínající inovativní firmy patří finanční podpora, poradenství, kontakty a prostory.

V této souvislosti je nutné zmínit existenci inkubátorů, jejichž smyslem je koncentrovat na jednom místě několik nástrojů podpory začínajícím podnikatelům. Jedná se tedy o komplex služeb zaměřený na začínající podnikatele. Výhoda inkubátorů spočívá také v koncentraci různých aktivit na jednom místě. V Brně v současné době existuje několik technologických inkubátorů.

Technologické inkubátory „TI VUT“, „TI II“ a tzv. YSOFT inkubátor provozuje v brněnské lokalitě pod Palackého vrchem Jihomoravské inovační centrum. V prvně jmenovaném inkubátoru v současnosti podniká celkem třicet tři firem a to zejména v oborech ICT, biotechnologie a strojírenství. Z toho dvacet dva již opustilo režim inkubace což znamená, že působí ve standardním komerčním režimu.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Firmy umístěné v inkubátoru vytváří stále větší počet nových pracovních míst. Kritériem dobře vypovídajícím o prospěšnosti inkubátoru je také nárůst počtu prvků ochrany duševního vlastnictví, kterými disponují inkubované firmy. V současné době mají firmy více než 80 patentů, užitných vzorů a ochranných známek. V současnosti je TI VUT plně vytížen.

V inkubátoru „TI II“ podniká celkově čtrnáct firem a to zejména v oblasti ICT a medicinská zařízení. Z toho jedna již opustila režim inkubace. V tzv. YSOFT inkubátoru podniká 6 firem a to zejména z oboru ICT. V roce 2008 byl dokončen v prostorách univerzitního kampusu Masarykovy univerzity v Brně-Bohunicích Inkubátor INBIT. Na ploše 3 000m² nabízí INBIT podnikatelské prostory a rozvojové služby pro zhruba 30 začínajících biotechnologických firem.

V Brně-Bohunicích roste nový rozvojový pól města postupným budováním a rozšiřováním univerzitního kampusu Masarykovy univerzity. Studijní zázemí pro 5000 studentů a více než 1200 vědců a profesorů jsou přesvědčivým důkazem o potenciálu nového univerzitního města.

Projekt NETME Center (New Technologies for Mechanical Engineering), který má za cíl využít potenciál špičkové úrovně aplikovaného výzkumu ve strojírenství a informačních technologiích v Brně a jeho propojení na průmysl. Z hlediska výše finančních nároků na realizaci se jedná o projekt střední velikosti do 50 milionů eur (známější CEITEC je z tohoto hlediska již projektem velkým).

V roce 2009 budou zahájeny práce na projektu CERIT. Jedná se o nové specializované unikátní centrum pro informační a komunikační technologie o rozloze 11 282 čtverečních metrů s inkubátorem pro asi 90 začínajících firem. Projekt zastřešuje Fakulta informatiky Masarykovy univerzity. Projekt CERIT je součástí Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje. Těsné sousedství vědeckotechnického parku s inkubátorem a Fakultou informatiky Masarykovy univerzity vytvoří podmínky pro spolupráci, přenos technologií a znalostí mezi vysokou školou a firemní sférou.

Město Brno podporuje rozvoj inovačního podnikání - zejména fondy a programy určené pro financování začínajících inovačních firem, např. inovační vouchery, patentový a licenční fond. Zdroji těchto fondů jsou mimo jiné účelové dotace z rozpočtu statutárního města Brna.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Na podpoře rozvoje inovačního podnikání se významně podílí také Regionální rozvojová agentura jižní Moravy. Konkrétním přínosem je například zpracování investičních projektů „Vědecko-technický park JMK – výstavba“ a „INBIT – výstavba biotechnologického inkubátoru“ do Operačního programu Průmysl a podnikání v souhrnné výši přes 200 mil. Kč.

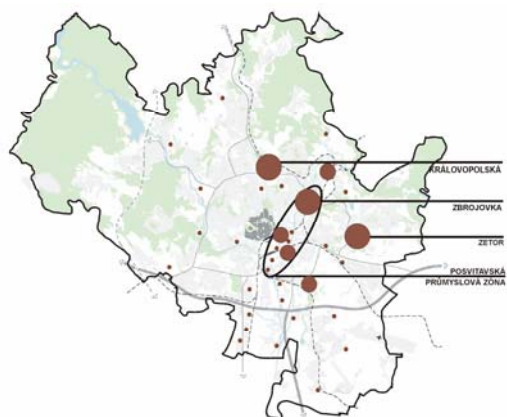
Vedle institucí zřízených veřejným sektorem v Brně funguje Podnikatelské a inovační centrum BIC Brno, které poskytuje prostory a služby konzultačních firem začínajícím podnikům. V současné době jsou v inkubátoru umístěny dvě inovativní firmy.

Širší služby nabízí IT OLLI, a to prostory pro podnikání, vybavené laboratoře a účetní služby. V rámci IT OLLI fungují dvě inovativní firmy. Dalším inkubátorem je společnost Laboratories poskytující podobné služby jako Podnikatelské a inovační centrum BIC Brno.

2.2 Prostorový rozvoj

Koncepce prostorového rozvoje města je vyjádřena v územním plánu, jehož podoba je výsledkem dohody všech jeho uživatelů – občanů, majitelů nemovitostí, podnikatelů, institucí i politických uskupení. Územní plán zakládá možnosti pro podnikání místních i zahraničních investorů, je zárukou právní jistoty pro vkládání soukromých i veřejných investic do území. Vyjadřuje územní strategii rozvoje města, jejímž cílem je především využitelnost a obyvatelnost území. Územní plán je závazným podkladem pro územní a stavební řízení na území města Brna. Územní plán ovšem nemůže zohlednit aglomerační vazby města. Proto je v současnosti ve spolupráci s Jihomoravským krajem zpracovávána Územní studie aglomeračních vazeb města Brna a jeho okolí.

Hlavní areály brownfields v Brně

2.2.1 Územní plán města Brna

Územní plán města Brna (ÚPmB) byl schválen Zastupitelstvem města Brna v listopadu 1994 pro návrhové období do roku 2010. V době, kdy vznikl, nemohl předvídat rychle se vyvíjející společenské i ekonomické podmínky, nebyla zajištěna koordinace s plánem veřejných investic (výkup a zainvestování rozvojových pozemků) a vzhledem k tehdejší neexistenci regionální úrovně veřejné správy nebylo možné dostatečně zohlednit regionální vazby.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Územní plán však vytvořil předpoklady k zajištění trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území s ohledem na péči o životní prostředí. Preferuje především regeneraci a přestavbu s důrazem na životní prostředí a fungující infrastrukturu. Jeho cílem je dosažení souladu mezi přírodními, civilizačními a kulturními potřebami města.

Mezi hlavní zásady územního plánu patří respektování a obnova přírodního rámce města, revitalizace historicky vzniklé struktury města, napojení města na evropské dopravní síť a zároveň jeho ochrana před tranzitní dopravou. Kapacita funkčních ploch je dimenzována pro 420 tisíc trvale bydlících obyvatel, 600 tisíc denně přítomných osob a 370 tisíc pracovních příležitostí.

Hlavní směry rozvoje územní plán orientuje do jižní a východní, částečně pak i do západní části města. Vývoj společenského a ekonomického prostředí i situace na trhu nemovitostí však vedou k potřebě dílčích změn územního plánu, které jsou průběžně pořizovány. Změny jsou vyvolány především nárůstem ploch pro bydlení, prostorová skladba městských funkcí je však stále vyvážená. Úbytek je v plochách ZPF.

Od roku 2004 je pořizován nový Územní plán města Brna. Jeho hlavním cílem je udržitelný rozvoj a prosperita města Brna, s nímž je bezprostředně spojen růst počtu obyvatel a omezení suburbanizace (odliv trvale bydlících obyvatel města, ale i odliv investorů, a tedy i pracovních příležitostí do obcí v okolí Brna).

Nový Územní plán města Brna musí pro tento cíl vytvořit územní podmínky na základě následujících zásad:

Rozvojové plochy budou řešeny v dlouhodobých výhledových směrech rozvoje města a navrženy v takovém rozsahu, aby jejich nabídka byla schopna konkurovat rozvojovým plochám okolních obcí, a to ve všech potřebných funkcích.

Revitalizace tzv. brownfields (nevyužitých areálů a ploch uvnitř zastavěného území města, uvolňovaných armádních areálů, drážních pozemků apod.).

Vybudování infrastruktury pro zajištění kvalitní a usměrněné obsluhy území zohledňující i širší vazby v území a napojení města na evropské dopravní systémy

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Životní prostředí a kvalita života: územní plán vytvoří podmínky pro snižování zátěže životního prostředí pocházející z lidské činnosti a podmínky pro kvalitní obytné prostředí města.

Ochrana a obnova přírodních a krajinných hodnot včetně vodních toků: územní plán vymezí nejhodnotnější části krajiny jako nezastavitelná území s cílem efektivně využít jejich rekreačního potenciálu.

Flexibilita nového územního plánu: územní plán musí být schopen reagovat na změny a potřeby rozvoje jednotlivých funkcí, ale přitom dostatečně ochránit plochy pro veřejnou infrastrukturu.

Nový územní plán, jehož koncept je zpracováván ve 3 variantách rozvoje, je předmětem zájmu ekonomických subjektů i nejširší brněnské veřejnosti včetně četných občanských sdružení a zájmových skupin. V současné době charakterizované rozvinutými demokratickými svobodami (svoboda projevu, svoboda shromažďování, svoboda hájit své zájmy všemi zákonnými prostředky) bude velmi obtížné koncept územního plánu projednat a dosáhnout všeobecné shody na výsledné variantě rozvoje města. Lze stěží předpokládat, že bude možno dodržet původní termín (2010) nebo že nový Územní plán města Brna bude schválen v nejbližších letech.

Vzhledem k uvedené situaci bylo, s cílem zajistit pro město aktuální dokument pro řízení územního rozvoje, zahájeno pořízování aktualizace platného Územního plánu města Brna. Aktualizace zahrnuje úpravu platného územního plánu tak, aby vyhověl formálním požadavkům nového stavebního zákona a prováděcích předpisů, a komplexní změnu územního plánu. Cílem změny je aktualizovat platný územní plán tak, aby umožnil flexibilnější řízení výstavby ve vztahu k měnícím se ekonomickým podmínkám, respektoval aktuální potřeby rozvoje města a řešil některé územní problémy, které v době schválení ÚPmB nebylo možno předpokládat (např. tzv. transformační plochy pro revitalizaci brownfields, protipovodňová opatření, apod.). Platný územní plán aktualizovaný prostřednictvím předmětné změny bude účinným nástrojem rozvoje města do doby schválení a vydání územního plánu nového.

2.2.2 Současný prostorový vývoj

Současný vývoj prostorové struktury města se odehrává v několika rovinách a pod tlakem celé řady socioekonomických faktorů. Mezi nejvýznamnější rámcové změny ovlivňující tvář města náleží základní transformační procesy jako privatizace, liberalizace cen a otevření

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

domácího trhu zahraničním investicím. Některé z těchto faktorů vedly k přímým změnám vlastnických poměrů (restituce), nastolené tržní principy uvolnily doposud statický obchod s nemovitostmi a poloha ve městě získala komerční hodnotu. Uvolnění zahraničního obchodu přispělo k poměrně rychlé a v některých sektorech (maloobchod) zásadní internacionalizaci městského hospodářství. Ekonomická restrukturalizace oslabila průmyslovou funkci města a větší důraz byl položen na sektor služeb. Zmíněné ekonomické změny druhotně ovlivnily i sociální úroveň jednotlivých skupin obyvatelstva a výraznější sociální diferenciaci se projevila např. v nárocích na bydlení či trávení volného času.

Nastíněný vývoj se promítl i do prostorového vývoje Brna – vydělil oblasti prodělávající intenzivní prostorové změny a oblasti podléhající útlumu.

Historické jádro města, v případě Brna relativně malé, bylo ovlivněno komercializací a prudkým rozvojem služeb. Současný vývoj v historickém jádru i širším centru města vede k fyzické obnově nemovitostí a k intenzivnímu využívání ploch (např. Velký Špalíček, Galerie Vaňkovka, výstavba při ulici Heršpická apod.). Negativním důsledkem je především zvýšená intenzita automobilové dopravy.

Oblast historického jádra města je ohraničena poměrně kompaktním prstencem parkové zeleně (s výjimkou jižního, resp. jihovýchodního sektoru, který souvisí s přestavbou ŽUB). Širší střed města je území s relativně kompaktní blokovou zástavbou představující konsolidované oblasti, které mohou být v některých případech ohroženy sociální degradací (např. území mezi ulicemi Francouzská a Cejl). Naproti tomu je možné identifikovat oblasti se zřetelně vyšším sociálním statutem (např. Stránice, Pisárky).

Brněnská průmyslová výroba byla hluboce postižena změnami makroekonomických podmínek. Proces deindustrializace nejvíce zasáhl historicky vyvinutou posvitavskou průmyslovou zónu. Pro řadu nekonkurenceschopných podniků znamenal přelom 90. let silný útlum výroby spojený s jejím vymísťováním a postupnou degradací výrobních areálů. Vzhledem k ekologickému zatížení řady ploch a mnohdy nevyjasněným majetkoprávními vztahům jsou tyto "brownfields" zatím jen málo atraktivní pro investory, kteří dávají přednost stavbám "na zelené louce", zejména v okrajových územích města. V Brně je celkem více než 550 ha brownfields, což odpovídá 6,3 % zastavěného území města. Jejich případná revitalizace je podmíněna vysokými

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

investicemi, především v oblasti sanace ekologických zátěží. I přes všechny uvedené problémy se postupně daří některá brownfields revitalizovat a opět zapojit do fungujícího území. Jedním z nejznámějších příkladů je revitalizace areálu bývalé továrny Vaňkovka (v roce 2005) na obchodně-společenské centrum galerie Vaňkovka, jejíž součástí je galerie současného výtvarného umění umístěná v objektu bývalé strojírně. Dalším příkladem pozitivního přístupu k zachování stávajícího kulturního dědictví pro nové využití je revitalizace areálu bývalých městských jatek pro provozně-skladovací středisko Brněnských komunikací, a. s. V únoru 2007 byla na místě původně nejstarší části městských jatek v lokalitě nazvané Masná–Křenová podél ulice Zderadovy dokončena výstavba dvou městských bytových domů a v únoru 2008 byl dostavěn soukromý polyfunkční objekt „Zderad“, který dokončil přeměnu této lokality pro bydlení.

Okrajové sídlištní celky jsou oblastmi s poměrně příznivou sociální skladbou. V řadě sídlišť probíhají programy regenerace obytného prostředí a bytového fondu.

Nejdynamičtější současné změny se odehrávají v okrajových příměstských částech. Markantními projevy prostorové expanze jádrového města je prudký nárůst velkoplošných nákupních středisek na okraji města, který lze v současné době již pokládat za ukončený, a masivní rozvoj bytové výstavby (zejména ve formě rodinných domů a rozsáhlých bytových komplexů). Do příměstských částí jsou situovány i rozvojové projekty náročné na plochu, jako je např. projekt Brněnské průmyslové zóny–Černovické terasy, Český technologický park či Univerzitní kampus Masarykovy univerzity v Bohunicích. Extenzivní prostorový rozvoj v suburbánních zónách zvyšuje nároky na městskou infrastrukturu, především dopravní. Často také vyvolává nutnost spolupráce v rámci širší aglomerace, která však dosud není uspokojivě řešena.

Trh s pozemky

Největší dynamiku lze pozorovat, podobně jako v ostatních velkých městech ČR, v případě stavebních pozemků pro bydlení. Zejména ceny pozemků pro výstavbu rodinných domků jsou nejvíce závislé na umístění lokality a dostupnosti dopravní a technické infrastruktury.

Mimo projekt Brněnské průmyslové zóny - Černovické terasy zatím stagnuje rozvoj velkých lokalit a komerční pozemky jsou obchodovány zaznamenat u relativně menších ploch (do 2 000 m²) v průmyslových

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

areálech, kde jsou budovány stavby převážně administrativního charakteru.

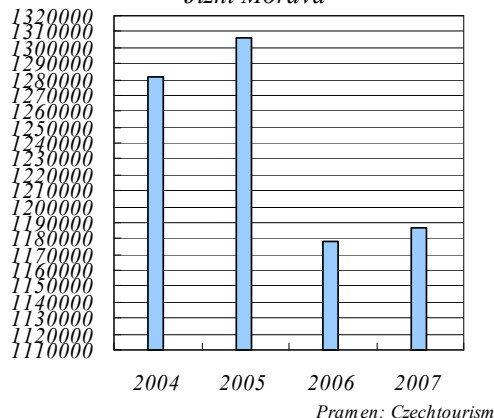
2.3 Cestovní ruch

Cestovní ruch je odvětvím s trvale rostoucím podílem na celkových ekonomických ukazatelích českých a evropských měst.

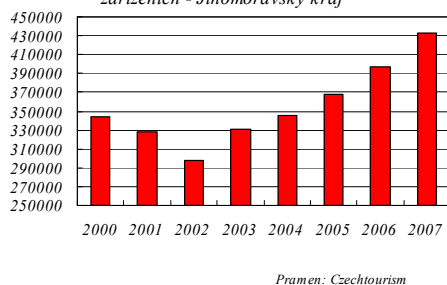
Předpoklady města Brna jako destinace příjezdového cestovního ruchu jsou pro intenzivnější rozvoj klasické pobytové a poznávací turistiky pouze průměrné, a to i po vyrovnání nabídky v oblasti turistické infrastruktury. Tato forma cestovního ruchu je vázána na širokou nabídku přírodních či historických zajímavostí, která je dostatečně pokryta teprve na regionální úrovni. Brno je ale jihomoravskou metropolí a vzhledem k rozvinuté dopravní infrastruktuře je také výchozí turistickou destinací pro poznávání přírodních krás i historických památek regionu. Tento aspekt rovněž souvisí s rozvojem Letiště Brno-Tuřany, kde byla dokončena výstavba nové odbavovací haly. Mnohem příznivější je situace v oblasti specializovaných turistických aktivit, kam patří kongresová a incentivní turistika, veletržní turistika, obchodní cesty a turistika orientovaná na cílové skupiny klientů. Tyto segmenty přitom patří mezi nejprogresivnější směry cestovního ruchu. Intenzita kongresové turistiky je zvyšována – spíše než nadstandardní úrovni poskytované infrastruktury a služeb - veletržními aktivitami, v menší míře pak přítomností silného vysokého školství. Na brněnském výstavišti se každoročně konají významné mezinárodní veletrhy a výstavy. Během 90. let došlo k rozšíření nabídky potřebné infrastruktury (Kongresové centrum, a. s., kongresová centra vybraných hotelů, doplňková infrastruktura škol). V roce 2006 byla Jihomoravským krajem, statutárním městem Brnem a Svazem obchodu a cestovního ruchu ČR založena Centrála cestovního ruchu - Jižní Morava, která se zabývá koordinací podpory rozvoje cestovního ruchu.

Vysoký potenciál má v Brně městská turistika a kulturně-historické památky. Brno je městskou památkovou rezervací, nachází se zde řada historických památek, z nichž nejdůležitější jsou dvě dominanty města – Petrov (Chrám sv. Petra a Pavla) a hrad Špilberk. Z atraktivit celoevropského významu je nejvýznamnější vila Tugendhat - památka moderní architektury zapsaná od roku 2001 na seznamu světového dědictví UNESCO. Brno je i kulturním centrem regionu s množstvím divadel, muzeí, galerií, kin, koncertních sálů a knihoven. Pokračuje v rozvíjení tradice konání kulturních akcí a festivalů (např. Brno - město

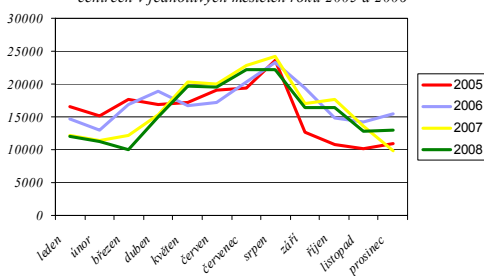
Počet hostů v turistickém regionu
Jižní Morava

Zahraniční turisté v hromadných ubytovacích
zařízeních - Jihomoravský kraj

Počet návštěvníků v brněnských turistických informačních
centrech v jednotlivých měsících roku 2005 a 2006

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

uprostřed Evropy s přehlídkou ohňostrojů Ignis Brunensis) a také sportovních akcí. Silným subjektem je Masarykův okruh s každoročním pořádáním Mistrovství světa silničních motocyklů (Moto GP) a dalších akcí. V nedávné době vzniklo Městské golfové hřiště. K přednostem Brna patří i kvalitní přírodní prostředí města a jeho okolí (rekreační oblast Brněnská přehrada s lodní dopravou na hrad Veveří, zoologická zahrada, botanická zahrada apod.). Město je také vyhledávaným centrem nákupní turistiky (např. Galerie Vaňkovka, Avion Shopping Park či Nákupní centrum Olympia v Modřicích).

Tyto aktivity však nejsou nabízeny v ucelených turistických nabídkách (packages), což negativně ovlivňuje možnost koordinovaného marketingu a provázání dílčích nabídek.

Město Brno se snaží o co nejlepší marketing a propagaci, např. formou prezentací na veletrzích cestovního ruchu v ČR i v zahraničí nebo propagace v médiích. Projekty zaměřené na cestovní ruch by měly do Brna přilákat více turistů (např. modernizace turistických informačních center, turistická trasa centrem města, zpřístupnění brněnského podzemí, turistický vláček, nové informační a propagační materiály města v jednotném vizuálním stylu či rekonstrukce a modernizace veřejných prostranství včetně náměstí a parků apod.). Velká pozornost je v současné době věnována také projektům přispívajícím k rozvoji kongresové turistiky.

3. Kvalita života

Co je podmínkou kvalitního života ve městě? Má to být jen jakási výhodnost v oblasti zajištění běžného chodu života? Nebo má být cílem vytvoření hodnoty domova v širším slova smyslu? Domova jako místa, které zabezpečuje nejen bydlení, ale umožňuje navázání jemného přediva mezilidských vztahů. Domova nabízejícího možnosti každodenní rekreace, ať již v oblasti kulturních, sportovních nebo rekreačních aktivit, a především domova čistého a bezpečného. Jakou roli v tom mají hrát pracovní příležitosti, možnosti vzdělávání, nákupů, specializovaných služeb?

Člověk je šťastný, když může svobodně naplňovat své životní plány. Ty jsou spojeny zejména s naplňováním představ v oblasti vztahového života, bydlení, práce, vzdělávání, zdraví a s pocitem bezpečí. Zdraví si nelze udržet, nejsou-li ve městě dobré podmínky, ať již v oblasti životního prostředí, zdravotní péče či ve sféře trávení volného času. Zůstane Brno i nadále městem s relativně dobrým životním prostředím?

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Šťastný rodinný život předpokládá nejen předvídaté řešení bytové otázky, ale např. i ochranu starých lidí či zajištění přijatelných startovacích podmínek pro mladé lidi. Postará se město o to, aby z něj lidé neodcházeli? Bude město skutečně přátelské dětem a rodinám, tak aby se zlepšovala jeho demografická situace a byl zajištěn trvale udržitelný rozvoj? A konečně, město svou hospodářskou politikou nepřímo ovlivňuje např. počet a kvalitu pracovních příležitostí. Má Brno na to stát se hodnotným domovem? Být dobrou adresou?

3.1 Životní prostředí

Zdraví a kvalita života brněnských obyvatel nemalou měrou souvisí s kvalitou prostředí, ve kterém žijí. Kvalita ovzduší, vody a půdy, způsoby likvidace odpadů, rozsah a stav zeleně, to vše přímo či nepřímo ovlivňuje zdraví a životní spokojenost obyvatel města. Ve městě Brně patří k nejzávažnějším problémům životního prostředí znečištění ovzduší v bezprostřední blízkosti frekventovaných komunikací, hluchost z dopravy a staré ekologické zátěže. Rozsáhlá je naopak nabídka přírodních rekreačních možností.

3.1.1 Zemědělský půdní fond a lesy

Na území Brna, stejně tak jako na území celé ČR, dochází k velkému úbytku zemědělské půdy. Za posledních patnáct let se výměra zemědělské půdy snížila o 463 ha, z toho u orné půdy o cca 369 ha. Úbytek zemědělské půdy byl způsoben upřesněním výměr při obnově operátu katastru nemovitostí a zejména jejím převodem do ostatních a zastavěných ploch v souvislosti s individuální bytovou výstavbou (Soběšice, Útěchov, Ivanovice, Žebětín, Komín, Horní Heršpice aj.), pro stavby obchodních center, těžbu nerostů (Líšeň a Černovice) a také postupným naplňováním ploch Brněnské průmyslové zóny - Černovické terasy. Změna využití zemědělské půdy je připravována také v souvislosti s plánovanou průmyslovou zónou v okolí letiště v Tuřanech.

Brno má velmi atraktivní okolí díky členitému terénu a velkému množství lesů, které ho s výjimkou jihu obklopují. Většina lesů má kromě funkce hospodářské i významný rekreační potenciál. Lesnatost na území města činí 27,8 %, kolísá však podle jednotlivých katastrálních území. Na území města je 7 větších vlastníků, resp. správců, kteří hospodaří na pozemcích větších než 50 ha, přičemž podnik Lesy České republiky, s. p. Hradec Králové spravuje prostřednictvím svých dvou lesních správ Náměšť

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

nad Oslavou a Černá Hora přibližně 3 350 ha lesa. Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny jako účelové zařízení Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně obhospodařuje 1 260 ha lesních porostů a Lesy města Brna, a. s. hospodařící na historickém majetku statutárního města Brna spravují v rámci území města 940 ha lesa. Zbývající čtyři subjekty vlastní lesní majetky o výměrách od 55 do 200 ha lesa. Lesy České republiky a Lesy města Brna jako odborní lesní hospodáři kromě toho zajišťují odborný dozor nad hospodařením přibližně 1 200 drobných vlastníků s výměrou majetků do 50 ha. Souhrn výměr těchto drobných majetků činí 790 ha, z toho majetky nad 3 ha představují 20 %, tj. 158 ha.

Veřejnost navštěvuje lesy nejčastěji za účelem rekreace, relaxace, sportu a sběru lesních plodin. V posledních letech vykazuje narůstající trend cykloturistika a jízda na koních, neboť lesní prostředí v oblasti brněnské aglomerace je protkáno poměrně hustou sítí jak veřejných, tak účelových komunikací a rozdělovacích průseků. V lesnatých okrajových částech města se tento fenomén prosazuje na úkor pěší turistiky. Samostatnou kapitolou obecného užívání lesů, která má dlouhodobě negativní dopad na lesní porosty a lesní půdu, je individuální rekreace v chatách. Lesní prostředí je v lokalitách s vysokou koncentrací chat a dalších objektů určených k rekreaci poškozováno terénními úpravami, narušováním půdního krytu, těžbou stromů a keřů, nepovolenými rekonstrukcemi staveb a je znečišťováno odpady. Posledním vážným zásahem do příměstského lesního prstence byla stavba automotodromu v území Podkomorských lesů v roce 1987.

3.1.2 Povrchové a podzemní vody

Hydrologickou síť na území města Brna tvoří řeky Svratka a Svitava se svými přítoky. Vodní toky, jejich nivy a přírodě blízké vodní plochy jsou významnými krajinnými prvky podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Téměř všechny vodní toky jsou zároveň přirozenými osami územního systému ekologické stability (ÚSES), přičemž nejvýznamnější brněnské řeky Svratka a Svitava tvoří osy regionálních biokoridorů a ostatní menší vodní toky jsou osami lokálních biokoridorů. Kromě ekologického významu mají vodní toky a plochy i významný rekreační potenciál.

Stav vodních toků na území města Brna je z hlediska jejich ekologických a rekreačních funkcí nevyhovující. Přibližně 50 % vodních toků je upraveno, a to často velmi necitlivým způsobem (např.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

zatrubnění, regulace toků, převažující technická řešení úprav vodních toků zamezující plnění jejich ekologických, rekreačních a estetických funkcí atd.). Svatka je regulována v délce 10 km, spádové poměry upravují tři jezy, jeden spádový stupeň a jeden balvanitý skluz. Svitava je upravena v délce 9 km s šesti jezy. Dalším problémem je nedostatečný prostor kolem řek (příbřežní zóny) pro plnění jiných než vodohospodářských funkcí (ÚSES, rekreačních, protipovodňových atd.) a pro doprovodnou břehovou zeleň jako součást těchto funkcí.

Problémem značné části toků je čistota vody a neuspokojivý stav koryt a úprav břehů. Na území města je kvalita povrchové vody pravidelně sledována na řece Svitavě a Svatce. Vývoj kvality vody za poslední období ukazuje určité zlepšení - důvodem je pravděpodobně celkový útlum průmyslové výroby. Poměrně horší celková jakost vody přetrvává ve Svitavě vzhledem ke značnému počtu zaústění dešťových odlehčení městské stokové sítě. Jakost vody ve Svatce při průtoku Brnem negativně ovlivňují průsaky ze starých kontaminací v prostoru Starého Brna i snižující se samočisticí schopnosti toků jako důsledek předchozích špatných úprav. Pro možnost ochrany čistoty Svatky a Svitavy před znečištěním z kanalizační sítě byla Zastupitelstvem města Brna v roce 2004 přijata koncepce jejich ochrany systémem podzemních retenčních dešťových nádrží, jejichž působením dojde k odstranění významné části znečištění.

Z vodních ploch a nádrží je nejvýznamnější Brněnská přehrada s plochou 2,3 km² a se zásobním objemem vody 18,5 mil. m³. Dále jsou významné nádrže v Mariánském údolí a rybníky na říčce Ponávce, a to především z hlediska jejich budoucího využití k rekreačním účelům, stejně tak jako lokalita Holásecká jezera na Ivanovickém potoku.

Kvalita vody v Brněnské přehradě je - vzhledem k vysokým hodnotám pH – hodnocena jako špatná, navíc v posledních třech desetiletích dochází k eutrofizaci a masovému rozvoji cyanobakterií (sinic), které se stávají problémem nejen estetickým, ale také hygienickým a zdravotním. Pro zlepšení čistoty vody v Brněnské přehradě a v přehradní nádrži Vír byl již v roce 2003 ve spolupráci s Jihomoravským krajem zahájen projekt, který vymezí návrhy opatření a následně zajistí jejich realizaci.

Realizace konkrétních opatření na Brněnské přehradě již byla zahájena. Probíhá souhrn opatření (např. vápnění) při snížené hladině v nádrži a připravuje se aerace vodního sloupce.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Pod Brnem je vázána významná kumulace artézských podzemních vod. Předpokládané využitelné zásoby 250-300 l/s se pohybují na srovnatelné úrovni s l. březovským přivaděčem. Jedná se o atmosférické vody soustředěné ve velkém zásobníku, kde se již neprojevuje vliv jednotlivých srážek. Limitujícími faktory jejího využití jako levného zdroje pitné vody jsou nepravidelná mocnost, místy zvýšená solnost a možný průnik kontaminace, která je doposud poměrně málo zmapovanou oblastí. Řada průmyslových podniků uplatňuje nedokonalý environmentální management (pouze malý počet firem zavádí ISO normy či EMAS), což vede ke zvýšenému riziku kontaminací.

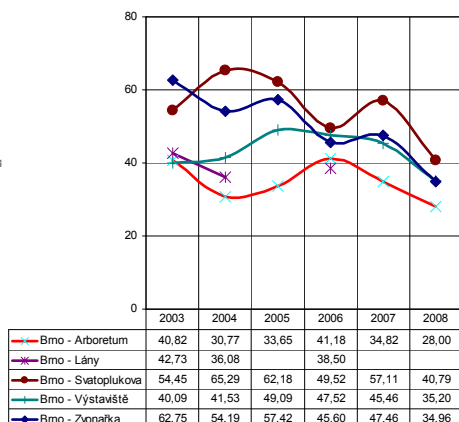
Podzemní vody jako zdroje hygienicky zabezpečené pitné vody však v současné situaci, kdy je dostatek pitné vody z jiných zdrojů, nejsou téměř využity; jsou využívány pouze prostřednictvím několika desítek vrtů, které nejsou plně monitorovány. Nabízí se však možnost jejich pozdějšího využití jako zdroje kvalitní pitné vody či k jiným netradičním účelům.

V současné době není uspokojivě řešena protipovodňová ochrana města Brna. Na její přípravě se pracuje na úrovni schválení politických zásad pro možnost dalšího rozpracování.

3.1.3 Ovzduší

Stav ovzduší na území města Brna je v posledních letech konstantní, výkyvy v míře znečištění lze připsat na vrub rozdílným klimatickým a povětrnostním podmínkám panujícím ve sledovaném období. Na území města není žádný dominantní zdroj znečišťování ovzduší, který by nadměrně zatěžoval kvalitu ovzduší. Opatření ekologického charakteru, která byla provedena na středních, velkých a zvláště velkých stacionárních zdrojích znečišťování ovzduší, měla nesporně kladný vliv na kvalitu ovzduší města. Veškeré velké a zvláště velké zdroje znečišťování ovzduší a drtivá většina středních zdrojů znečišťování ovzduší byly plynofikovány a využívají moderních nízkoemisních technologií. Zatím nedocenenou výhodou Brna oproti jiným obdobným městům v ČR je ve věci ochrany kvality ovzduší rozsáhlá funkční síť dálkového tepla, díky které jsou v imisně exponovaných částech města (historické jádro, okolí komunikací s vysokou intenzitou dopravy, v oblasti se sklony k tvoření inverzí apod.) udržovány hodnoty koncentrací škodlivin v přijatelných mezích. Většina teplárenských zdrojů pracuje na principu kogenerace, tzn. že kromě výroby tepla jsou tyto zdroje schopny do distribučních sítí dodávat i elektrický proud

Prach jemný PM10

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

v nezanedbatelném množství. Proto pracují teplárenské zdroje města s vysokou účinností a vysokou mírou energetického využití primárního paliva. V důsledku nerovnoměrné cenové a daňové politiky v oblasti paliv a energií je však stále vyvíjen velký tlak investorů a provozovatelů na odpojení se od systémů centrálního zásobování teplem s cílem přechodu na lokální vytápění (zejména zemním plynem). Tyto snahy mají negativní vliv na kvalitu ovzduší města, neboť vysoké komíny výrobců tepla (50–215 m) mají na ovzduší města vliv minimální, kdežto velké množství komínů a výdechů nově vzniklých lokálních zdrojů ve výškách 5–10 m má vliv značný. Preference ekologických (nízkoemisních) způsobů vytápění je uplatňována na území Městské památkové rezervace města Brna a v oblastech s prokazatelně zhoršenou kvalitou ovzduší. Ke snižování zátěže ovzduší ze stacionárních zdrojů přispívá i úspora paliv vlivem stavebních úprav na objektech (regenerace, zateplování apod.).

Dominantním zdrojem znečištění ovzduší je doprava. Vysoká intenzita dopravy je hlavní příčinou nadlimitních koncentrací polévatého prachu PM_{10} (suspendované prachové částice frakce max. 10 μg). Uvádí se, že druhotná prašnost vlivem automobilové dopravy, tj. reemise (víření) již jednou na zem dosedlých prachových částic, činí u krátkodobých průměrů (denních) až 55 % a u dlouhodobých průměrů (ročních) až 90 % z celkového znečištění ovzduší touto škodlivinou.

Doprava se velkou měrou podílí i na znečištění ovzduší města škodlivinami NO_2 a benzenem.

Měřené hodnoty škodlivin NO_2 a benzenu se pohybují na většině území města pod svými platnými imisními limity, v blízkosti komunikací a křižovatek s vysokou intenzitou dopravy mohou při měření v dlouhodobých intervalech dosahovat limitních hodnot, popř. mírně nadlimitních.

Ostatní měřené škodliviny na území města nepředstavují závažný problém, jejich hodnoty se pohybují hluboko pod zákonnými imisními limity.

Mezi nejvíce imisně zatížené oblasti města patří centrální část města a části městských částí Starý Lískovec, Bohunice, Brno-jih, Slatina, Černovice, Židenice a okolí hlavních dopravních tahů (Koliště, Plotní, Svatoplukova, Úzká, Opuštěná, D1, Vídeňská atp.).

Relativně dobrá kvalita ovzduší je v oblastech s nižší a nízkou intenzitou automobilové dopravy a v oblastech bez přítomnosti

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

závažnějších zdrojů znečišťování ovzduší, tj. zejména v okrajových a výše položených částech města.

Na území města je evidováno 5 zvláště velkých, 59 velkých a 1 054 středních zdrojů znečišťování ovzduší.

Koncentrace znečišťujících látek jsou na území města sledovány staničními sítěmi Českého hydrometeorologického ústavu (6 stanic z toho 3 s automatickým a 3 s manuálním měřícím programem), Zdravotního ústavu se sídlem v Brně (2 stanice s manuálním měřícím programem) a Magistrátu města Brna (5 stanic s automatickým měřícím programem).

Za účelem zlepšení úrovně životního prostředí města pro jeho obyvatele i návštěvníky byly v letech 2004–2005 zpracovány „Program snižování emisí“ a „Program zlepšení kvality ovzduší statutárního města Brna“ (dále jen programy), které byly v roce 2006 a v roce 2009 aktualizovány. Cílem programů je zajistit na území města kvalitu ovzduší splňující zákonem stanovené požadavky a přispět k dodržení závazků, které ČR přijala v oblasti omezování emisí znečišťujících látek do ovzduší. Prioritními škodlivinami, na které jsou programy zaměřeny, jsou emise a imisní koncentrace suspendovaných částic frakce PM₁₀ (prachové částice velikosti max. 10 µm), imisní koncentrace oxidu dusičitého (NO₂), benzenu a benzo(a)pyrenu a emise oxidů dusíku (NO_x) a těkavých organických látek (VOC). Prioritními skupinami, na které směřují opatření vyplývající z programů, jsou doprava, malé zdroje znečišťování ovzduší, technologické průmyslové zdroje, spalovací zdroje a přírodní zdroje primárního prachu (seřazeno podle míry vlivu na kvalitu ovzduší). Programy po aktualizaci v r. 2009 jsou zpracovány ve výhledu do roku 2012 a jsou zveřejněny na www.bрно.cz.

3.1.4 Ochrana přírody a krajiny

Jednou z velkých předností města Brna je jeho jedinečné přírodní zázemí s celou řadou cenných území s různým stupněm ochrany. Příměstská krajina spolu s lesními komplexy tvoří zelený rámec města Brna. Zelené klíny prostupují do zastavěného území města, kde pokračují městskými parky. Funkce příměstské krajiny jsou rozmanité – primárně produkční, vodohospodářské, ekologické, rekreační, estetické, zdravotní, psychohygienické atd.

Poloha města na rozhraní dvou zásadně odlišných geomorfologických jednotek – České Vysočiny a Západních Karpat - předurčuje velkou

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

rozmanitost přírodních podmínek a velké druhové bohatství živé přírody. Svědčí o tom 29 zvláště chráněných lokalit na území města Brna, které jsou zařazeny do kategorie národní přírodní památka, přírodní rezervace a přírodní památka. Do katastru města zasahuje na severovýchodě také Chráněná krajinná oblast Moravský kras. K ochraně krajinného rázu byly na území města vyhlášeny dva přírodní parky Podkomorské lesy a Baba. V současnosti je na území města Brna registrováno 71 významných krajinných prvků, které utvářejí ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotné části krajiny. Na území města Brna je vyhlášeno celkem 25 památných stromů, z toho 3 stromořadí.

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie na základě zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, byla navržena cenná území do soustavy NATURA 2000. Tato soustava zahrnuje dvě kategorie chráněných území – evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Na území města Brna je navrženo 10 evropsky významných lokalit, které po přijetí do evropského seznamu budou do šesti let vyhlášeny příslušným orgánem ochrany přírody. Ptačí oblasti v Brně navrženy nejsou.

Na celém území města je navržena kostra územního systému ekologické stability (ÚSES), která má zajistit zvýšení ekologické stability krajiny příznivým působením na okolní, ekologicky méně stabilní části území, vytvořit předpoklady pro přežití a migraci druhů, podpořit možnost polyfunkčního využívání krajiny, včetně rekreačního využití a uchování významných krajinných fenoménů. ÚSES je tvořen biocentry, biokoridory a interakčními prvky a podle významu se člení na lokální, regionální a nadregionální. Územní systém ekologické stability na území Brna však zatím není (až na výjimky) realizován a není tedy zcela funkční. Z těchto důvodů je městem Brnem připravována správa ÚSES, která bude zajišťovat jak realizaci navržených prvků, tak péči o stávající prvky.

3.1.5 Hluk

Hluk zaujímá stále závažnější postavení v souboru negativních faktorů ovlivňujících kvalitu životního prostředí města Brna. Je vážnou příčinou únavy, nespavosti, stresu a podílí se na vzniku některých chorob. Zvyšování hladiny hluku ve venkovním prostoru má neustále rostoucí tendenci především vlivem nárůstu automobilové dopravy.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Rozhodujícími zdroji hluku jsou doprava a výroba. Zatímco hluk z výroby se převážně omezuje na pracoviště s minimálními dosahy do okolí, hluk z dopravy prostupuje celým územím města.

Pozemní doprava je hlavní příčinou vysokých hladin hluku ve venkovním prostoru Brna, a to v přímé souvislosti s intenzitou dopravy. Nadměrné zatížení hlukem postihuje především okolí hlavních dopravních tras. Zatížení území města hlukem z dopravy kopíruje intenzity dopravy v síti komunikací i železničních tratí. Lze však konstatovat, že zvyšování intenzit dopravy není doprovázeno shodným nárůstem intenzit hluku, a to v důsledku kvalitnějších vozidel, povrchů vozovek nebo modernizace tramvajových a železničních tratí. Ke snížení hladin hluku na některých místech přispěla i změna organizace dopravy.

Podél nejzatíženějších dopravních tras a jejich křižovatek (Koliště, Křenová, Svatoplukova, Královopolská, dálnice D1 a D2, velký městský okruh apod.) je dosahováno hlukové hladiny 70-80 dB v denních hodinách (hygienický limit je 55 dB).

Zatímco podél dopravních tras mimo zastavěné území lze respektovat hluková pásma nebo budovat protihlukové stěny, obtížně řešitelná je situace v zastavěných, historicky vzniklých územích.

Vlivy existujících stacionárních zdrojů hluku (soustředěných v areálech průmyslu a výroby) na území města Brna jsou z hlediska hlukové zátěže venkovního prostoru méně významné, většinou pouze s místním dopadem.

Hlukové vlivy z provozu mezinárodního letiště Brno-Tuřany nejsou v současné době významné, a to vzhledem k intenzitě využívání (2 linky, dále charterové lety – zájezdy). I když lze předpokládat další rozšiřování letového provozu (s ohledem na stále se zvyšující poptávku po letecké přepravě), není pravděpodobné, že by zatížení hlukem a exhalacemi v nejbližších pěti letech významně ohrozilo okolní území.

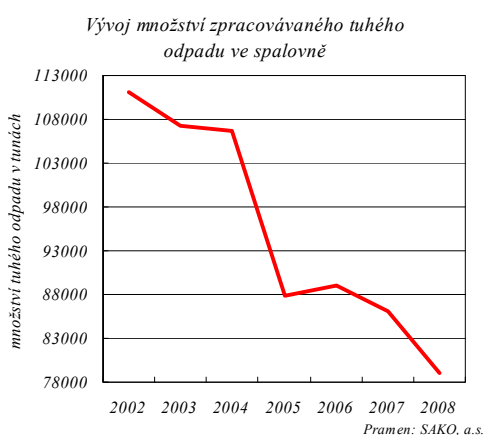
Město Brno zadalo v roce 2005 zpracování „Hlukové mapy z pozemní dopravy pro území Statutárního města Brna“, která slouží zejména jako podklad pro územní plánování, rozhodování v území a pro informování veřejnosti o stavu hlukové zátěže. V souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/49/EC ze dne 25. června 2002, která byla transponována do českého právního řádu novelou zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změnách některých souvisejících

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

zákonů, zadalo Ministerstvo zdravotnictví v roce 2006 zpracování Strategické hlukové mapy Aglomerace Brno.

Účelem hlukového mapování je analýza míry expozice obyvatel různými úrovněmi hlukové zátěže, informování obyvatel o této zátěži a vytvoření harmonizovaných indikátorů pro jednotné hlukové mapování v členských zemích EU. Na pořízené strategické hlukové mapy navazují tzv. akční plány, které shrnují všechna již provedená protihluková opatření a navrhuji prioritní výhledová opatření k omezení hluku v životním prostředí.

3.1.6 Odpady

Důležitou oblastí životního prostředí je způsob nakládání s odpady. Původcem komunálního odpadu je město a to je povinno určit místa, kam mohou občané odkládat komunální odpad. V roce 2005 město Brno zpracovalo Plán odpadového hospodářství, vycházející z priorit předcházení vzniku odpadů, omezování jejich množství a nebezpečných vlastností, zvyšování materiálového a energetického využívání odpadů a optimalizace nakládání s odpady.

Zbytkový komunální odpad (tj. odpad po vytrídění využitelných, objemných a nebezpečných složek) je svážen do spalovny SAKO Brno a zde je energeticky využíván, a to k výrobě páry, která je dodávána do systému centrálního vytápění města. Na skládky se ze spalovny ukládá pouze část škváry a solidifikát, tedy konečné produkty vzniklé spálením odpadů. Roční kapacita spalovny je 240 000 tun a v roce 2008 bylo spáleno cca 77 000 tun odpadu.

V roce 2005 byla zahájena rekonstrukce a modernizace spalovny podle projektu „Odpadové hospodářství Brno“. Účelem projektu je vybudovat komplex třídění, recyklace a energetického využití komunálního odpadu s kogenerací, tj. kombinovanou výrobou tepelné a elektrické energie při optimálním využití stávajících zařízení a budov včetně dopravních (příjmových) kapacit. Hlavním záměrem rekonstrukce je vybudovat zařízení tak, aby nezatěžovala emisemi životní prostředí a splňovala emisní limity a stanovené technické podmínky provozu platné v ČR od 1. 5. 2004 a v EU od 28. 12. 2005. Současně bude upravována produkovaná škvára tak, aby vyhověla normám pro zpracování ve stavebním průmyslu a z odpadu se tak stal využitelný stavební materiál. Realizace projektu tvoří základní pilíř koncepce nakládání s odpady Jihomoravského kraje.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Očekávané přínosy:

Energetické využití směsných komunálních odpadů v množství 224 000 tun ročně. Výroba tepelné energie ve formě páry. Přitom vyrobená pára ve spalovenských kotlích bude využita pro: výrobu elektrické energie pro vlastní spotřebu společnosti SAKO Brno, a. s. a prostřednictvím distribuční společnosti pro dodávku do rozvodné sítě, topné účely pro vlastní spotřebu SAKO Brno, a. s. a pro dodávku do sítě centrálního zásobování teplem (CZT) města Brna, ohřev vody pro horkovodní síť města Brna (tento ohřev vody však bude realizován mimo rozsah tohoto projektu), splnění platných emisních limitů sledovaných znečišťujících látek instalací nového efektivního systému čištění spalin. Využití cca 50 000 tun škváry pro stavební účely Materiálové dotřídění separovaných složek komunálního odpadu v množství 10 000 tun/rok. Zabezpečení podmínek pro energetické využití směsných komunálních odpadů v množství do 80 000 tun ročně po dobu rekonstrukce spalovny (bude ukončena v roce 2010).

Sběr využitelných složek komunálního odpadu je na území města organizován tzv. donáškovým způsobem s využitím sběrných středisek odpadů a stanovišť sběrných nádob na veřejně přístupných místech. Počet sběrných nádob na veřejně přístupných místech pro jednotlivé komodity je následující: sklo bílé a barevné – 1 784, PET láhve – 522 a papír – 616.

Na území města se nachází 42 sběrných středisek odpadů, kde lze ukládat využitelné a nebezpečné složky odpadů a odpady objemné včetně stavební suti.

Nebezpečné složky komunálního odpadu (např. baterie, akumulátory, ředidla, oleje, barvy) jsou sbírány formou mobilního svozu a ve sběrných střediscích odpadů.

Podle směrnice Rady EU 99/31/EC, která je implementována do české legislativy, bude nutné do roku 2010 snížit množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů ukládaných na skládky na 75 % produkce roku 1995. Naplnění cíle o nakládání s biodegradabilním odpadem je ve městě Brně řešeno sběrem odpadů ze zeleně a zahrad na sběrných střediscích odpadů a tím, že veškerý zbytkový komunální odpad a odpad spalitelný odebíraný na sběrných střediscích odpadu je energeticky využíván ve spalovně. Skládkovány jsou pouze odpady odebrané ve sběrných střediscích odpadů nevhodné k energetickému využití.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Poznámka: pokles počtu sběrných nádob na sklo od roku 2005 je způsoben tím, že nevyhovující sběrné nádoby obsahu 240 litrů byly nahrazovány velkoobjemovými plastovými kontejnery. Z prostorových důvodů nebyly velkoobjemové kontejnery umístěny na všechna stanoviště. Snížený počet stanovišť je eliminován vyšším nasazeným objemem.

3.1.7 Staré ekologické zátěže

Půda, která nebyla využita pro výstavbu, je téměř bez výjimky silně pozměněna ekonomickou činností lidské společnosti (skrývky, zavážky, výkopy, hnojení průmyslovými hnojivy, nesprávné založení a provozování skládky apod.).

V oblasti znečištění půdy je z hlediska platných limitů stav dobrý. Dochází však k postupnému zvyšování zátěže vlivem dopravy zejména v okolí frekventovaných komunikací v místech s nedostatečným rozptylem škodlivin. Ze sledování vývoje znečištění půd v letech 1991–1996 vyplývá zejména postupný vyšší výskyt polyaromatických uhlovodíků, obsah těžkých kovů se zatím nemění.

Stav zemědělských ploch sloužících k zemědělské výrobě je vyhovující. Pouze v jižních částech města, kde byly dříve do půd aplikovány čistírenské kaly, se ojediněle vyskytují vyšší obsahy těžkých kovů a polyaromatických uhlovodíků.

Od poloviny 90. let probíhá mapování všech zátěží za využití ekologických auditů podniků a plošných ekologických auditů financovaných městem. Ke kontaminaci horninového prostředí a podzemní vody prokazatelně přispívá činnost přibližně 100 podniků. Nejvíce znečištěné lokality se nacházejí v pásu vedoucím od Maloměřic přes Židenice do Komárova, Heršpic a Přízřenic. Dekontaminace je otázkou až několika desetiletí z důvodů časové a finanční náročnosti na zmapování a provedení vlastní sanace. K sanacím ekologických zátěží, krytých samotným podnikem nebo ze státních fondů, dochází pouze selektivně. Problematika kontaminací druhotně ovlivňuje také investiční atraktivitu městských pozemků, možnost jejich komerční revitalizace a je tak jednou z příčin současné preference staveb na zelené louce.

Odbor životního prostředí MMB dlouhodobě sleduje kvalitu podzemních vod a horninového prostředí na území města Brna. Postupně byly zpracovány ekologické audity a rizikové analýzy nejvíce zatížených oblastí a získané údaje byly zaznamenány do digitální mapy. Pravidelný monitoring starých ekologických zátěží probíhá v lokalitách,

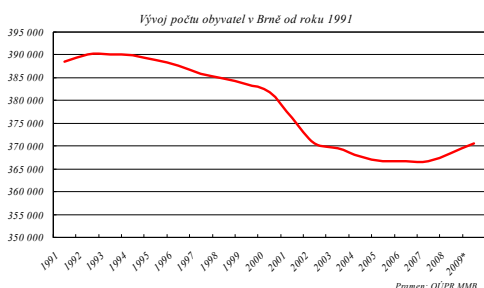
ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

kde byly zjištěny zvýšené koncentrace znečišťujících látek a kde existují rizika ohrožení zdraví obyvatel nebo je ohrožena kvalita artézských vod (oblast Zvonařky, Dornychu, Černovické terasy aj.).

V současné době připravuje město Brno projekt „Rekultivace staré ekologické zátěže skládky Černovice – Tuřany“, jehož cílem má být vyřešení ekologické zátěže vzniklé v této lokalitě v minulosti neřízeným ukládáním komunálního a průmyslového odpadu. Zároveň je připravována žádost o poskytnutí dotace na rekultivaci skládky z evropských fondů, respektive z Operačního programu Životní prostředí.

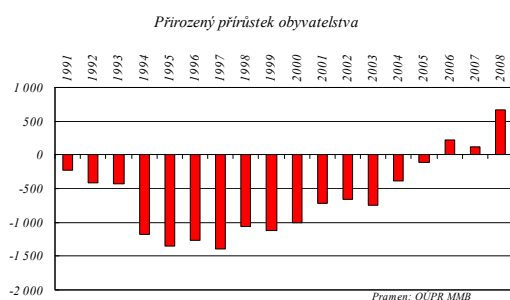
3.2 Obyvatelstvo

Pro rozvoj města Brna je významný počet a struktura jeho obyvatel. Vývoj brněnské populace je stejně jako v celé České republice od počátku devadesátých let silně ovlivněn měnícími se hospodářskými a sociálními podmínkami. V demografickém vývoji se odráží i řada vlivů s evropskou působností: populační stagnace a výhled dalšího populačního vývoje spojený s úbytkem a stárnutím obyvatelstva; i vlivů spojených s demografickou situací v České republice (např. současný baby boom, který souvisí se zahájením reprodukce silných ročníků narozených v 70. letech 20. století a který zároveň nebude mít patrně dlouhé trvání).

3.2.1 Přirozená změna

Počet obyvatel města Brna se od šedesátých let 20. století tradičně zvyšoval, v převážné míře zásluhou migrace zejména z ostatních okresů Jihomoravského kraje. Zlom nastal koncem roku 1993, kdy celkový počet obyvatel města Brna začal klesat. Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2001 se počet obyvatel Brna snížil od roku 1991 (SLBD 1991) o více než 9 000 osob; k 1. 3. 2001 bylo v Brně sečteno 376 172 obyvatel. K 31. 12. 2006 mělo město Brno 366 680 obyvatel. Od roku 2007 dochází k mírnému nárůstu počtu obyvatel: podle statistiky ČSÚ k 31. 12. 2007 mělo Brno 368 533 obyvatel a k 31. 12. roku 2008 pak 370 592 obyvatel.

Podle statistiky Ministerstva vnitra (Informační systém evidence obyvatel MV) v Brně žije 403 360 osob. V této statistice jsou započítáni obyvatelé hlášení k trvalému pobytu nebo jakémukoliv platnému pobytu cizince či azylanta. Ať se již bere v úvahu statistika ČSÚ, nebo

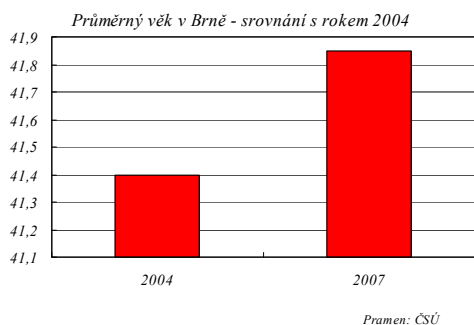
ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

statistika MV (ISEO), která pracuje s jinou metodikou zpracování dat, dochází k nárůstu počtu obyvatel, a to jak přirozenou měnou (narodilo se více dětí, než zemřelo obyvatel), tak i stěhováním (více obyvatel se přistěhovalo do Brna, než se odstěhovalo z Brna), ovšem věková struktura obyvatel města zůstává stejně jako v předchozích letech nepříznivá (roste počet obyvatel v produktivním a poproduktivním věku).

Pro úplnost je však třeba uvést, že trvale bydlící obyvatelstvo tvoří pouze jednu část osob přítomných v Brně. Ve městě jsou přítomní denně i lidé dojíždějící do města do zaměstnání, cizinci, osoby dojíždějící do škol, za různými službami, dále také návštěvníci a turisté a osoby, které ve městě fakticky bydlí, ale nejsou zde přihlášeni k trvalému pobytu. Ze studie Odborná analýza vývoje počtu osob oficiálně neregistrovaných ve městě Brně, která byla vypracována v roce 2008 pro potřeby Magistrátu města Brna, vyplývá, že denně se ve městě vyskytuje přibližně 150 000 osob nad rámec trvale bydlícího obyvatelstva a tento počet se bude v budoucnu zvyšovat.

Populační vývoj souvisí především s demografickým chováním mladé generace. Typickými projevy jsou odkládání sňatků a rození dětí do pozdějšího věku, snižování počtu dětí v rodinách, zvyšování počtu dětí narozených mimo manželství či zvyšování počtu svobodných a samostatně žijících osob. Změny demografického chování jsou pokládány za jedny z hlavních příčin úrovně porodnosti. V současné době dosahují plodného věku ženy velmi početných ročníků z poloviny 70. let, což se odráží v kladné bilanci počtu narozených dětí.

Na přirozené měně se zřetelně projevil i značně vysoký index stárání brněnského obyvatelstva (počet obyvatel starších šedesáti pěti let na 100 obyvatel mladších patnácti let), který k 31. 12. 2005 činil 123,5 a k 31. 12. 2008 pak již 134,7. Ve srovnání s ostatními okresy dosahuje tento index nejvyšších hodnot v celé ČR (Praha – 130,0; Plzeň – 134,2). Od roku 1990 tedy dochází k postupnému stárnutí brněnské populace – výrazně klesá počet obyvatel v předproduktivním, stagnuje podíl osob v produktivním a roste počet obyvatel v poproduktivním věku. Tento trend demografického stárnutí se bude v Brně stejně jako v celé České republice i nadále prohlubovat – k příčinám patří následující skutečnosti: přesun silných poválečných ročníků do vyšších věkových kategorií po roce 2010, přesun silných ročníků narozených v průběhu 70. let 20. století do poproduktivního věku po roce 2035, postupný vstup slabších ročníků do produktivního věku. Zaznamenan

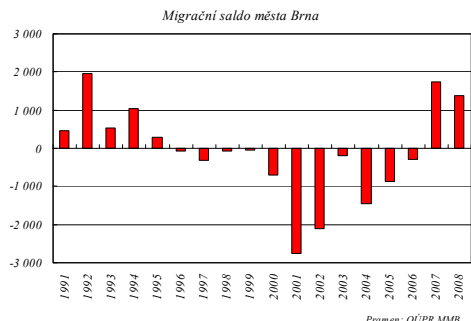

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

bude nárůst indexu ekonomického zatížení a indexu stárí, což může mít za následek významné ekonomické i sociální změny.

3.2.2 Migrace

Prostorová mobilita obyvatel je v českém prostředí obecně malá, regionální rozdíly v ekonomické úrovni nejsou zatím stimulem pro masivnější přesuny pracovní síly. Tento stav je umocňován málo pružným bytovým trhem a tradičně nízkou ochotou obyvatelstva ke změně bydliště.

Migrační saldo (rozdíl počtu přistěhovalých a vystěhovalých) vykazovalo ve městě Brně až do konce roku 1995 kladné hodnoty. Od roku 1996 se však migrační bilance stala zápornou. Tento jev se zvrátil v roce 2007, kdy hodnota migračního salda byla + 1 735 osob. O tom, že by se mohlo jednat o nastupující trend svědčí i kladná hodnota migračního salda za rok 2009, která činila 1 385 osob. Vývoj migračního salda je však poněkud zkreslen skutečností, že od roku 2001 jsou do bilance obyvatelstva zahrnováni i cizinci s dlouhodobým pobytem v ČR pobývajících zde déle než rok a cizinci s uděleným azylem. Tyto osoby tvoří z hlediska migrace aktivnější složku obyvatelstva, což ovlivňuje srovnatelnost výsledků v časových řadách. O nastupujícím trendu kladného migračního salda jsou přesvědčeni i autoři studie Demografický vývoj obyvatelstva města Brna a jeho okolí, která byla zpracována pro potřeby Magistrátu města Brna v roce 2008: „Vzhledem k atraktivitě Brna pro zahraniční imigranty a věkovou skupinu tzv. mladých dospělých a rovněž vzhledem k předpokladu postupného ‘vyčerpání’ množství potenciálních emigrantů do suburbanizovaného zázemí předpokládáme ve všech variantách prognózy kladné migrační saldo.“

Nejintenzivnější vnitřní migrace probíhala a probíhá na krátké vzdálenosti. Město Brno ztrácelo obyvatele ve prospěch okresů v jeho bezprostředním zázemí (Brno-venkov, Vyškov a Blansko). Většina obcí okresu Brno-venkov vykázala zisk obyvatel migrací právě na úkor Brna. Tyto skutečnosti vypovídají o zintenzivnění procesu suburbanizace a o prohlubování vazeb mezi Brnem a jeho bezprostředním zázemím.

Z hlediska stěhování tvoří nejmobilnější skupinu obyvatel mladí lidé ve věku 20–29 let a dále ostatní věkové skupiny do 40 let, přičemž druhotně jsou početněji zastoupeny i nejnižší věkové kategorie 0 – 4 roky a 5 – 9 roků. Dominance uvedených věkových kategorií je logická, jde jednak o tzv. mladé dospělé na prahu samostatného života a jednak

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

o kategorii jejich dětí. V Brně se stěhování podílí na prohlubování procesu stárnutí populace. Město Brno má vyšší migrační zisk z pracovních či studijních důvodů, okres Brno-venkov z důvodů bytových. Ve struktuře důvodů stěhování v 90. letech - podobně jako v celé ČR - nabývají na významu zdravotní důvody.

Kombinované působení demografických a ekonomických vlivů má dopad na vzorce chování jednotlivců a domácností. Stárnutí populace, zvýšený podíl jednočlenných domácností, probíhající baby-boom a vysoká ekonomická aktivita žen vede k poptávce po specifických službách (zejména sociálních) a ke změnám nároků na bydlení a péči o děti v předškolním věku.

3.2.3 Národnosti a náboženství

Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 bylo na území města Brna sečteno 286 120 osob národnosti české, 70 258 národnosti moravské (výrazný pokles oproti roku 1991) a 5 795 národnosti slovenské. Výrazně méně osob se hlásilo k ostatním národnostem (německé, polské, romské, slezské či jiné).

Podle vlastního rozhodnutí se při SLDB 2001 uváděla i náboženská příslušnost. 209 590 osob bylo podle výsledků sčítání bez vyznání, mezi věřícími tvořilo nejpočetnější skupinu 111 673 osob římskokatolického vyznání.

3.3 Podpora rodiny

Dlouhodobě udržitelný rozvoj města je podmíněn velkou měrou též efektivitou lidských zdrojů. Vzdělaná, vnitřně soudržná a profesně úspěšná populace je jednou ze základních podmínek společenského i ekonomického rozvoje. Lidské zdroje vznikají primárně v rodině. Prosperující a stabilní rodina je nenahraditelným zdrojem motivovaných a schopných lidských osobností, které dokáží v dospělosti uplatňovat svůj tvůrčí potenciál, přispívat k životu společnosti, ale též reprodukovat v následující generaci své vlastní profesní, hodnotové i vztahové kvality. Lidské zdroje mají však též dimenzi kvantitativní, tedy že se rodí dostatek dětí do rodin, které si je přejí a v době, kdy si to přejí. Ani jeden z těchto společenských faktorů nelze zlepšovat jinak, než že bude místní komunita, obec či město, „přátelské rodině“. Že bude projevoval soustavný zájem o život rodin, zmírňovat tlaky, které rodinný život zatěžují a nabízet možnosti, jak úspěšně řešit vzniklé problémy. Město Brno si tuto skutečnost uvědomuje, a proto se rozhodlo věnovat podpoře rodiny soustavnou pozornost.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

V roce 2007 Rada města Brna zřídila Poradní sbor Rady města Brna pro rodinu a přijala Deklaraci na podporu rodiny. V roce 2008 byla zpracována a Zastupitelstvem města Brna přijata Koncepce rodinné politiky města Brna. V tomto dokumentu je hlavní cíl rodinné politiky definován následujícím způsobem: „Cílem rodinné politiky města Brna je věnovat soustavnou pozornost životním podmínkám rodin a činit vhodná opatření tak, aby byla posilována autonomie rodin a umožňováno jejich svobodné rozhodování při uskutečňování životních plánů. Jde o plány a představy rodin v oblasti vztahového života, velikosti rodiny, výchovy dětí a v oblasti harmonizace nároků zaměstnání a rodiny... Rodina je nejúspěšnějším garantem mezigeneračního předávání hodnot, na kterých svobodná a demokratická společnost spočívá. Tento vysoký cíl rodinné politiky je relativně dostupný, protože drtivá většina mladých lidí si podle sociologických výzkumů tyto hodnoty promítá do své vztahové a reprodukční budoucnosti.“

Garantem koordinace rodinné politiky města Brna je Odbor zdraví MMB, na kterém bylo zřízeno pracovní místo referenta pro rodinu.

Téma podpory rodiny průřezově prostupuje všemi prioritami Strategie pro Brno, proto bylo zvoleno jejím horizontálním tématem. To znamená mimo jiné i to, že při posuzování nových projektových záměrů bude přihlíženo k dopadu na rodinu.

Aktivity města Brna v oblasti podpory rodiny

Město Brno v roce 2008 zavedlo nový dotační titul na projekty v oblasti podpory rodiny, ze kterého jsou podporovány pro-rodinné aktivity zaměřené zejména na podporu soudržnosti a funkce rodiny, prevence sociálního vyloučení rodičů pečujících o děti, podporu slučitelnosti rodiny a zaměstnání a trávení volného času rodin.

Brno se na jaře roku 2008 stalo oficiálním členem mezinárodní sítě měst přátelských dětem „Cities for Children“. Tato evropská síť sdružuje města, která chtějí zlepšovat situaci dětí a rodin, které v nich žijí. Hlavním cílem iniciativy je zlepšování demografické situace měst. Vznik této mezinárodní sítě byl iniciován partnerským městem Stuttgartem. Město Brno se v rámci tohoto projektu zaměřuje na oblast slučitelnosti rodiny a zaměstnání. Hlavním přínosem účasti v tomto projektu je získávání a výměna zkušeností s dalšími evropskými

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

městy a vytváření vlastních aktivit města v souladu s mezinárodními trendy na tomto poli.

Dalším významným projektem, který je v oblasti podpory rodin realizován, je projekt Family Point. Jde o kontaktní a poradenské středisko pro rodiny, které zahájilo svoji činnost v roce 2009 jako vůbec první v České republice. Prostřednictvím Family Pointu město Brno komunikuje s rodinami a zjišťuje jejich potřeby. Ve Family Pointu rodina nalezne informace a nasměrování, dětský koutek a prostor pro setkávání. Projekt Family Point se nachází v bezbariérových a dobře zvolených prostorách ve středu města, setkal se s velkým zájmem ze strany veřejnosti a stal se inspirací pro další města, která uvažují o jeho zřízení.

Město Brno se rozhodlo rovněž zlepšit komunikaci s rodinami vytvořením nových webových stránek pro rodiny.

V rámci aktivit na podporu rodin začala být věnována zvýšená pozornost bezbariérové průchodnosti města. V roce 2009 byl zpracován Generel bezbariérových tras, dopravy a přístupnosti objektů v centru města Brna, který je základním předpokladem pro čerpání dotací ze státního rozpočtu na odstraňování bariér.

Město Brno získalo za svoje aktivity v oblasti podpory rodiny titul „Obec přátelská rodině roku 2008 v kategorii nad 50 000 obyvatel“ v soutěži Obec přátelská rodině, kterou vyhlašuje Ministerstvo práce a sociálních věcí a Stálá komise pro rodinu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

3.4 Bydlení

Vytvoření příznivých podmínek pro bydlení je významným aspektem, který může napomoci ke změně současné nepříznivé demografické struktury města z hlediska věku jeho obyvatel a nastavení migračních trendů zejména mladých a vzdělaných skupin obyvatelstva. Pohodu bydlení ovlivňuje komplex faktorů – od kvality bytu a domu až po kvalitu veřejných prostranství, úrovně občanské vybavenosti atd.

Po ukončení státní, tzv. komplexní bytové výstavby v roce 1990 se situace ve výstavbě nových bytů zhoršila a prohloubil se nedostatek bytů. Ve vazbě na rozvoj bankovních úvěrů se postupně daří zvyšovat objem nově budované bytové výstavby zejména formou budování bytů soukromými investory na prodej do osobního vlastnictví. Ve velké míře probíhá výstavba realizovaná soukromými investory a díky nízkým úrokovým sazbám úvěrů je pro většinu populace finančně dostupná (kromě části obyvatel v nejnižších příjmových skupinách). Město

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

podporuje novou bytovou výstavbu formou investic do základní technické infrastruktury a přípravy nových lokalit pro bytovou výstavbu. S využitím státních dotací a vlastními finančními prostředky buduje v omezené míře i nové obecní byty, čímž se podílí na druhu a skladbě nových, hlavně menších bytů, určených zejména pro specifické skupiny obyvatel.

Od roku 1999 je dokončováno již více jak 1 000 bytových jednotek ročně, nejvíce bytů se podařilo dokončit v roce 2007, a to 2 736 bytových jednotek. V roce 2008 bylo na území Brna nově dokončeno 1 805 nových bytů, z toho 166 bytových jednotek v rodinných domech, 1 262 bytů v bytových domech, zbývajících 377 bytových jednotek bylo vybudováno v nástavbách, vestavbách a úpravou nebytových prostor. Z celkového počtu bylo 82 bytových jednotek vybudováno jako obecní nájemní byty.

Za posledních 7 let se výrazně rozvinul trh s byty a je dostatečná nabídka bytů na koupi do osobního vlastnictví. Objem nové výstavby ale stále nenaplnuje očekávání a potřeby obyvatel města. Na trhu je sice dostatek soukromých projektů nové bytové výstavby, ta se ale stává pro velkou část domácností z ekonomických důvodů nedostupnou. Zvyšuje se poptávka po levném bydlení a po malých bytech. Neustále rostou celkové náklady na bydlení, což vede ke zvyšujícímu se počtu dlužníků nájemného. Stále se také nedaří nastartovat výstavbu tolik potřebného nájemního bydlení.

Ve vazbě na zvyšující se počet obyvatelstva v postproduktivním věku narůstá výrazně i poptávka po specifických formách bydlení, zejména po domech s pečovatelskou službou. Poměrně vysoká je také poptávka po startovacích bytech, které by umožnily velkému množství mladých rodin, zejména absolventů brněnských škol, zůstat bydlet v Brně.

Od roku 1991 se mírně snížil průměrný počet osob na jeden obydlený byt (z 2,55 na 2,45) a průměrný počet osob na jednu obydlenou místnost nad 8 m² (z 1,05 na 1,00). Naopak k nárůstu došlo u průměrného počtu obydlených místností (8 a více m²) na jeden trvale obydlený byt (z 2,42 na 2,47).

Z důvodu chybějící centrální evidence bytů je komplexní inventura bytového fondu prováděna pouze při sčítání lidu, domů a bytů. Podle výsledků SLDB 2001 bylo v Brně sečteno celkem 37 051 domů, z toho 34 359 trvale obydlených a 2 692 neobydlených. Z celkového počtu více než 165 366 bytů je 151 724 bytů obydleno trvale (151 617 v roce 1991), 13 642 je neobydlených (téměř dvojnásobek oproti SLDB 1991).

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Převážná část neobydlených bytů je obydlena přechodně, zanedbatelná část slouží k rekreaci.

Podstatná změna nastala po roce 1990 ve vlastnictví bytů. Vzhledem k restitucím a prodeji obecních bytů a bytových domů do osobního vlastnictví se vlastnická struktura bytového fondu v Brně výrazně změnila, v současné době cca 23 % bytů vlastní město, 16 % družstva sdružená ve Svazu českých a moravských bytových družstev a 61 % jiný vlastník. Podíl obecních bytů k celkovému počtu bytů v Brně se stále snižuje ve vazbě na pokračující prodej vybraného obecního bytového fondu. Pokračuje tak proces privatizace obecního bytového fondu započatý v roce 1997, pozastavený v roce 2006 s následnou změnou „Pravidel prodeje domů, bytů a nebytových prostor v těchto domech,“ schválenou ZMB na zasedání Z5/008 s účinností od 1.11.2007. Z celkového původního počtu obecních domů a bytů 52 530 bytových jednotek v roce 1997, kdy byl prodej zahájen, bylo doporučeno k prodeji 23 837 bytových jednotek tj. 45,4 %, nedoporučeno k prodeji je 28 693 bytových jednotek tj. 54,6 %. Do konce roku 2008 bylo prodáno celkem 1 024 bytových domů s celkem 13 367 bytovými jednotkami, tj. cca 56% bytů doporučených do prodeje. Zbývá doprodat dle schválených seznamů 10 470 bytových jednotek, tj. cca 44% z celkového počtu, z toho u velké části již byl proces prodeje zahájen.

Se změnami ve vlastnictví přišla i doba masivních oprav a regenerace bytového fondu, ale v určité míře se vyskytují také problémy vyplývající z roztržitého vlastnictví či z rozdílné finanční situace vlastníků, které vedou k potížím při správě a údržbě majetku.

I přes významné investice do stávajícího bytového fondu v rámci prodeje bytových domů a regenerací obytných panelových souborů přetrvává vysoká zanedbanost bytového fondu. Téměř 14% bytových domů je starších než 90 let, dalších 27% bylo postaveno v období 1920-1945, tomu odpovídá i jejich stavebně-technický stav. Trvá potřeba zejména další regenerace stávajícího panelového bytového fondu vzhledem k jeho množství, stáří a kratší životnosti panelových domů; více jak 65 tis. bytů je v domech postavených panelovou technologií, z toho 20,5 tis. je v majetku města.

Převážná část panelových bytových domů v majetku statutárního města Brna již byla alespoň částečně zrekonstruována – u velkého počtu domů byla provedena výměna oken, výměna svislých rozvodů technické infrastruktury, výměna nebo oprava balkonů a lodžii,

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

zateplení objektů. Přírůstek nových bytů vzniklý nástavbami na panelových domech zároveň pomáhá v sídlištích stabilizovat demografickou strukturu obyvatel, využívá rezervní kapacitu inženýrských sítí a ve většině případů také výrazně oživil architektonický vzhled objektů. V letech 1995 – 2008 bylo v nástavbách na stávajících panelových domech vybudováno téměř 1 000 nových obecních bytů.

Mezi největší problémy v oblasti bydlení patří poplatky za bydlení, nedostatečně fungující trh s byty a růst nákladů na pořízení nového bydlení.

Základní právní úpravu nájemních vztahů obsahuje Občanský zákoník, který od r. 1964 prošel několika úpravami. Podstatná byla úprava v r. 1991, kdy se převedly dosavadní vztahy užívání bytů na vztahy nájemní, ovšem při zachování jejich obsahu – tzn. práv a povinností nájemců a pronajímatelů. Od roku 2007 ve vazbě na zákon č. 107/2006Sb., o jednostranném zvyšování nájemného z bytu a o změně zákona č.40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů probíhá deregulace nájemného, předpokládané ukončení deregulace v roce 2010 je posunuto do roku 2012. Výše regulovaného nájemného dosud nedosahuje hladiny v místě obvyklého nájemného, deregulace nájemného nebyla dosud ukončena.

Zákon č.107/2006 Sb., o jednostranném zvyšování nájemného z bytu a o změně zákona č.40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů přinesl průlom do stávající úpravy preferující ochranu nájemce při skončení nájmu bytu. Nájemci, který hrubě porušuje své povinnosti, zejména neplacením nájemného, neužíváním bytu, apod., lze vypovědět nájem bytu bez přivolení soudu. Je naopak na nájemci, aby podal žalobu na neplatnost výpovědi. Plnění povinností nájemce lze zajistit kaucí. Nově jsou upraveny podmínky přechodu nájmu bytu v případě úmrtí nájemce nebo trvalého opuštění společné domácnosti.

Ve vazbě na probíhající aktualizaci Strategie bydlení města Brna v závěru roku 2009 se stává důležitým cílem v oblasti bydlení definovat a zavést do praxe pojem „sociálního bydlení“, definovat v rámci stávajícího obecního bytového fondu sociální podporovaný bytový fond (včetně bytů zvláštního určení, tzn. bezbariérových bytů a bytů v DPS) a zavést novou kategorii startovacích bytů pro mladá manželství. V následujících letech postupně zvyšovat počty tohoto sociálního bytového fondu.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

3.5 Sociální oblast

3.5.1 Životní úroveň a příjmová situace

Pro hodnocení životní úrovně je charakteristické, že její vnímání není závislé pouze na objektivních podmínkách, ale stejně tak na jejich subjektivní interpretaci.

Průměrná měsíční mzda se v Brně pohybuje zhruba na úrovni celorepublikového průměru, do roku 1998 byla dokonce mírně vyšší. Okres Brno-město se v roce 2004 zařadil mezi 77 okresy na 10. místo s průměrnou mzdou ve výši zhruba 18 249,- Kč.

V poměru k okresům Jihomoravského kraje je hodnota tohoto ukazatele výrazně vyšší, což je dáno zejména významem Brna jako regionálního centra a širokou strukturovanou nabídkou pracovních příležitostí.

3.5.2 Sociální problematika

Sociální problematika zahrnuje především oblast sociální pomoci, sociálních dávek a sociálních služeb.

Cílem sociální pomoci je kompenzace nepřiměřených sociálních důsledků nerovností ve schopnostech a možnostech lidí a důsledků různých znevýhodnění i neúspěšnosti na trhu práce, a to formou poskytování sociálních dávek a /nebo sociálních služeb.

Systém sociální pomoci v Brně musí reagovat na řadu ekonomických, demografických a sociálních změn a celospolečenských trendů. Vedle tradičně ohrožených skupin (senioři, zdravotně postižení občané, děti a mládež) narůstá v posledních letech také potřeba péče o další marginalizované skupiny obyvatelstva, které jsou ohroženy sociální exkluzí (matky s dětmi v tísní, osoby v nepříznivé sociální situaci, migranti, národnostní menšiny, Romové, drogově závislí, mládež s výchovnými problémy, bezdomovci).

K nepříznivým trendům v Brně patří nárůst podílu seniorů v populaci města, jenž je vyšší než v ostatních městech republiky. To vede k následnému zvyšování poptávky po sociálních službách pro seniory, kterou jejich současná kapacita není schopna uspokojit. Na druhé straně je ve sféře služeb pro seniory skrytý jistý potenciál (nové pracovní příležitosti apod.)

K dalším negativním trendům patří nárůst počtu zdravotně postižených občanů – jde o skupiny nejhůře zasažené nezaměstnaností.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Nezaměstnanost, zejména dlouhodobá, je také příčinou sociálního vyloučení a sociálněpatologických jevů, jejichž výskyt narůstá.

Garantem dávek sociální péče je stát, který na ně poskytuje dotace ze státního rozpočtu. Značné změny v systému pomoci sociálně potřebným přinesly zákony, které nově postihují vznik nároku na sociální dávky a jejich výši a které vstoupily v platnost 1. 1. 2007: Zákon o hmotné nouzi a Zákon o životním a existenčním minimu. Vzhledem k výraznému zpřísnění podmínek došlo v posledních dvou letech k výraznému snížení objemu vyplacených dávek hmotné nouze.

Sociální služby jsou poskytovány Odborem sociální péče MMB, šesti středisky pečovatelské služby při úřadech městských částí a dvanácti příspěvkovými organizacemi města (Centrum sociálních služeb a 11 domovů pro seniory). Sociální služby poskytuje rovněž řada zařízení provozovaných nestátními organizacemi, které významně rozšiřují nabídku služeb a objem finančních zdrojů v oblasti sociálních služeb. V roce 2008 získalo 52 nestátních organizací (108 projektů) na zajištění sociálních služeb 267 mil Kč.

Změny v systému sociálních služeb přinesl Zákon o sociálních službách, který nabyl účinnosti od 1. 1. 2007 a který podstatně změnil způsob financování sociálních služeb určených seniorům a zdravotně postiženým osobám. Ti mohou požádat o příspěvek na péči hrazený ze státního rozpočtu. K 31. 12. 2008 byl v Brně-městě příspěvek poskytován 10 363 příjemcům a v tomto roce bylo vyplaceno 709 mil Kč.

Nová právní úprava se promítla i v terminologii, dosavadní domovy pro důchodce a domovy - penziony pro důchodce mají nyní jednotný název „domovy pro seniory“, mění se i charakter a zaměření bývalých domovů - penzionů pro důchodce

V patnácti zařízeních sociální péče pro seniory (v městských i nestátních) je k dispozici 2 149 lůžek pro trvalý pobyt, dalších 144 lůžek v sedmi zařízeních je určeno pro pobyt přechodný; současná kapacita nepostačuje poptávce i přesto, že byl v roce 2009 zprovozněn další domov pro seniory s kapacitou 105 lůžek. V souladu s novým zákonem o sociálních službách vedou pořadníky čekatelů na umístění jednotlivé domovy pro seniory a jednají s žadateli o pobytové služby. V roce 2008 bylo v Brně cca 5 500 žadatelů.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Současné vývojové tendence v sociální oblasti směřují k transformaci pobytových sociálních služeb v jiné typy služeb (tzv. deinstitucionalizace služeb). Vedle rezidenčních služeb je proto třeba podporovat zejména služby, které seniorům a zdravotně postiženým osobám umožní setrvat v pro ně přirozeném prostředí. Důležitá je návaznost služeb tak, aby mohl klient nalézt více druhů služeb na jednom místě. Pečovatelskou službu v domácnostech klientů poskytuje šest středisek městské pečovatelské služby a osm pečovatelských služeb nestátních organizací. V roce 2008 byla v Brně tato služba poskytována cca osmi tisícům klientů.

Pro mentálně postižené děti a mládež jsou určena čtyři městská zařízení pro denní pobyt s celkovou kapacitou 98 míst a tři městská zařízení pro mentálně postižené děti s celoročním pobytem o kapacitě 45 míst. Další místa pro denní pobyt pro mentálně postižené děti a mládež nabízejí zařízení Effeta Oblastní charity Brno, sdružení Veleta a sdružení Filia.

Sociální služby pro rodiny s nezaopatřenými dětmi jsou zajišťovány Odborem sociální péče MMB, většinou městských částí, Centrem sociálních služeb a nestátními organizacemi, které provozují manželské a rodinné poradny, stanici pečovatelské služby pro děti, domovy pro matky s dětmi v tísní a krizová centra pro ohrožené děti a mládež.

Osobám v nepříznivé sociální situaci, ohroženým sociálním vyloučením, jejichž počet v Brně neustále narůstá, jsou poskytovány služby v zařízeních města i nestátních organizacích (noclehárny a ubytovny pro bezdomovce, azylové ubytování a domy na půl cesty, střediska výchovné péče pro mladistvé ohrožené sociálněpatologickými jevy, nízkoprahové kluby pro neorganizovanou mládež a kontaktní centra).

Město však má nedostatečnou kapacitu zařízení pro mentálně postižené dospělé osoby s celoročním pobytem, dále chybí specializovaná zařízení pro psychotiky a psychopaty, alkoholiky a toxikomany a přetrvává potřeba zřizovat chráněné bydlení pro občany s duševním onemocněním, s nižším stupněm mentálního postižení a s kombinovaným postižením. K prioritám patří i rozvoj asistenčních služeb, podpora respitní (odlehčovací) péče o zdravotně postižené osoby a zvýšení celkové informovanosti občanů o nabídce sociálních služeb v Brně. Zprovoznění Socio-infocentra MMB a e-portálu o sociálních službách v roce 2009 významně přispěje k lepší informovanosti a orientaci občanů města Brna v sociální oblasti.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

3.6 Zdraví

Z nejrůznějších výzkumů vyplývá, že mezi nejdůležitější priority občana patří zdraví a bezpečnost. Od počátku devadesátých let vykazuje Brno poměrně příznivý klesající trend celkové úmrtnosti. V dlouhodobém vývoji se počet zemřelých v Brně zvyšoval až do roku 1980, kdy dosáhl svého maxima, od poloviny 80. let mírně stagnoval a od počátku devadesátých let klesá. Ze srovnání standardizované úmrtnosti (v přepočtu na 100 tisíc obyvatel evropské standardní populace) s ostatními evropskými státy však vyplývá, že za většinou vyspělých států Evropy Česká republika i město Brno stále zaostává.

V posledních letech se poněkud snížila úmrtnost nejen v důsledku nemocí oběhové soustavy, ale také na novotvary. Další snižování úmrtnosti, a tím i přiblížení se k úrovni vyspělých evropských zemí, bude ve velké míře záviset na provádění důsledné osvěty a prevence a především na změně životního stylu obyvatel v oblasti výživy, pohybových aktivit a prevence stresů.

Struktura příčin smrti je dlouhodobě stabilní. Stále se i v Brně nejvíce umírá na nemoci oběhové soustavy, a to téměř dvaapůlkrát více než na novotvary, které jsou na druhém místě v žebříčku příčin úmrtí. Následují poranění a otravy a nemoci dýchacího a trávicího ústrojí. Těchto pět příčin způsobilo v roce 2005 98 % všech úmrtí v Brně.

K důležitým ukazatelům patří i střední délka života při narození (naděje na dožití novorozence za předpokladu zachování úmrtnostních poměrů v daném období). Úmrtnostní poměry se v Brně po roce 1990 podobně jako v ČR i v Jihomoravském kraji zlepšovaly - v dlouhodobém vývoji tento ukazatel sice pozvolně, ale trvale roste. V období od roku 1990 do roku 2007 se v městě Brně prodloužila střední délka života u mužů o 4,57 a u žen o 3,84 roku na 74,67 pro muže a 80,34 pro ženy (zdroj: Demografický vývoj obyvatelstva města Brna a jeho okolí, 2008). Ve srovnání se stavem v Jihomoravském kraji se situace v Brně příliš neliší. Pozice České republiky v rámci Evropy se však téměř nemění, za zeměmi s nejvyššími hodnotami tohoto ukazatele zaostává o 5-6 let u mužů a 4,5 let u žen.

Síť zdravotnických zařízení

Síť zdravotnických zařízení je poměrně stabilizovaná v oblasti lůžkové i ambulantní.

Hlavní předností zdravotnických služeb od základních až po vysoce specializované je jejich dobrá dostupnost pro všechny obyvatele města.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Ta je umožněna díky koncentraci zdravotnických služeb lůžkových i ambulantních v zařízeních státních, městských i privátních, od jednotlivých privátních ambulancí přes polikliniky až po vysoce specializovaná pracoviště fakultních nemocnic a léčebných ústavů. Přirozenou základnu pro rozvoj kvalitní pracovní síly i vědeckého potenciálu v oblasti zdravotnictví pak tvoří Masarykova univerzita a zdravotnické školy.

Lůžkové a ambulantní služby jsou v Brně pro obyvatele města i širokého spádového území zajištěny v dostačujícím rozsahu.

Jsou zde nemocnice, jejichž zřizovatelem je Ministerstvo zdravotnictví ČR - Fakultní nemocnice Brno, Fakultní nemocnice u sv. Anny a v jejím rámci Centrum kardiovaskulární a transplantační chirurgie, Masarykův onkologický ústav, Psychiatrická léčebna; Nemocnice Milosrdných bratří a Úrazová nemocnice jsou příspěvkovými organizacemi města Brna, Ministerstvo obrany je zřizovatelem Vojenské nemocnice. Větším privátním lůžkovým zařízením je nemocnice Delta, s. r. o. Sít ambulantních zařízení je v Brně tvořena jak samostatnými ambulancemi, tak ambulantními službami koncentrovanými do zařízení typu poliklinik. Z nich dvě největší jsou příspěvkovými organizacemi města Brna (Poliklinika na Zahradníkově ulici v rámci Sdružení zdravotnických zařízení II Brno, p. o., a Centrum dětských odborných zdravotnických služeb, p. o.). V dalších objektech poliklinik v majetku města Brna sídlí privátní lékaři a je zde i několik čistě privátních poliklinik. Důležitou úlohu v síti zdravotnických zařízení má také Dětské centrum Brno, poskytující komplexní interdisciplinární péči ohroženým dětem a jejich rodinám, které je také příspěvkovou organizací města Brna.

V Brně sídlí i Zdravotnická záchranná služba Jihomoravského kraje, p. o., která zajišťuje zdravotnickou záchrannou službu včetně letecké záchranné služby. Na smluvním podkladě je pro obyvatele města Brna zajišťována v Úrazové nemocnici lékařská služba první pomoci pro dospělé. Lékařskou službu první pomoci pro děti zajišťuje Fakultní nemocnice Brno v Dětské nemocnici a stomatologickou LSPP zajišťuje privátní subjekt.

Zatímco u tzv. akutních lůžek jsou potřeby města i regionu pokryty dostatečně, problémy jsou u tzv. lůžek následné péče (léčebny dlouhodobě nemocných, lůžka hospicová). Zde není potřeba dlouhodobě pokryta, což ovšem souvisí i se stále nedořešeným problémem návaznosti zdravotní a sociální péče. V rámci tzv.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

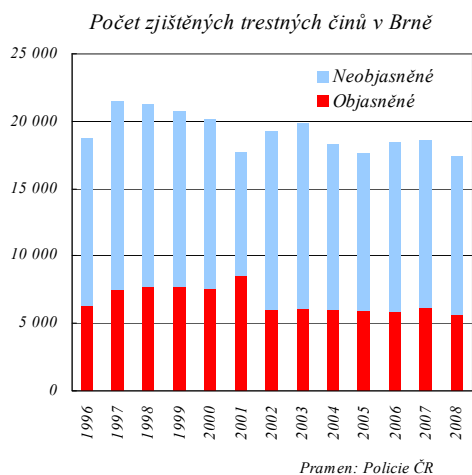
komunitního plánu sociálních služeb, který byl schválen Zastupitelstvem města Brna je otázce péče zdravotně-sociální věnována velká pozornost.

Zlepšit zdraví, kvalitu života obyvatel a prostředí ve městě je cílem mezinárodního projektu Organizace spojených národů/Světové zdravotní organizace (WHO) s názvem Zdravé město, do kterého je město Brno již řadu let zapojeno. Tento projekt je založen na realizaci principů udržitelného rozvoje, na komplexní podpoře zdraví a spolupráci s místní komunitou. V rámci Projektu Brno-Zdravé město se uskutečňuje mnoho rozmanitých aktivit a programů podporujících zdravý způsob života obyvatel, na jejichž realizaci se podílejí desítky organizací a sdružení ve městě. Právě v mezisektorové spolupráci a zapojení místní komunity do aktivit zlepšujících kvalitu života ve městě tkví jedinečnost tohoto mezinárodního projektu. Touto spoluprací v rámci projektu je v podmínkách města Brna naplňována strategie WHO Zdraví 2000 a mezinárodní úmluva o udržitelném rozvoji Agenda 21.

3.7 Bezpečnost

Výchozím předpokladem je, že rozvíjet se může jen bezpečné město, tj. takové, ve kterém se nikdo necítí ohrožen na zdraví, životě a na majetku, není vydírán a není vydíratelný.

K eliminaci sociálněpatologických jevů a kriminality, která patří v Brně k nejvyšším v ČR, a k eliminaci zneužívání návykových látek jsou zřízeny orgány represivní (Policie České republiky a Městská policie Brno). Kromě toho existuje v Brně řada preventivních aktivit, koordinovaných od roku 1995 Městskou radou pro prevenci kriminality a od roku 1997 též protidrogovou komisí Magistrátu města Brna. V roce 1996 byla poprvé provedena komplexní analýza bezpečnostní situace ve městě Brně. Na jejím základě byly po opakovaných sociologických průzkumech vnímání pocitu bezpečnosti občanů města Brna (2002 a 2005) a po vstupu města do programu prevence kriminality „Partnerství“ (realizováno v letech 2005–2007), kde zvýšenou analytickou a identifikační úlohu hraje Policie ČR, přeformulovány znovu hlavní bezpečnostní problémy města Brna, které lze v současnosti definovat takto: majetková trestná činnost (včetně trestné činnosti dětí a mládeže), dopravněbezpečnostní problematika (prevencí je implementace celonárodní strategie a aktivit BESIP) a marginalizace specifických rizikových skupin obyvatel (sem patří mj. interetnická problematika, domácí násilí, nezaměstnanost, prostituce a další

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

sociální kriminalita). Od roku 1998 je zaznamenána určitá stabilizace kriminality. Nebezpečný je však nárůst brutality trestné činnosti a zvýšená kriminalita v nejnižších věkových kategoriích.

V roce 2008 byla provedena znovu komplexní bezpečnostní analýza města, Zastupitelstvo města Brna schválilo střednědobou koncepci pro léta 2008 – 2012 a Brno bylo znovu zařazeno do sítě měst, realizujících nový Městský program prevence kriminality s možností čerpat na projekty státní účelové dotace. Hlavní bezpečnostní problémy byly i pro toto období zachovány v původní podobě.

Policie České republiky ve městě Brně

Útvar Policie České republiky městského ředitelství Brno (dále jen „MŘ PČR Brno“) se skládá z organizačních článků pořádkové a dopravní služby, služby kriminální policie a vyšetřování, služby správních činností a dalších logistických článků. Organizačně je součástí MŘ PČR Brno 8 obvodních oddělení policie s vymezenou teritoriální působností, oddělení železniční policie a organizační články s celoměstskou působností.

Instalace městského kamerového systému, provozovaného MŘ PČR a vybudovaného z prostředků města Brna a ze státní dotace určené na program prevence kriminality, se pozitivně projevila na poklesu nápadu trestné činnosti u krádeží automobilů, výrazně také přispěla ke snížení počtu krádeží vloupáním do zaparkovaných vozidel. Pomáhá i v oblasti přestupků proti veřejnému pořádku a přestupků v dopravě. O osudu městského kamerového systému, jehož dějiny se začaly psát v roce 1996 a jehož první kamerové body jsou již morálně i fyzicky zastaralé, se vedou intenzivní jednání z úrovně policejních ředitelů a vedení města.

Na MŘ PČR Brno se zavádí řada projektů, které jsou pilotní v rámci celé České republiky. Ve spolupráci s Magistrátem města Brna se daří realizovat projekt elektronického spisu, který významně usnadní práci policii, státnímu zastupitelství a soudům. Policie rovněž úzce spolupracuje s Magistrátem města Brna, nestátními neziskovými organizacemi v rámci vládní Strategie pro práci s národnostními a etnickými menšinami.

Preventivní aktivity policie byly soustředěny od roku 1999 také v náplni služební činnosti policistů v preventivně informačně skupině, nyní nejnověji po reorganizaci Policie ČR v preventivně informačním

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

oddělení Krajského ředitelství Policie Jihomoravského kraje. Za finanční podpory města Brna a ze státního rozpočtu se realizuje každoročně 2 – 5 projektů zaměřených především na oblast dětí a mládeže, dopravy a kapesních krádeží. Místnost informačního centra policie pro občany se přestěhovala v květnu roku 2006 z ulice Vlhké na ulici Běhounskou, kde byla občanům k dispozici do roku 2008 muzejní expozice, v letech 2008 a 2009 rekonstruovaná na expoziční prostor s možností realizovat přednáškovou činnost.

Městská policie

Městská policie Brno (MP) působí v Brně od roku 1992. Organizačně má město rozčleněno do 8 územních revírů, kromě toho má další jednotky s celoměstskou působností. Ty jsou specializovány na určitý obor činnosti (např. Jednotka operativního zásahu, Poříční jednotka, Jednotka psodůů nebo Dopravní jednotka).

Kromě represivní činnosti (zejména v oblasti přestupků) a součinnostními akcemi s Městské ředitelství Policie ČR organizuje Městská policie - zejména prostřednictvím odboru prevence – osvětové a preventivní aktivity. Mezi jinými k nim patří dopravní výchova pro děti na stacionárním i mobilním dopravním hřišti, projekty zabývající se zneužíváním omamných a jiných návykových látek, tabáku a alkoholu u školáků, dále elektronická ostraha budov a majetku města Brna, Centrum tísňového signálu, Tísňová linka pro neslyšící, Zóny vzájemné pomoci (které mají cca 1 300 členů) nebo pojiždné preventivní pracoviště MOBIDIK. V roce 2003 přibyla Preventivně-informační místnost MP Brno, která sídlí na Zelném trhu. V roce 2006 byl spuštěn nový projekt Senior – akademie, který je zaměřen na zvyšování znalostí a dovedností starší generace v oblasti osobní bezpečnosti. Senior – akademie je prvním projektem svého druhu v České republice a stejně jako MOBIDIK se stala inspirací i pro další města či jiné městské policie.

Prevence kriminality

Od roku 1995 existuje v Brně Městská rada pro prevenci kriminality a její výkonný a administrativní orgán Koordináční centrum prevence kriminality. Od roku 1996 patří město Brno do sítě vybraných měst, organizované Odborem prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR, která vytvářejí a uskutečňují na místní úrovni různé typy programů prevence kriminality a na vybrané projekty je jim přidělována státní účelová dotace (do roku 2009 37 505 500 Kč). Od roku 2005 jsou město Brno a od roku 2008 i nestátní neziskové organizace, které mají

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

na území města svoje sídlo, zapojeny i do Programu prevence kriminality Jihomoravského kraje.

V letech 1996–2008 bylo realizováno 329 projektů Programů prevence kriminality na místní úrovni v celkové hodnotě přesahující 140 milionů Kč. Na jejich realizaci se podílely město Brno, městské části, nestátní neziskové organizace, organizace národnostních menšin a organizace církevní, Městské ředitelství Policie ČR a Městská policie Brno. Kromě těchto projektů náleží k preventivním aktivitám provoz nízkoprahových kontaktních klubů pro rizikové a neorganizované skupiny dětí a mládeže. V rámci Brna působí rovněž specializovaní terénní pracovníci pro práci s ohroženými dětmi a mládeží, tzv. streetworkeri, jejichž hlavním úkolem je vyhledávání rizikových skupin mládeže a jednotlivců a jejich zapojování do činností, které je odkláníjí od sociálněpatologického chování.

Nestátní neziskové organizace hrají tradičně důležitou roli v oblasti eliminace sociálněpatologických jevů. Město zde vystupuje zpravidla jako objednatel služeb, které samo nenaplňuje svou činností, ale z hlediska rozvoje města je považuje za nezbytné. K tradičním subjektům (jako je Česká katolická charita a Armáda spásy) se řadí Bílý kruh bezpečí (pro oběti trestných činů), obecně prospěšná společnost SPONDEA (pro oběti domácího násilí a pro týrané a zneužívané děti i ženy), občanské sdružení Magdalenium (pro týrané ženy a pro oběti obchodování s lidmi), občanské sdružení Podané ruce (pro drogově závislé a experimentující s návykovými látkami), Rozkoš bez rizika (pro prostituující ženy), středisko výchovné péče Help me (pro mládež s výchovnými problémy a experimentující s návykovými látkami) a další.

3.8 Volný čas

Současnou městskou civilizaci charakterizuje stoupající objem volného času, který je podmínkou, ale také příčinou stále se rozrůstajícího spektra volnočasových aktivit. Kromě aktivit realizovaných v prostředí domova jde o činnosti vyžadující různou míru vybavenosti. A to i přesto, že Brno má z hlediska dlouhodobé a víkendové rekreace velikou výhodu ve svém atraktivním zázemí (ať již jde o Brněnskou přehradu, Mariánské údolí, Podkomorské lesy či údolí Bílého potoka).

Z hlediska krátkodobé (každodenní) rekreace mají největší, tj. masový význam především aktivity kulturně-zábavní a sportovně-rekreační. Samostatnou kapitolou jsou pak takové aktivity, které zdánlivě žádnou

Střediska volného času:

SVČ Lužánky
Lipka - školské zařízení pro environmentální vzdělávání
DDM Junior
DDM Helceletova
Salesiánské středisko mládeže (Žabovřesky)
Salesiánské středisko mládeže (Lišeň)

Pramen: OSP MMB

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

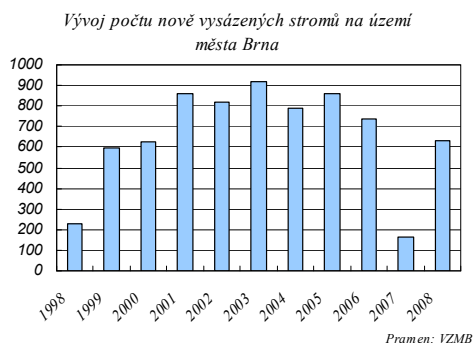
zvláštní vybavenost nepotřebují, ale ve skutečnosti právě vybaveností tvoří město podmínky k jejich uskutečňování. Jde o využívání veřejných prostranství (parky, nábřeží, ulice i náměstí s pasážemi, ale také vnitrobloky apod.) pro procházky, odpočinek i rekreační sport. Nezbytnou podmínkou je dobrá úroveň městského mobiliáře – a to jak z hlediska kvantity, tak i kvality. Tento předpoklad pak spolu s údržbou a čistotou veřejných prostranství a spolu s příznivými bezpečnostními parametry v oblasti dopravy i v oblasti obecné kriminality vytváří podmínky pro bezkonfliktní trávení volného času „v ulicích“.

Organizování volnočasových aktivit pro děti a mládež se ve městě Brně věnuje několik set občanských sdružení a dalších organizací nejrůznějšího zaměření (Junák, Pionýr, Česká tábornická unie, folklorní soubory, sportovně, ekologicky či technicky zaměřené spolky, sdružení zdravotně postižených apod.). Více než dvě stě těchto organizací podporuje město Brno každoročně dotacemi, čímž přispívá k rozvoji těchto činností a umožňuje účastnit se jich i dětem ze sociálně slabších rodin. Pravidelné činnosti se věnuje na 25 000 chlapců a děvčat do 26 let.

Dále na území města Brna pracuje 6 středisek volného času – domů dětí a mládeže s 23 pobočkami, která jsou městem významně dotována. Díky této podpoře nepřevyšují účastnické příspěvky dětí několik set korun za rok. Střediska navštěvuje pravidelně přes 15 000 dětí, nepravidelnými aktivitami projde ročně na 100 000 mladých účastníků.

3.9 Veřejná prostranství a rekreace

Veřejná prostranství vybavená odpovídajícím městským mobiliářem - náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení - jsou základním společenským a komunikačním prostorem, který utváří charakter města i jeho jednotlivých částí, a jsou podmínkou obyvatelnosti, přístupnosti a prostupnosti území.

Rozsah, kvalita a dostupnost veřejných prostranství včetně zeleně je jedním ze základních ukazatelů atraktivity a na ní závislé prosperity města. Potřeba jejich ochrany a tvorby vzrůstá se zvýšením vnímavosti obyvatel k otázkám životního prostředí a kvality života i se vzestupem významu volného času a požadavků na rekreaci v životě člověka.

Kromě ploch zeleně v zastavěném území má pro charakter města a rekreaci obyvatel zásadní význam přírodní zázemí, jeho příměstská

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

krajina včetně lesních komplexů a údolí řek, např. využití břehů řeky Svratky ve vnější centrální zóně města jako místa pro trávení volného času. Oblasti se zvýšenými předpoklady pro rekreační využití jsou vymezeny jako oblasti rekreační. Specifickým způsobem trávení volného času v zeleni je zahrádkaření na plochách zahrádek a chataření v rekreačních oblastech.

Pro image města a jeho pobytovou pohodu je důležitá nejen zeleň veřejných prostranství, ale i zeleň ve vlastnictví ostatních subjektů. Cílem města je tuto zeleň nejen chránit, ale i nově vytvářet jako součást jednotlivých městských funkcí.

Nejvýznamnější symboly městské zeleně - historické městské parky, jako jsou Lužánky, Špilberk nebo Denisovy sady, parky hradebního okruhu, Tyršův sad, park na Slovanském náměstí, park na Obilním trhu, Wilsonův les, uliční stromořadí a další - jsou významnou součástí přírodního a kulturního dědictví a spoluvytvářejí image města. Postupné náročné rekonstrukce vrací těmto parkům jejich původní poslání. Parky s kvalitní vybaveností jsou důležitým místem společenských kontaktů a zejména pro děti a starší občany je park v docházkové vzdálenosti do 300 m nezbytný. Kvalitní a rozsáhlé parky však již přes 100 let v Brně nevznikly, snad s výjimkou nedokončeného parku na Kraví hoře, a naprosto chybí přírodní zábavní a rekreační parky, které by splňovaly požadavky na aktivní rekreační využití především pro dospívající mládež. Jednou z budoucích možností pro vytvoření přírodně zábavního areálu je připravovaný ekologický park v lokalitě rekultivované skládky na Černovické terase na jihovýchodním okraji Brna.

Cílem je vytvoření propojeného systému městské zeleně s návazností na okolní krajinu, a to především v jižní části města, která nemá v okolní zemědělské krajině tak atraktivní přírodní zázemí. Současný systém zeleně, jehož základem jsou městské parky, uliční stromořadí a zeleň v obytných souborech, je nutné doplnit parkově upravenými pobytovými plochami a rozsáhlými přírodními parky se sportovní a rekreační vybaveností. Největší předpoklady pro vytvoření tohoto typu městského parku má Svratecké údolí se svými loukami a zalesněnými stráněmi kolem řeky Svratky při posílení tradičních způsobů rekreace. Další z možností je využití území navazujícího na přírodní rezervaci Černovický hájek.

Na území města Brna jsou v současné době tři vyhlášené rekreační oblasti: Brněnská přehrada, Holedná a Ponávka. Intenzivně rekreačně

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

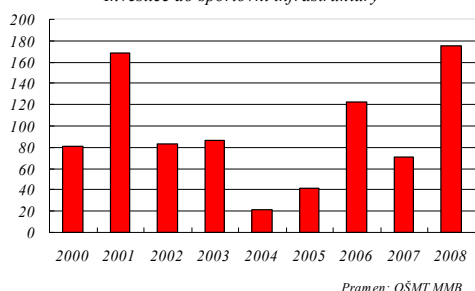
využívány jsou i další oblasti (např. Soběšicko, Ořešínsko, Žebětínsko, Mariánské údolí nebo Holásecká jezera). Rekreační potenciál těchto území je vysoký, ale není zde téměř žádná rekreační vybavenost, problémy jsou s dostupností a především s parkováním, což je problém i všech rekreačních oblastí. Cílem je zvětšit počet a rozsah rekreačních oblastí, ale především zvýšit jejich atraktivitu a dostupnost v zájmu maximálního využití obrovského rekreačního potenciálu příměstské krajiny, která je jednou z největších deviz města Brna, a to nejen pro obyvatele, ale i pro jeho návštěvníky. Požadavky rekreace je nutné sladit s ochranou přírody a krajiny. Na tyto potřeby reflektuje i koncept nového územního plánu, který navrhuje vymezení nových přírodně rekreačních oblastí.

Specifickým a na území města Brna tradičním způsobem trávení volného času je zahrádkaření. Největší rozvoj zahrádkaření nastal v 70. a 80. letech minulého století, kdy vznikly rozsáhlé zahrádkářské lokality rekultivací nevyužitelných ploch a prudkých svahů, ale i likvidací významných přírodních území. V řadě případů tvoří zahrádkářské lokality nevhodnou bariéru v zastavěném území města způsobující jeho neprůchodnost. Velmi negativním jevem je přeměna některých zahrádek na trvalé bydlení bez zajištění veřejné infrastruktury. Cílem města je prověřit všechny zahrádkářské lokality z hlediska jejich nevhodnějšího budoucího využití:

- zachovat vhodné zahrádkářské lokality jako místa tradičního trávení volného času pro část občanů, především pro starší generaci či rodiny s malými dětmi,
- navrhnout zrušení těch zahrádkářských lokalit, kde je předpoklad vhodnějšího využití ve vztahu k současné i navrhované urbanistické struktuře. Jedná se zejména o lokality s převahou pozemků města.

Zároveň je třeba zvážit možnost vzniku nových zahrádkářských lokalit z důvodů žádoucího zachování zemědělského půdního fondu, který nelze efektivně obhospodařovat, ale z krajinného hlediska je nezbytné ho zachovat.

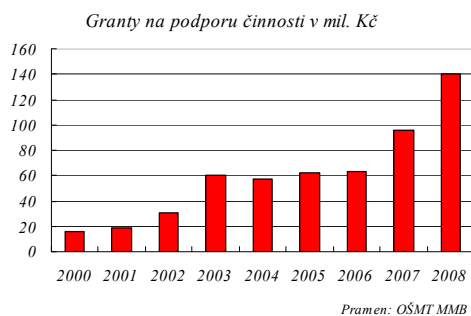
Investice do sportovní infrastruktury

3.10 Sport a tělovýchova

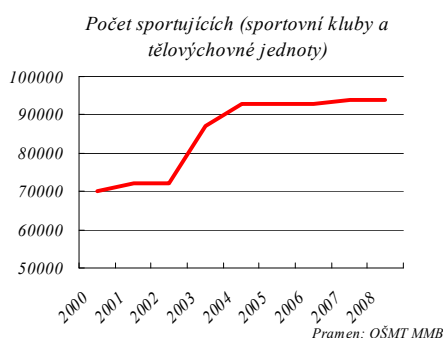
V Brně je přibližně 600 sportovních zařízení a sportovišť lokálního významu. Některá sportoviště však mají charakter sportovního zařízení celoměstského významu. Jde jednak o sportovní zařízení účelová (např. areály střelnic Komety Brno, areál Moravská Slavia, Vodova, areál Tesly Brno na Lesné, areál VUT Pod Palackého vrchem atd.),

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

jednak o sportovně-rekreační zařízení (rekreační areály – Brněnská přehrada, Mariánské údolí, koupaliště Riviéra, Dobrovského, Kraví hora, Křižíkova, TJ Tatran Starý Lískovec, lázně Zábřovice a jiné – např. v úseku od Bystrce je řeka Svratka využívána k tréninku vodních sportovních disciplín). Dále je na území města Brna několik stovek dalších sportovních zařízení určených ke každodennímu výkonnostnímu a rekreačnímu sportování dětí a dospělých v různých sportovních odvětvích.

Město Brno je tradičně významným centrem kopané, volejbalu, basketbalu i dalších kolektivních sportů. Současně je přirozeným centrem pro pořádání vrcholných sportovních událostí, na druhé straně je otázkou, nakolik k tomu má potřebné zázemí ve formě sportovní vybavenosti na odpovídající úrovni. Parametry umožňující pořádání soutěží evropského i světového významu mají hala míčových sportů v areálu Vodova, hala „Rosnička“ a baseballový stadion v Komárově, automotodrom, po dokončení rekonstrukce víceúčelová sportovní hala Rondo a po dobudování i atletický areál VUT Pod Palackého vrchem (obě sportoviště v roce 2010).

Město Brno v současnosti vlastní víceúčelovou halu Rondo, Hala míčových sportů Vodova, Městský fotbalový stadion na Srbské, plavecký areál na Kraví hoře a Městský baseballový stadion v Komárově. Město Brno dále vlastní některá rekreační a výuková zařízení (areál Riviéra, koupaliště a školní bazény).

Město podporuje lokální sport dvěma způsoby. Největší podporu tvoří neinvestiční i investiční prostředky poskytované brněnským sportovním klubům formou dotací. Menšími částkami přispívají i městské části na činnosti některých oddílů či na některé akce pořádané na jejich území.

V poslední době budování sportovišť financuje i soukromý sektor. Příkladem je areál golfového hřiště v Jinačovicích, hokejové haly mládeže v Králově Poli nebo probíhající výstavba krytého plaveckého bazénu v Řečkovících.

Vzhledem k velikosti Brna existuje nadále silná poptávka po možnostech sportovně-rekreačního využití ze strany obyvatelstva, jež v některých případech není dosud uspokojena. Ačkoliv je v Brně řada sportovišť a velké množství oddílů, které poskytují možnost sportovat – a došlo i k výraznému nárůstu privátních (komerčních) sportovních zařízení - některé typy sportovně-rekreačních zařízení chybí nebo je jich znatelný nedostatek. Do této kategorie patří zejména komplexní sportovně-rekreační areály určené pro volný čas obyvatel, kde je pohyb

Seznam divadel v Brně:

Centrum experimentálního divadla
 DIVADELNÍ STUDIO "V"
 Divadelní studio Marta DIFA JAMU
 Divadlo Barka
 Divadlo Bolka Polívky
 Divadlo Husa na provázku
 Divadlo Polárka
 Divadlo v 7 a půl
 Divadlo Líšeň
 G - Studio Centrum
 HaDivadlo
 Loutkové divadlo Radost
 Městské divadlo Brno
 Národní divadlo Brno

Pramen: OK MMB

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Nejvýznamnější kulturní akce

Únor

Jazz a etno jaro

Březen

Mezinárodní hudební festival Brno

Mez. festival divadelních škol - ENCOUNTER

Jeden svět

Bonjour Brno

Duben

Velikonoční festival duchovní hudby

Febiofest

JazzFestBrno

Čarodějáles

Květen

Brněnský Majáles

Tmavomodrý festival

Brněnská muzejní noc

Týden kejklířů

Dny evropského filmu

Mezi ploty

Sochy v ulicích

Brno - město uprostřed Evropy

Červen

Concertus Moraviae

Brněnský varhanní festival

Babylonfest

Dokořán pro hudební divadlo Brno

Hvězdné nebe nade mnou

Evropský svátek hudby

F Scéna

Bienále

Červenec

Měsíc autorského čtení

Brněnské shakespearovské dny

Srpen

Radostné letní večery

Mezinárodní kytarový festival

Mezinárodní hudební festival ŠPILBERK

Mezinárodní folklorní festival

Den Brna

Září

Festival vědy

Jazz, Alternativa a Etno Brno

Říjen

MHF - Moravský podzim

Brněnská šestnáctka

Mezipatra

Prosinec

Vánoce na brněnské radnici

spojen se zábavou, společenskými kontakty apod. Jsou velmi žádoucí i tím, že mohou motivovat velkou část populace k pravidelnému pohybu a tím napomáhat zlepšení zdravotního stavu obyvatel. V posledních letech se zvýšil počet dětských hřišť a veřejných sportovišť. Tyto plochy totiž plní nejen funkci sportovně-rekreační, ale mohou být i významným prostředkem pro předcházení sociálněpatologické činnosti dětí a mládeže v „rizikových“ věkových skupinách.

3.11 Kultura

Brněnská kultura je mimořádný a široce diferencovaný fenomén. Soustřeďuje bohaté umělecké zázemí v nejrozličnějších oborech a mnoha směrech jedinečné, dále kulturně-uměleckou oblast tvořící většinu městem zřizovaných organizací i širokou amatérskou, poloprofesionální a profesionální základnu orientovanou do všech forem umělecké a kulturní činnosti.

Specifikem a významným rozvojovým faktorem brněnské kultury je fakt, že její základy byly formovány multietnickou různorodostí města (působili zde Češi, Rakušané, Němci, Židé, v mladší historii např. Řekové či Bulhaři aj.). Vliv na kulturní rozvoj Brna mělo i sousedství Vídně.

Vysoká koncentrace uměleckých aktivit v návaznosti na rozvinuté umělecké školství - a z toho vyplývající širší nabízených kulturních služeb - ovlivnily vytvoření výrazné umělecké komunity lidí, která je schopna udržet a rozvíjet pozici druhého největšího kulturního centra v zemi. Kultura ve městě Brně svým významem a kvalitou přesahuje jak jeho hranice, tak hranice regionu, ale i státu. Přetrvávajícími problémy a riziky je však nestabilita ekonomických podmínek v krátkodobém i střednědobém časovém horizontu, vycházející z dosud státem nepojmenovaných a neřešených situací a vztahů. Je otázkou, zda by situaci neprospělo definovat veřejné služby v oblasti kultury jako služby veřejně prospěšné a adekvátně tomu upravit příslušné právní normy.

Při vší snaze o zvyšování vlastních výnosů, získávání grantů a dotací z jiných zdrojů jsou prostředky, se kterými brněnské kulturní organizace hospodaří, často nedostačující. Snaha o alespoň základní údržbu svěřeného majetku a pokrytí zvyšujících se nákladů na služby a energie způsobují, že na vlastní činnost organizací je možné vynaložit stále méně finančních prostředků. Tato klesající tendence není nikterak radikální, je spíše postupná a její dopad je tím zastírána. Po vstupu do

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Evropské unie se začínají objevovat první projekty v oblasti kultury financované také z prostředků EU. Začíná se prosazovat, i když velmi obtížně a pomalu, vícezdrojové financování.

Významnou složkou kulturní strategie města je cílená podpora aktivit směřující ke zprostředkování úzkého kontaktu mezi autory a diváky s cílem zpřístupnit současné umění v celém spektru široké veřejnosti (doprovodné programy, besedy, přednášky, workshopy, výměnné pobyty umělců z partnerských měst atd.). Její součástí je také snaha o uchování a zprostředkování historické paměti města v podobě památek hmotné kultury. S tím souvisí aktivity spojené se zajištěním údržby a oprav historických objektů, plastik, pomníků, pamětních desek a jiných článků drobné sakrální i světské architektury.

Město Brno se podílí na pořádání mnoha významných kulturních akcí, přehlídek, festivalů, výstav, konferencí a soutěží. Většinu těchto aktivit pořádají městem zřízené příspěvkové organizace. Je-li hlavním pořadatelem město, jsou akce zajišťovány prostřednictvím smluvních partnerů, další aktivity město podporuje formou dotačního systému. Dotační řízení na rozdělení finančních prostředků se vyhláší každoročně. Dotace jsou dvojího charakteru – určené na konkrétní projekty a na provozní náklady. Druhá kategorie dotací je určena pouze právnickým subjektům na celoroční zajištění podmínek spojených s činnostmi. Tímto způsobem jsou podporovány pěvecké sbory, hudební tělesa, divadelní a folklorní soubory, ediční činnost i výchovně-vzdělávací a kulturní aktivity, které doplňují a rozšiřují nabídku kulturních služeb a nejsou městem ani jím zřízenými organizacemi zajišťovány.

3.12 Památky

Na území města Brna je značná koncentrace památkového fondu, zahrnující díla všech stavebních slohů, počínaje památkami románsko-gotickými, přes památky gotické, renesanční, barokní, klasicistní a empírové, s dominujícím podílem staveb historizujících, secesních, funkcionalistických a obecně meziválečných. Na celém území města Brna se nachází okolo 1 800 nemovitých objektů evidovaných v Ústředním seznamu kulturních památek. Na území města se dále nachází lokality s plošnou památkovou ochranou, tj. Městská památková rezervace Brno, ochranné pásmo MPR Brno, památková zóna lidové architektury Tuřany – Brněnské Ivanovice a ochranné pásmo souboru nemovitých kulturních památek v Brně - Líšni. Všechna tato území jsou rovněž klasifikována jako území s archeologickými

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

nálezy, kdy při zásazích do terénu s velkou pravděpodobností dojde k porušení archeologických objektů, nálezů a situací.

Nedílnou součástí městského prostředí jsou zrekonstruované historické parky. K významným a návštěvnicky atraktivním památkám na území města patří i areál státního hradu Veveří. Přímo v Městské památkové rezervaci Brno se nacházejí tři národní kulturní památky - hrad a pevnost Špilberk, kostel sv. Jakuba a areál biskupské rezidence s chrámem sv. Petra a Pavla. Další tři národní kulturní památky se nacházejí na území města mimo území městské památkové rezervace. Jedná se o areál Kounicových kolejí, čestné pohřebiště na Ústředním hřbitově a vilu Tugendhat. Tato jedinečná stavba moderní architektury byla v prosinci 2001 zapsána do Seznamu světového dědictví UNESCO.

Město Brno si váží snahy majitelů kulturních památek o zachování památkových hodnot objektů, a proto každoročně rozděljuje dotace a příspěvky z rozpočtu města na zachování a obnovu památek. Z těchto dotací bylo opraveno více než 800 kulturních památek na území města.

4. Výzkum, vývoj, inovace a vzdělávání

Uvědomuje si Brno, že má na svém území „město ve městě“? Využívá dostatečně fakt, že kromě svých 367 000 obyvatel hostí na svém území více než 80 000 vysokoškolských studentů, z nichž část je z Brna, ale většina mimobrněnských? Jde přece o budoucí elitu národa! V Brně lze studovat všechny v České republice dostupné vysokoškolské obory s výjimkou teologie. V situaci, kdy budoucí příjmy jednotlivce jsou přímo úměrné kvalitě jeho vzdělání, je ekonomika založená na znalostech rozhodujícím prvkem hospodářského, ale i kulturního rozvoje, významným společenským stabilizátorem a jedním z klíčových předpokladů úspěchu města v evropské konkurenci. Brno má unikátní výchozí pozici stát se významným centrem střeoevropského vzdělávání, vědy a výzkumu. Nasvědčují tomu i některé aktivity jako Střeoevropský technologický institut (CEITEC), Mezinárodní centrum klinického výzkumu (ICRC), Centrum evropských studií nebo univerzitní kampus Bohunice.

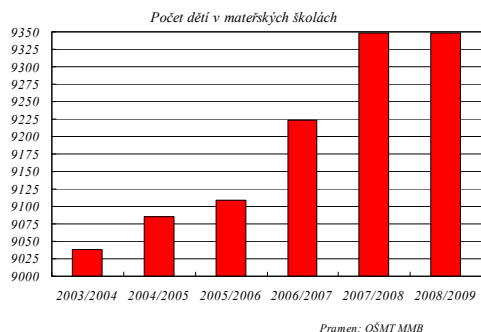
O šancích dětí a mládeže v domácí i zahraniční konkurenci rozhoduje dnes kvalita jejich vzdělávání. Nejde jen o množství škol, ale o celý komplex otázek spojený s optimální socializací mládeže, včetně systému celoživotního vzdělávání. Jde o kvalitu výuky, o spolupráci

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

*Školství s hospodářskou sférou a nabídku doplňkových služeb a aktivit.
Dokáže Brno oslovit budoucí elitu národa a udržet si ji?*

4.1 Školství

4.1.1 Předškolní vzdělávání

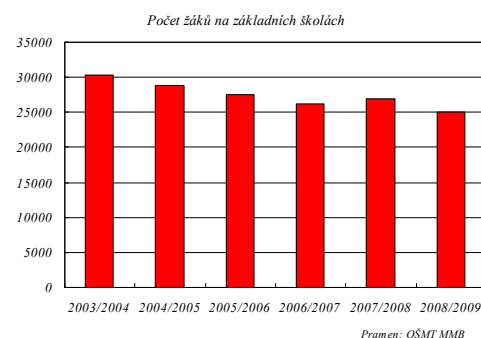
Situace v oblasti předškolního vzdělávání je stabilizovaná. Pokud jde o typy mateřských škol, lze pozorovat snahu o profilaci (zaměření na jazyky, sport, zdravý životní styl, výtvarnou výchovu, některé mají např. logopedickou třídu, jedna MŠ je dokonce internátní).

Samozřejmě větší poptávka po umístění v mateřských školách je např. v oblasti Brno-střed, kde hledají umístění pro své děti rodiče, kteří jsou zde zaměstnáni. V místech s větší bytovou výstavbou (např. Žebětín, Medlánky, Bystřec) se už kapacity MŠ zvyšují nebo se ve výhledu se zvýšením počítá. Městské části jsou zřizovateli 133 mateřských škol, dalších 5 je soukromých či církevních.

V současné době poptávka po umístění v MŠ mírně převyšuje nabídku. Městské části na tuto situaci většinou pružně reagují a kapacity MŠ průběžně navyšují podle svých možností.

V Brně jsou v provozu také 3 jesle pro děti do tří let, které navštěvuje v průměru 140 dětí.

4.1.2 Základní školství

Na území města se nachází celkem 71 základních škol, u 66 je zřizovatelem statutární město Brno, tři jsou soukromé a jedna církevní. Nově vznikla Waldorfská základní a mateřská škola Brno, kde je zřizovatelem město Brno a soukromý subjekt založil Mezinárodní základní školu, kde se vyučuje v anglickém jazyce dle uznávaných mezinárodních standardů.

V posledních letech se začínají objevovat disproporce mezi počtem dětí, využitelností škol a nároky na novou výstavbu. V některých městských částech vzniká požadavek na dostavbu chybějících školských objektů a jejich přiměřené vybavení, zejména pokud jsou na jejich území rozvojové lokality, kde Územní plán města Brna předpokládá v nejbližších letech další výstavbu a tedy i podstatný nárůst počtu obyvatel. Naopak existují městské části, které – v souvislosti s poklesem počtu narozených dětí – nebudou mít dostatečně naplněné své školské objekty. Od školního roku 1997/1998 již nedochází v žádné základní škole na území města ke směnování

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

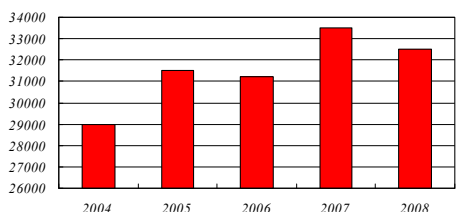
žáků, lokálně jsou však některé třídy přeplňovány a na druhé straně mají některé školy žáků nedostatek.

4.1.3 Střední a vyšší odborné školství

Ve školním roce 2007/2008 působilo v Brně celkem 64 středních škol (včetně škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením). Zřizovatelem převážné většiny z nich je Jihomoravský kraj (39 škol), 20 středních škol má soukromého zřizovatele, 4 jsou školami církevními a jednu zřizuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Vzhledem k demografickému vývoji je třeba v nejbližších letech očekávat značný pokles počtu žáků nastupujících na střední školy. Z tohoto důvodu Jihomoravský kraj, jako zřizovatel nejvyššího počtu středních škol, jejich počet postupně omezuje. K zásadní změně došlo k 1. 7. 2004, kdy v Brně zaniklo 6 ředitelství středních škol, a to sloučením s jinou střední školou.

Počet studentů středních škol

Pramen: OŠMT MMB

Obecně je možné v posledních letech sledovat nárůst počtu žáků v oborech poskytujících vzdělání s maturitní zkouškou a postupně se snižující počet žáků v oborech nabízejících vzdělání s výučním listem. V oborech vzdělání ukončených maturitní zkouškou narůstá počet žáků ve všeobecně zaměřeném studiu – nejde jen o gymnázia, ale zejména o nově nabízená lycea.

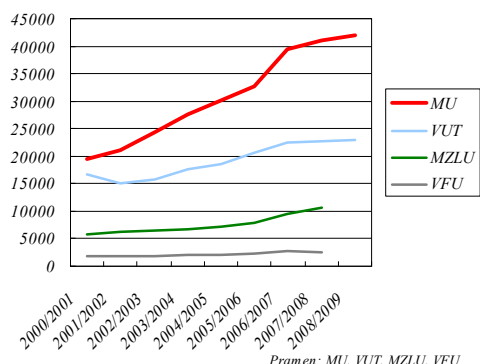
Pokud jde o uplatnění na trhu práce, je v Jihomoravském kraji nejvyšší míra nezaměstnanosti u vyučených absolventů v oborech textilní výroba a oděvnictví, gastronomie, hotelnictví a turismus a stavebnictví, u absolventů oborů vzdělání s maturitní zkouškou pak ve skupině textilní výroba a oděvnictví, obchod a polygrafie.

V Brně působí 11 vyšších odborných škol (VOŠ), z toho osm je sdruženo pod jedno ředitelství se střední školou, tři jsou samostatnými subjekty. Studuje na nich více než 2 700 studentů. Zřizovatelem převážné většiny VOŠ je Jihomoravský kraj (8), dvě VOŠ jsou soukromé a jedna církevní. Oborová struktura vyšších odborných škol je neúplná a je zastoupena především zdravotnickými obory a obory skupiny právo, právní a veřejnoprávní činnost. Budoucnost VOŠ bude významně ovlivněna jednak radikálně se snižujícími počty žáků v jednotlivých populačních ročnících, jednak nárůstem nabídky bakalářských studijních programů na vysokých školách, takže je pravděpodobné, že se jejich počet v následujících letech sníží.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

4.1.4 Vysoké školství

Vývoj počtu studentů na vybraných VŠ

Brno je druhým největším centrem vysokého školství v České republice, s Prahou soustřeďuje dvě třetiny všech posluchačů vysokých škol, poskytuje téměř kompletní zastoupení všech směrů studia, tj. technické, humanitní, ekonomické, zemědělské, umělecké a vojenské. Vzhledem k počtu obyvatel převyšuje u Brna vzdělávací funkce více než šestinásobně jeho funkci obytnou (3,6 % obyvatelstva České republiky, 23,2 % studentů), u Prahy „jen“ více než trojnásobně (11,5 % obyvatelstva, 41,3 % studentů). Na brněnských vysokých školách studuje přibližně 20 % všech vysokoškolských studentů České republiky.

Na pěti veřejných a jedné státní vysoké škole studovalo ve školním roce 2008/2009 okolo 82 tisíc studentů denního studia a dalších forem, jako je celoživotní vzdělávání, stáže, doktorské programy apod. Dalších téměř 9 000 osob je pedagogickými a ostatními zaměstnanci těchto škol. Vztah vysokých škol zastoupených na území Brna je založen na principu komplementarity nabízeného vzdělání, bez vážnějších konkurenčních oblastí.

Obecné podmínky pro fungování vysokých škol v Brně jsou dány zejména rámcem zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách. V praxi jde o vytvoření veřejných vysokých škol provázené výrazným převodem majetku ze státu na školy a zavedením správních rad do řízení.

Celoživotní vzdělávání je realizováno především na Masarykově univerzitě, Mendlově zemědělské a lesnické univerzitě, Univerzitě obrany a na Vysokém učení technickém. Jednotlivé fakulty a další součásti škol v rámci svých vzdělávacích a odborných aktivit uskutečňují programy, které jsou orientovány buď zájmově nebo na výkon povolání.

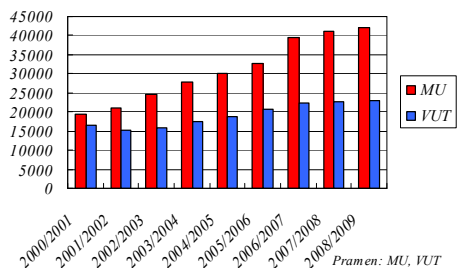
Masarykova univerzita

Masarykova univerzita vznikla v Brně v roce 1919 jako druhá česká univerzita po Univerzitě Karlově v Praze. K původním čtyřem fakultám (právnícké, lékařské, filozofické, přírodovědecké) přibyla pedagogická fakulta, dále fakulty ekonomicko-správní, informatiky, sociálních studií a sportovních studií. Dnešní Masarykova univerzita má tedy devět fakult, které pokrývají široký rozsah akademických disciplín a výzkumných oblastí. Většina posluchačů Masarykovy univerzity je z jihomoravského regionu, významnějším podílem jsou však zastoupeni i posluchači ze severní Moravy a Slovenska.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Masarykova univerzita se profiluje jako vysoká škola s výrazným podílem vlastního výzkumu. Velký potenciál představují dvě fakulty, které patří k nejmladším dvě nejmladší fakulty – informatiky a sociálních studií. Počet udělených grantů a jejich celková hodnota mají stoupající tendenci. Přetrvávajícím problémem zůstává nízká mobilita akademických pracovníků, týkající se jak pohybu mezi fakultami, tak jejich výměny s mimouniverzitním prostředím. Z hlediska uplatnění absolventů na trhu práce patří mezi momentálně nejperspektivnější obory jednoznačně informatika, dále pak fyzikální vědy, právo a studium veřejné správy.

Vývoj počtu studentů na MU a VUT

V současnosti je univerzita ze dvou třetin umístěna v definitivních dislokacích. Určitým problémem zůstává zajištění a rozvoj infrastruktury, ať už v oblasti materiálního vybavení, nebo ubytovacích služeb. Tato otázka však bude, včetně dořešení dislokace, částečně vyřešena v rámci dostavby nového univerzitního kampusu Bohunicích.

Vysoké učení technické v Brně

Vysoké učení technické v Brně je nejstarší brněnskou vysokou školou – Česká vysoká škola technická byla zřízena v roce 1899. Se svými více než 21 tisíci studenty je Vysoké učení technické druhou největší univerzitou v Brně a třetí největší v České republice. Jako jediná brněnská a jedna ze dvou univerzit v ČR je v TOP 500 univerzit na světě.

V současné době do svazku VUT náleží osm fakult. VUT jako jediná technická univerzita v naší zemi pokrývá celé spektrum technických věd: strojírenství, stavitelství, elektrotechniku, architekturu, chemii, informatiku, podnikání a management, návrhářství a design. Jednotlivé fakulty jsou na území města koncentrovány do tří komplexů. Prioritou VUT je dostavba kampusu v areálu Pod Palackého vrchem, koordinovaná současně s územním rozvojem Českého technologického parku.

Podle počtu a celkového finančního objemu uskutečněných projektů lze těžiště vědecko-výzkumné činnosti vidět ve fakultách strojírenského inženýrství, elektrotechniky a komunikačních technologií, informačních technologií a ve fakultě stavební. Škola se v případě vybraných fakult blíží modelu evropské technické univerzity, financované až z jedné třetiny spoluprací s průmyslovými podniky – intenzita aplikované vědecko-výzkumné činnosti je však omezoována depresí českého průmyslu. Spolupráce s firmami lokalizovanými v areálu Českého

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

technologického parku zatím sice nedosáhla očekávané úrovně, ale má trvale vzestupnou tendenci.

Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně

Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně je nejstarším vysokým zemědělským a lesnickým učení v českých zemích. V současnosti ji tvoří čtyři fakulty – agronomická, lesnická a dřevařská, provozně-ekonomická (se sídlem v Brně) a zahradnická se sídlem v Lednici na Moravě.

Veterinární a farmaceutická univerzita v Brně

Veterinární a farmaceutická univerzita v Brně je autonomní vysoká škola, která jako jediná v České republice zajišťuje veterinární vzdělání a jako jediná na Moravě a ve Slezsku vzdělání farmaceutické. Sestává ze dvou fakult veterinárních a jedné farmaceutické. Farmacie patří k typům atraktivních studijních oborů s trvale vysokým uplatněním na trhu práce, který zaplňuje nedostatek kvalifikovaných odborníků v privátním a veřejném sektoru.

Janáčkova akademie múzických umění v Brně

Janáčkova akademie múzických umění v Brně je specifickou uměleckou vysokou školou. Sestává ze dvou fakult – divadelní a hudební. Značná část je zaměřena na individuální formu výuky. Přítomnost tohoto druhu školy výrazně ovlivňuje kulturní scénu města. Pořádané divadelní a hudební události významně přispívají k budování image města (viz např. projekt Pouliční divadlo aj.). Vzhledem k potenciálu osobnosti Leoše Janáčka v mezinárodním marketingu města lze počítat s ještě těsnější spoluprací mezi městem a školou.

Univerzita obrany v Brně

Univerzita obrany připravuje vojenské profesionály ve vybraných studijních oborech podle požadavků Ministerstva obrany ČR, a to pro potřeby pozemního vojska, letectva, protivzdušné obrany a průmyslu, a zaručuje srovnatelnost jejich vzdělání s příslušnými obory civilních vysokých škol.

Vznikla k 1. září 2004 a navazuje na pedagogický a materiálně-technický potenciál tří bývalých vojenských vysokých škol – Vojenské akademie v Brně, Vysoké vojenské školy pozemního vojska ve Vyškově a Vojenské lékařské akademie Jana Evangelisty Purkyně v Hradci Králové.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Do bakalářských a magisterských typů studia nastupují nejen vojenští, ale i civilní studenti, kterým po ukončení studia nevznikají závazky vůči Armádě České republiky. Civilní studenti se připravují zpravidla ve vybraných studijních programech, které nejsou vyučovány na civilních vysokých školách. Univerzita zaznamenává stoupající zájem o studium způsobený vzrůstající prestiží armády po vstupu do NATO a stabilitou sociálních podmínek důstojnického sboru.

Soukromé vysoké školy sídlící na území města Brna

Rašínova vysoká škola, s. r. o.

Vysoká škola Karla Engliš v Brně, a. s.

Akademie Sting, o. p. s.

B.I.B.S., a. s.

Vysoká škola NEWTON College

Vysoká škola obchodní a hotelová

Pramen: Odbor školství KÚ JMK

Soukromé vysoké školy

V Brně působí dalších šest soukromých vysokých škol, které doplňují nabídku oborů státního vysokého školství především v oblasti podnikání a managementu.

4.2 Celoživotní vzdělávání

Jedním z nejvýznamnějších trendů ve vývoji vzdělávání vůbec je rychlý rozvoj různých způsobů vzdělávání dospělých. Hlavní příčiny tohoto vývoje spočívají v požadavcích trhu práce. V důsledku rozšiřování nabídky a ve snaze o zlevňování výrobků a služeb v podmínkách sílící konkurence a rozšiřující se globalizace rychle rostou požadavky na rychlou aplikaci nejnovějších poznatků, které umožňují zvyšovat produktivitu, kvalitu a efektivnost. Zároveň se mění struktura zaměstnanosti. Mění se také obsah a používané poznatky práce, a to tak rychle, že většina jich zastarává za několik málo let (zejména v odvětvích informační technologie či komunikace). Dosavadní tradiční jednorázové vzdělávání „pro celý život“ již zdaleka nestačí, rozhodující se stává koncepce celoživotního vzdělávání.

Ve srovnání s tzv. počátečním vzděláváním mládeže v rámci školské soustavy je další vzdělávání značně diferencované, a to jak z hlediska hlavní skupiny vzdělávaných, tak i z hlediska poskytovatelů vzdělávání, vzdělávacích cílů, metod, organizace, řízení a financování. Účastní se ho zaměstnanci podniků a dalších institucí všech odvětví, samostatní podnikatelé i nezaměstnaní. Další vzdělávání poskytují vzdělávací firmy, podniky, státní i nestátní školy.

Do schématu celoživotního vzdělávání zapadá také tzv. univerzita třetího věku poskytující vysokoškolské vzdělávání pro seniory, kteří

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

ukončili výdělečnou činnost, nebo pro občany invalidní, kteří mají zájem o určitý vědní obor.

4.3 *Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta*

Město Brno každoročně poskytuje dotace z rozpočtu města Brna na podporu projektů ekologické výchovy podle schválené metodiky. Dotace jsou poskytovány právníkům i fyzickým osobám na neinvestiční i investiční výdaje.

V roce 2009 činil celkový objem přidělených dotací 1 200 tisíc Kč. V roce 2009 bylo podáno 58 projektů, z toho 52 schváleno.

V rámci informování veřejnosti byla v květnu roku 2004 vydána Ekomapa Brna, jejímž obsahem jsou informace týkající se životního prostředí. V návaznosti na Ekomapu Brna byla v rámci vzdělávacího programu pro I. stupeň ZŠ v roce 2008 vydána Ekologická mapa města Brna s aktualizovanými informacemi o chráněných územích, sběrných střediscích odpadů, památných stromech, významných krajinných prvcích a stanicích imisního monitoringu v Brně.

Město Brno v roce 2009 smluvně přispívá na provozování telefonické informační služby o životním prostředí města Brna s názvem "Zelený telefon" a doplňuje tak rozšiřovaný systém informování veřejnosti města Brna o životním prostředí. V rámci služby „Zelený telefon“ jsou telefonicky, e-mailem i osobně poskytovány informace, rady a návody týkající se široké oblasti šetrnějšího chování vůči přírodě.

Město Brno smluvně též podporuje program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro organizované děti a mládež města Brna ve věku od 2 do 26 let. Program je realizován pravidelnou činností zájmových útvarů tj. přírodovědných a ochrannářských kroužků a klubů.

V souladu s potřebou cílenější propagace, v návaznosti na světově uznávaný svátek ke Dni Země, město Brno prostřednictvím Odboru životního prostředí v letech 2007 - 2009 spoluprádalo a významně se podílelo na propagaci akcí v rámci Brněnských dnů pro Zemi.

V návaznosti na výpravné brožury – Památné stromy města Brna a Významné parky města Brna Odbor životního prostředí v roce 2007 vydal brožuru Významné krajinné prvky města Brna a v roce 2008 brožuru Brněnské vyhlídky. V plánu Odboru životního prostředí MMB je rovněž každý druhý rok vydávání publikace (dvouročenky) Brno-životní prostředí.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

4.4 Výzkum, vývoj a inovace

Postavení Brna v oblasti výzkumu a vývoje je význačné. Rozvinutá výzkumně-vývojová základna souvisí s širokou vzdělávací nabídkou a bohatou průmyslovou tradicí města.

Dominantní postavení města Brna v rámci České republiky dokládá analýza distribuce finančních prostředků do výzkumu a vývoje evidovaných v databázi Centrální evidence projektů (CEP).

Pracoviště Akademie věd ČR se sídlem v Brně

ARÚB	Archeologický ústav AV ČR
BFÚ	Biofyzikální ústav AV ČR
PSÚ	Psychologický ústav AV ČR
sp.	Sdružení jihomoravských pracovišť AV ČR
ÚIACH	Ústav analytické chemie AV ČR
ÚBO	Ústav biologie obratlovců AV ČR
ÚFM	Ústav fyziky materiálů AV ČR
ÚPT	Ústav přístrojové techniky AV ČR

	servisní pracoviště
	oblast společenských a humanitních věd
	oblast věd o živé přírodě a chemických věd
	oblast věd o neživé přírodě

Zdroj: AV ČR

Svá sídla a odloučená pracoviště má v Brně řada ústavů Akademie věd České republiky. V současné době zde sídlí 7 samostatných ústavů a 18 poboček či detašovaných pracovišť, které zastřešuje Sdružení jihomoravských pracovišť Akademie věd České republiky.

V Brně působí řada výzkumných ústavů, které zahrnují velmi široký rozsah oborů. Z nich nejvýznamnější jsou ústavy z oblasti chemie (Polymer Institute Brno, s. r. o., VÚCHZ Brno, a. s. – dříve Výzkumný ústav chemických zařízení), strojírenství a elektrotechniky (SVÚM Praha, a. s. – pobočka Brno (dříve Státní výzkumný ústav materiálu), VUES Brno, a. s., ZKL – Výzkum a vývoj, a. s., Ústav aplikované mechaniky Brno, s. r. o.), textilu (Výzkumný ústav pletářský, a.s., Textilní zkušební ústav, s.p.), potravinářského průmyslu a zemědělství (Výzkumný ústav veterinárního lékařství, Státní veterinární ústav), stavebnictví (Výzkumný ústav stavebních hmot, Výzkumný ústav maltovin Praha, pobočka Brno), vojenství (Vojenský technický ústav ochrany Brno) a dalších oblastí (např. Český metrologický institut).

Z univerzit mají největší výzkumný potenciál Masarykova univerzita a Vysoké učení technické v Brně. V této souvislosti ale nelze nezmínit také Veterinární a farmaceutickou univerzitu Brno a Mendlovu zemědělskou a lesnickou univerzitu v Brně (MZLU). Při rozvoji vědecko-výzkumné základny, zejména v oblastech, které mají ambice stát se základem nových průmyslových odvětví, se na univerzity přirozeně velmi spoléhá. I když existuje řada vysokoškolských pracovišť, která mají úspěšné partnery ve firemní sféře, proniká soukromý sektor stále velmi obtížně k výsledkům výzkumu. Důvody jsou jednak v nevhodném zacílení výzkumu, na čemž mají svůj podíl komerční společnosti, které nedostatečně poskytují výzkumné a vývojové podněty, jednak v absenci motivačních mechanismů vedoucích k příslušným snahám a krokům a také v menších zkušenostech.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Aktuálně v regionu proto existují dvě centra pro transfer technologií a to při Masarykově univerzitě a Vysokém učení technickém v Brně. Tato centra poskytují služby zaměstnancům univerzit. Obě centra jsou napojena na Jihomoravské inovační centrum, které jejich činnost doplňuje odborně a také tím, že obsluhuje širší cílovou skupinu (na podporu kontrahovaného výzkumu realizuje schéma Inovační vouchery). Útvar transferu technologií VUT je i regionálním kontaktem pro 7. rámcový program. V roce 2009 vznikne nové Centrum transferu technologií na MZLU.

Mezi pracoviště s největším aplikačním potenciálem ústavu Akademie věd ČR patří Biofyzikální ústav a Ústav přístrojové techniky. Příkladem aktivního zapojení do tvorby inovací těchto dvou ústavů je v případě Ústavu přístrojové techniky vývoj elektronických mikroskopů (poznatky uplatňují místní firmy Tescan, Delong Instruments či FEI Company) či vývoj medicínské techniky uplatněné v rámci spolupráce s americkou Mayo Clinic. Na tomto místě je nutné zmínit existenci několika projektů, které mají velký potenciál posílit brněnský výzkum a tím i regionální konkurenceschopnost na globální trhu a které jsou minimálně ve středoevropském měřítku výjimečné. Prvním a nejdůležitějším projektem je zmiňovaný Středoevropský technologický institut (CEITEC), jehož cílem je mimo jiné výstavba špičkové V&V infrastruktury s tematickým zaměřením na biomedicínu (tzv. life science) a pokročilé materiály s plánovaným rozpočtem přibližně 6,7 mld. Kč. V sousedství bohunického kampusu Masarykovy univerzity by tak vznikla nová pracoviště zaměřená na biomedicínu, v blízkosti areálu VUT Brno Pod Palackého vrchem pracoviště zaměřená na technologie pokročilých materiálů.

Dalším významným projektem je International Clinical Research Centre (ICRC) – speciální výzkumné centrum zaměřené na klinický výzkum kardiovaskulárních chorob. Přidaná hodnota tohoto projektu spočívá v úzké spolupráci Fakultní nemocnice u sv. Anny a americké Mayo Clinic. V Brně tak vznikne první zdravotnický technologický park v České republice kombinující medicínský výzkum světové úrovně s přímými dopady na poskytovanou lékařskou péči.

Mezi další zásadní VaV projekty, které jsou zatím ve fázi hodnocení, (financované z Operačního programu výzkum, vývoj pro inovace) realizované v Brně patří: Aplikační a vývojové laboratoře pokročilých mikrotechnologií a nanotechnologií (Ústav přístrojové techniky AV ČR, v.v.i.), Centra materiálového výzkumu na FCH VUT v Brně (Vysoké

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

učení technické v Brně), Centrum pro aplikovanou mikrobiologii a imunologii ve veterinární medicíně (Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v.v.i.), Centrum výzkumu a využití obnovitelných zdrojů energie (Vysoké učení technické v Brně), CETOCOEN (Masarykova univerzita, Brno), NETME Centre (Vysoké učení technické v Brně), Pokročilé stavební materiály a konstrukce AdMaS (Vysoké učení technické v Brně), Výzkumné centrum informačních, komunikačních a biomedicínských technologií (Vysoké učení technické v Brně).

V roce 2009 budou zahájeny práce na projektu CERIT. Jedná se o nové specializované unikátní centrum pro informační a komunikační technologie o rozloze 11 282 čtverečních metrů s inkubátorem pro asi 90 začínajících firem. Projekt zastřešuje Fakulta informatiky Masarykovy univerzity.

Český technologický park Brno - aktuální přehled klientů:

Společnost	Obor	Web
IBM Global Services Delivery Center Czech Republic, s.r.o.	informační technologie	www.ibm.com
FEI Czech Republic, s. r. o.	elektronová optika	www.fei.com
Siemens, s. r. o.	telekomunikace, dodávky pro energetický průmysl	www.siemens.cz
SGI, s. r. o.	informační technologie, počítačový hardware a software	www.sgi.com
Motorola, s. r. o.	informační technologie a elektronika	www.motorola.com
Vodafone Czech Republic, a. s.	telekomunikace	www.vodafone.cz
Honeywell Controls, s. r. o.	regulační a kontrolní zařízení	www.honeywell.com
Star 21 Networks, a. s.	provozovatel bezdrátové telekomunikační sítě	www.star-21.cz
Bobst Eastern Europe, spol. s r. o.	strojírenství	www.bobstgroup.com
Timken Česká republika, s. r. o.	strojírenství	www.ingersollrand.com
Control Techniques Brno, s. r. o.	regulační a kontrolní zařízení	www.ctbrno.cz
Phoenix Contact, s. r. o.	výrobky pro průmyslovou elektrotechniku	www.phoenixcontact.com
ENERGO-PRO Czech, s. r. o.	výstavba a provoz vodních elektráren	www.energo-pro.com
CSC Computers Sciences, s. r. o.	informační technologie	www.csc.com
Jihomoravské inovační centrum	pobočka Technologického inkubátoru VUT	www.jic.cz
Symbol Technologies, Inc.	informační technologie	www.symbol.com

5. Doprava a technická infrastruktura

Uvědomují si Brňané, že prakticky veškerá doprava ve vnitřním městě se odehrává na středověkém půdorysu Brna? Vzpomenou si pamětníci ještě na den, kdy se v Brně otevřela zem? Udržení kvalitní vnitřní dostupnosti a technické vybavenosti města je jedním ze základních předpokladů jeho fungování. Jednotlivé dopravní systémy a technická infrastruktura se však rozvíjejí s rozdílnou intenzitou a často se dostávají do konfliktu s dosavadní prostorovou strukturou města. I v případě Brna lze identifikovat problémy pramenící z rostoucích dopravních a infrastrukturních nároků, jejichž řešení je často nutné koordinovat na regionální, národní i nadnárodní úrovni. Mnohé investiční projekty v oblasti dopravy a technické infrastruktury jsou tak náročné, že bez dotační podpory a masivního úvěrování je jejich realizace nemyslitelná. Podpora se nabízí, dokonce i na mezinárodní – evropské – úrovni. Očekává se však, že celé Brno, které je na realizaci

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

takových projektů životně závislé, potáhne za jeden provaz. Dokáže se Brno domluvit?

5.1 Inženýrské sítě

5.1.1 Zásobování vodou

Dodávku pitné vody na území města Brna zajišťují Brněnské vodárny a kanalizace, a. s. (BVK). Město Brno je vlastníkem vodohospodářské infrastruktury, kterou pronajímá akciové společnosti BVK, jejímž významným akcionářem je město Brno.

V současné době je zásobování města Brna pitnou vodou postaveno na třech zdrojích – podzemní voda je dodávána z prameniště Březová nad Svitavou, upravovaná voda povrchová z Vířského oblastního vodovodu a vodu z řeky Svratky dodává úpravna vody v Pisárkách. Hlavním zdrojem v současné době zůstává prameniště Březová, zdrojem doplňkovým je Vířský oblastní vodovod (VOV). Úpravna vody Pisárky slouží od roku 2001 již jen jako zdroj rezervní pro mimořádné provozní situace a havarijní případy.

BVK spravují vodovodní síť o celkové délce včetně přivaděčů 1 318 km a na tuto síť jsou napojeny desítky tisíc vodovodních přípojek.

Cca 280 km vodovodních řadů zůstávajících v provozu je svým stářím již za hranicí padesáti let. Změny ve společensko-ekonomických podmínkách se začaly pozitivně projevovat i v oblasti oprav, obnovy a rekonstrukcí vodovodní sítě. Tempo obnovy vodovodní sítě se za poslední období zrychlilo. Je však nutné objektivně konstatovat, že se nedaří včas realizovat některé investiční akce, např. výstavbu vodojemu Medlánky, přivaděčů VOV – VDJ Palacký vrch, VOV – VDJ Bystrc, dokončení VOV v úseku Bosonohy – Moravany, které mají zásadní vliv na spolehlivost zásobování vodou. Tyto akce nejsou zajišťovány z důvodu absence finančních prostředků.

Ztráty vody v síti se pohybují na úrovni 115,7 l/obyv./den.

Kvalita vody v brněnském vodovodním systému splňuje dané limity po stránce chemické a mikrobiologické.

5.1.2 Odkanalizování

Systém základní kanalizační sítě města Brna vytvářejí kmenové a hlavní stoky jednotného (stoky A, B, C, D, E) a oddílného systému (AI, BI, CI, F, FII). Značná část stokové sítě města Brna je kapacitně přetížena a trpí fyzickou opotřebeností. V některých okrajových

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

částech v Brně splašková kanalizace zcela chybí a pracuje se na jejím dobudování.

K dostavbě a rekonstrukci je navržen hlavně systém základní kanalizační sítě, tj. kmenových stok, z nichž část byla pouze rozestavěna (C, D) a nedokončena, rekonstrukce některých nebyla započata vůbec (A, E). Dokončena byla pouze stoka B, jejíž výstavba byla zahájena jako první. Stoka C se dobudovává v současné době. Částečně byl rozestavěn a rovněž nedokončen systém kmenových stok splaškového systému (BI, CI, EI).

Stav velké části kanalizační sítě je hodnocen jako opotřebovaný, zčásti až na hranici životnosti. Zhruba 25 % stokové sítě je v havarijním stavu a vyžaduje rekonstrukce. Tato situace se v mnoha případech stává překážkou dalšího rozvoje města.

Nové plochy pro bydlení a rekreaci, revitalizace brownfields pro podnikání a bydlení není možné realizovat bez zvýšení kapacity stávajícího systému odkanalizování a hospodaření s narůstajícím množstvím dešťových vod. V současné době je podmíněn jakýkoliv rozvoj města Brna investicemi do systému odvodnění území. Udržitelný rozvoj a prosperita města nejsou realizovatelné bez nové strategie odvodnění a hospodaření s dešťovými vodami.

Nedílnou součástí systému odkanalizování města Brna je Ústřední čistírna odpadních vod v Modřicích, uvedená do provozu v roce 1961. V posledních letech byla z důvodu nevyhovujících parametrů rekonstruována, takže dnes je již schopna dodržovat veškeré limity požadované platnými předpisy, zejména v oblasti odstraňování dusíku a fosforu.

5.1.3 Centrální zásobování teplem

Kombinovaná výroba elektrické energie a tepla má v Brně dlouhou tradici od roku 1930, kdy brněnská teplárna zajišťovala elektrickou energii a páru pro technologii i vytápění (především) textilních továren. Dnes Teplárny Brno, a. s., pokrývají asi jednu třetinu potřeby tepla ve městě. Systém centrálního zásobování teplem (CZT) je využíván především pro vytápění a ohřev teplé a užitkové vody (TUV).

Teplárny Brno, a. s., mají čtyři navzájem propojené zdroje: Špitálka, Červený mlýn, Brno-sever a Staré Brno. Dále je do soustavy zapojena Spalovna komunálních odpadů v Brně, která dodává teplo do parní sítě Tepláren Brno, a. s. Brněnská teplárenská soustava se svými 94,7 km parovodů a 79,5 km horkovodů je jedna z největších teplárenských

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

soustav v České republice. Zprovozněním paroplynového cyklu v Červeném mlýně jsou Teplárny Brno schopny (v závislosti na dodávkách tepla) zásobovat až jednu čtvrtinu města elektrickou energií, ovšem s podmínkou, že toto vyrobené množství elektřiny je podmíněno příslušným odběrem tepla. Kombinovaná výroba elektrické energie a tepla umožňuje maximální využití energie obsažené v palivu.

Zásobování teplem v Brně bylo těsně před rokem 1989 připravováno na realizaci horkovodu z jaderné elektrárny Dukovany, ke které však nedošlo. Pokles prodeje tepla po roce 1989 - způsobený především ukončováním výroby průmyslových podniků a prováděním úsporných opatření na straně odběratelů - je dnes již zmírněn a částečně kompenzován připojováním nových odběratelů k soustavě CZT.

Z důvodů snižování tepelných ztrát v rozvodech a zvýšení využití kombinované výroby tepla a elektřiny byla zahájena postupná náhrada parovodu Tábor horkovodem, a to od ulice Pod kaštany směrem do města. Záměr nahradit parovody v historickém jádru horkovody v sekundárních kolektorech byl pozastaven pro vysokou finanční náročnost, zpoždění ve výstavbě kolektorů a zjištění množství nízkotlakého parního topení v domech.

Mimo výše uvedený systém je ve městě provozována akciovou společností Tepelné zásobování Brno řada lokálních systémů s celkem 201 tepelnými zdroji (kotelny a výměňkové stanice), ze kterých je zásobováno teplem 53,9 % bytů.

5.1.4 Elektroenergetika

Dodávku elektrické energie na území města Brna zajišťuje E.ON Česká republika, a. s. Hlavním předmětem činnosti E.ON je přenos a rozvod elektrické energie koncovým odběratelům, dále zajišťuje výstavbu a provozování přenosových a distribučních elektrických sítí napěťových hladin 110 kV, 22 kV, 0,4 kV a transformačních stanic příslušných napěťových úrovní. Neméně důležité je zajišťování zákaznického servisu, zajišťování rekonstrukcí a výstavby nových vedení, a to jak z hlediska potřeb E.ON, tak i pro připojování nových odběratelů.

Provoz sítí velmi vysokého napětí (VVN) i vysokého napětí (VN) je řízen z dispečinků, které jsou umístěny v centru Brna.

Hlavním dodavatelem elektrické energie pro E.ON je ČEZ, a. s. Dále jsou na území města významné energetické zdroje pracující do sítě 110 kV i do sítě 22 kV E.ON. Prvním z nich je brněnská teplárna pracující do sítě 22 kV, kterou provozují Teplárny Brno, a. s. Druhým

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

zdrojem je paroplynová jednotka Červený mlýn, taktéž v majetku Tepláren Brno. Tento zdroj pracuje do sítě 110 kV. Dalšími, méně významnými zdroji jsou závodní elektrárna Zetor, a. s., a vodní elektrárna Kníničky (HydroČEZ, a. s.).

Město Brno je napájeno z rozvoden 400/220/110 kV Sokolnice a 400/110 kV Čebín dvojitým okružním vedením 110 kV. Toto vedení probíhá kolem celého města (se střední příčkou) a napájí 6 hlavních distribučních transformačních stanic 110/22 kV, které jsou poměrně rovnoměrně rozmístěny kolem Brna i v jeho centru. V nich se elektrická energie transformuje na napětí 22 kV, které je používáno pro vlastní distribuci elektrické energie jednotlivým velkoodběratelům a dále pro napájení distribučních trafostanic 22/0,4 kV. Z těchto distribučních trafostanic jsou již pomocí distribuční sítě NN napájeni jednotliví maloodběratelé, a to jak bytové odběry, tak i odběry sloužící pro podnikání.

5.1.5 Plynárenství

Akciová společnost Jihomoravská plynárenská (JMP) je autorizovanou distribuční společností zabezpečující dodávku zemního plynu a služeb s ní spojených zákazníkům všech kategorií na území jižní Moravy. JMP je zásobována zemním plynem ze systému plynovodů společnosti Transgas, s. p. Plyn pro město Brno je dodáván z předávací stanice Velké Němčice na jižní Moravě plynovodem Velké Němčice – Podolí. Do sítě města je plyn dodáván přes předávací a regulační stanici Podolí.

Dostupnost systému z hlediska možnosti dodávek zemního plynu zákazníkům je velmi dobrá. Důvodem je dostatečná hustota vysokotlakého systému, pokrývající celé teritorium působnosti JMP. Nově plynofikovaná města, obce a průmysloví velkoodběratelé mohou být napojeni na plynovodní systém prostřednictvím výstavby vysokotlakých přípojek a středotlakých plynovodů.

Koncepce zásobování plynem spočívá ve vybudovaném vysokotlakém obchvatu kolem Brna. Z vysokotlakých regulačních stanic situovaných poblíž vysokotlakého obchvatu vychází síť středotlakých plynovodů jednak pro přímé zásobení odběratelů, jednak pro napájení regulačních stanic středotlak-nízkotlak ve městě. Středotlaký plynovod tvoří v podstatě okružovou síť vzájemným propojením, rozvod je provozován pod tlakem 0,1 MPa až 0,3 MPa. Ze středotlakých regulačních stanic je

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

proveden uliční rozvod nízkotlakého plynu pro zásobování obyvatel a maloodběratelů.

5.1.6 Telekomunikace

Obor telekomunikací se v městě Brně od roku 1992 vyznačuje mimořádně dynamickým kvantitativním a kvalitativním rozvojem. Tato skutečnost se projevuje především zásadní technickou a technologickou změnou zařízení a provozu telekomunikační sítě.

Byla nasazena digitální spojovací a přenosová zařízení telekomunikační techniky a vytvořen komplexní systém digitalizované telekomunikační sítě včetně dálkových dohledů provozu. Tento systém je podmínkou pro rozvoj telekomunikačních služeb (např. ISDN, ADSL) s cílem zavedení tzv. „inteligentní sítě“ v plném rozsahu možností její aplikace (např. virtuální pobočkové ústředny, přenositelnost účastnického telefonního čísla, širokopásmový přístup k internetu atd.).

Základní technická infrastruktura telekomunikační sítě v Brně byla od roku 1992 (resp. 1993 – uvedení prvních kapacit digitální sítě do provozu) budována systémem „overlay“ – překryvné digitální sítě, která v návaznosti na analogovou telefonní síť postupně přebírala její funkci a kapacitu.

V roce 1995 byla v Brně uvedena do provozu mezinárodní digitální telefonní ústředna, která současně s mezinárodní telefonní ústřednou v Praze zajišťuje odbavení telefonního provozu mimo území České republiky. Komplexnost a kvalita digitální telefonní sítě je v současné době zabezpečena plně digitální přenosovou sítí realizovanou na bázi optických kabelů a převážně SDH přenosových systémů, míra digitalizace telefonních stanic od roku 2002 je 100 %.

V pevných sítích došlo k rozšíření služby ADSL - vysokorychlostního přístupu k internetu.

U mobilních sítí výrazně vzrostl počet mobilních telefonních stanic a rozvíjí se mobilní přístup k internetu prostřednictvím sítí Wi-Fi, CDMA a GSM.

Hlasové i datové telekomunikační služby jsou mimo Telefónica O2 Czech Republic, a. s., zajišťovány rovněž jinými operátory (např. České radiokomunikace, GiTy, GTS Novera, operátoři kabelové televize atd.) i mobilními operátory (O2, T-Mobile, Vodafone, U:fon).

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

5.1.7 Radiokomunikace

Na území města Brna jsou dnes zajišťovány a poskytovány následující radiokomunikační služby: vysílání a distribuce analogového i digitálního televizního a rozhlasového signálu, datové sítě pro provozovatele veřejných mobilních telefonních služeb, datové sítě pro uzavřený okruh uživatelů, veřejné datové sítě, datové spoje privátní, mobilní radiotelefonní sítě GSM, UMTS a satelitní spoje.

Dominantním poskytovatelem služeb rozhlasového a televizního vysílání je v České republice akciová společnost České radiokomunikace (ČRa), území města Brna spadá do působnosti odštěpného závodu oblast jižní Morava se sídlem v Brně. Pokrytí města je zajištěno z vysílačů Barvičova, Hády a Kojál. Město Brno je pokryto signálem digitálního pozemního vysílání DVB-T (digitální televize). Očekává se další rozvoj této služby a příchod dalších provozovatelů. ČRa rovněž zajišťují distribuci televizního a rozhlasového signálu k vysílačům. Pokrytí území města Brna rozhlasovými a televizními veřejnoprávními programy je větší než 90 %.

Klíčové lokality Českých radiokomunikací Barvičova a Hády jsou nezbytné nejen pro rozhlasové a televizní vysílání, ale též pro páteřní přenosové sítě a další radiokomunikační služby poskytované ČRa na území města Brna. Přes tyto objekty prochází řada magistralních radioreléových spojů celostátního významu a současně slouží i jako opěrné body optických sítí v Brně. Jsou využívány nejen vlastníkem ČRa, ale i dalšími provozovateli radiokomunikačních služeb.

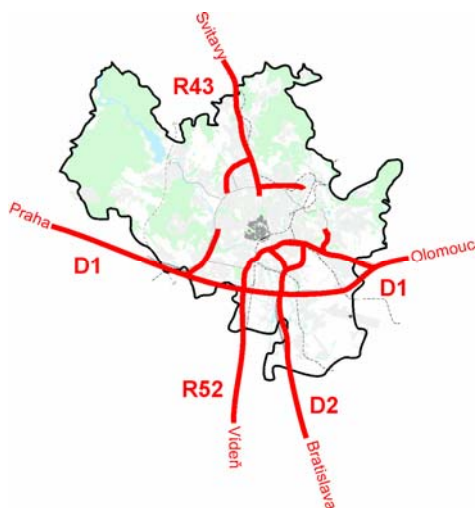
V Brně je provozována řada mikrovlnných spojů zajišťujících především datové služby mezi pobočkami společností. Město Brno je rovněž důležitým uzlem celostátní veřejné datové sítě Českých radiokomunikací Bluetone.

Významnou roli v městě Brně zaujímá celostátní síť Datanet, která zajišťuje především transakční služby. V Brně sídlí poskytovatel satelitní služby EUTELTRACS (ČRa), určené pro dopravce k řízení, komunikaci a kontrole vozidel.

5.2 Doprava

Udržení kvalitní vnitřní dostupnosti města je jedním ze základních předpokladů jeho fungování. Jednotlivé dopravní systémy a infrastruktura se však rozvíjejí s rozdílnou intenzitou a často se dostávají do konfliktu s dosavadní prostorovou strukturou města. I v případě Brna lze identifikovat problémy pramenící z rostoucích

Dálnice a rychlostní komunikace v Brně

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

dopravních nároků, jejichž řešení je často nutné koordinovat na regionální a národní úrovni.

Charakter městské dopravy, ať už hromadné, nebo individuální, je ovlivňován komplexem ekonomických, společenských a environmentálních faktorů. Změny po roce 1989 v rozložení a struktuře pracovních příležitostí, extenzivní komerční a rezidenční rozvoj v suburbánních lokalitách a související změny životního stylu našly svůj odraz i ve vývoji dopravy na území města. Mezi nejviditelnější projevy patří prudký nárůst individuální automobilové dopravy (IAD), odklon od nemotorové a hromadné dopravy a celkové zvýšení dopravní zátěže města.

5.2.1 Individuální automobilová doprava

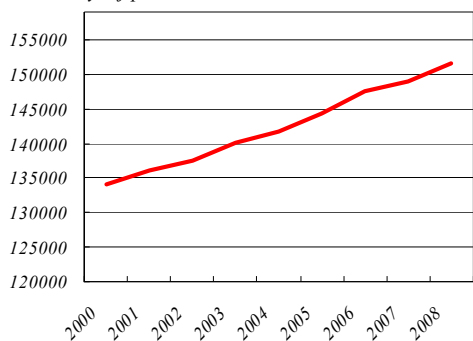
Prudký nárůst automobilismu je fenoménem, který můžeme v městské dopravě pozorovat zejména po roce 1990. Počet registrovaných osobních automobilů se v Brně neustále zvyšuje. V současné době je úroveň automobilizace charakterizována stavem 400 osobních automobilů na 1 000 obyvatel.

Nárůst počtu automobilů a jejich využívání vede ke změnám v dělbě přepravní práce, zejména na úkor hromadné dopravy.

Od roku 1990 vzrostla v Brně intenzita automobilové dopravy zhruba o 80 %, což mělo významný dopad na zatížení především vnitřní části města (intenzita dopravy na nejzatíženějším úseku Koliště dosahuje cca 50 000 automobilů za den). Negativním prvkem je také pokles přepravy nákladů železnicí a následné zvýšení nákladní silniční dopravy.

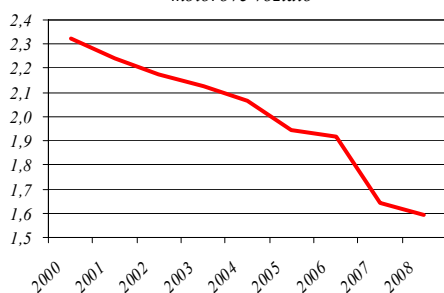
Rozvoj individuálního automobilismu je mnohem rychlejší než rozvoj komunikační sítě města. Radiální model silniční sítě vede k neúměrnému zatěžování centrálních částí Brna, a to i tranzitní dopravou. Situaci zhoršuje prozatím nekompletnost velkého městského okruhu a vysoké finanční náklady na jeho dostavbu. Tranzitní doprava v ose sever – jih a částečně i sever – východ se tak dostává do vnitřních částí města. Dálniční síť byla sice původně trasována vhodně na okraji města, lokalizace několika velkých nákupních center na jihu města však způsobila neúměrné posílení obslužné funkce této dříve hlavně tranzitní komunikace. V současné době je proto připravováno rozšíření dálnice D1 na území města v úseku Kývalka-Holubice na šestipruhové uspořádání.

Vývoj počtu osobních vozidel ve městě Brně

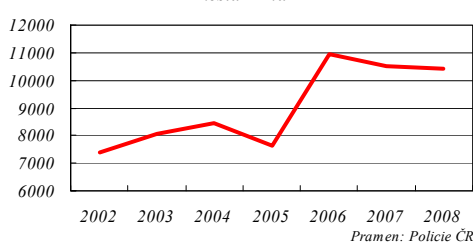
Pramen: ČSÚ, OD MMB

Vývoj počtu obyvatel připadajících na 1 motorové vozidlo

Pramen: ČSÚ, OD MMB

Vývoj počtu dopravních nehod na území města Brna

Pramen: Policie ČR

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

5.2.2 Parkování

Naléhavým problémem je řešení parkování, a to jak v historickém centru města, tak i ve starších obytných územích a v sídlištích. Zejména v centru města se dostávají do střetu bilanční nároky a skutečná kapacita parkovacích míst (cca 2 500 parkovacích stání). Rozpor lze zatím pouze mírnit – např. vyšším zpoplatňováním parkovací plochy a omezeným poskytováním firemních parkovacích stání či využitím části vnitrobloků pro parkování rezidentů. Výstavba parkovacích domů je zatím nedostatečná.

PARKOVÁNÍ V BRNĚ

Parkovací místa v centru Brna	2080
Placená parkoviště v centru Brna	1600

Situace v obytných celcích je řešena především organizací dopravy (zvyšování podílu jednosměrných ulic) a následnou úpravou parkovacích míst na komunikacích. V Brně není doposud v provozu oficiální záchytné parkoviště typu Park and Ride, kdy parkovné je zároveň jízdenkou na MHD. Jedním z vlivů zvýšené IAD na kvalitu prostředí je růst míry nehodovosti a zhoršování stavu ovzduší ve městě Brně. Růst nehodovosti v Brně překračuje i nepříznivý celorepublikový vývoj. Relativně nízký poměr výše hmotných škod a počtu zraněných osob vůči celkovému počtu nehod je naopak příznivý.

5.2.3 Železniční doprava

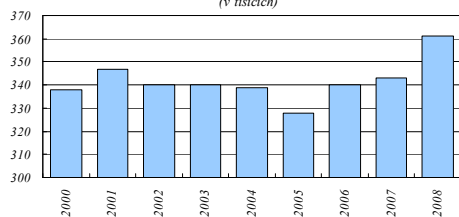
Brněnská aglomerace má z historického vývoje většinu území propojenu železničními tratěmi a železnice má velký význam zejména pro příměstskou dopravu na větší vzdálenosti. Možnosti železnice jako prostředku pro dopravu osob v rámci kontaktního území s městem jsou však doposud využity méně.

Hlavními bariérami vyššího zapojení železnice do městského a příměstského dopravního systému je především zastaralost infrastruktury, úsporná opatření Českých drah a také často zpochybňovaná přestavba brněnského železničního uzlu – projekt Europoint Brno. Naopak zapojování železničních zastávek do integrovaného dopravního systému dopravě po městě velmi pomáhá.

5.2.4 Městská hromadná doprava

Městská hromadná doprava (MHD) je nejvýraznější alternativou vůči individuální automobilové dopravě. Velikosti podílů obou subsystémů na městské dopravě jsou navzájem podmíněny a vyplývají z řady dopravních, ekonomických a sociálních faktorů, jakými jsou např. dostupnost a rychlost MHD, charakter silniční sítě, cena pohonných hmot a rozložení pracovních příležitostí. Městská hromadná doprava se s IAD dostává do silného konkurenčního boje a v souladu

Počet přepravených osob v dopravních prostředcích DPMB, a. s.
(v tisících)

Pramen: DPMB, a. s.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Počet linek MHD v Brně (2008)

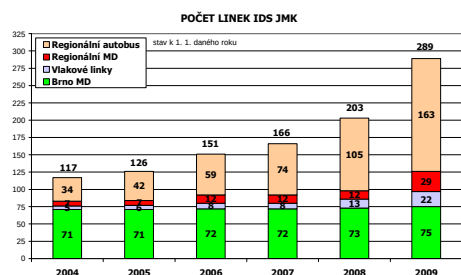
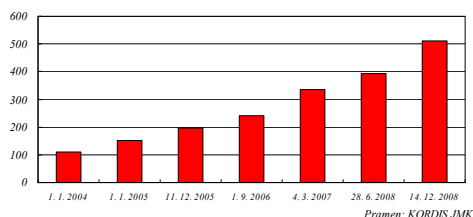
tramvajové linky	13
trolejbusové linky	13
autobusové linky	49

Pramen: DPMB, a. s.

se současnými celostátními trendy se mění podíl přepravní práce ve prospěch IAD. Přitom ještě na začátku 90. let ve velkých českých městech byl tento poměr 3:1 (resp. 9:1 v ranní špičce) ve prospěch hromadné dopravy.

Páteř dopravní sítě dnes tvoří 13 tramvajových linek propojených přes centrální oblast města, doplněných trolejbusovými radiálami, napájecími autobusovými linkami, okružní autobusovou linkou a trolejbusovou tangentou. V takto uspořádaném systému vzrostl význam klíčových přestupních uzlů vně jádrového města.

Počet obcí JMK obsluhovaných IDS JMK

Základním předpokladem zastavení nárůstu individuální automobilové dopravy je posílení atraktivity městské hromadné dopravy. Rezervy jsou v kratších čekacích intervalech na spoje, v docházkové vzdálenosti na zastávky a v přepravní době, dále v dodržování jízdního řádu (v současné době je již dosahováno až 95 % přesnosti dodržování jízdního řádu u všech spojů v průběhu dne) a v udržování přijatelné obsazenosti vozidel, zejména na páteřních tramvajových linkách. Atraktivnost MHD rovněž ovlivňuje cena jízdného, vázaná na ceny vstupů (pohonných hmot a elektrické energie), ale i nutná modernizace zastaralé infrastruktury a vozového parku (více než polovina vozidel MHD je v současné době za hranicí životnosti).

5.2.5 Regionální příměstská doprava

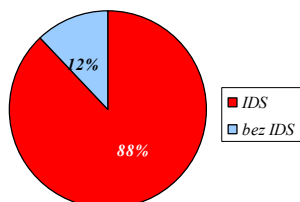
Od počátku roku 2004 se postupně zavádí v Brně a jeho okolí Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje (IDS JMK). Aglomerační dopravní vazby, příměstská a městská veřejná doprava jsou tak vzájemně po tarifní, dopravní i informační stránce provázány. Cestující mohou s jedním jízdním dokladem libovolně cestovat vlaky, tramvaji, trolejbusy, městskými nebo regionálními autobusy.

Vznik IDS JMK umožnil snížit podíl regionální autobusové dopravy na území města Brna a přesunout část poptávky cestujících z regionu i města Brna (např. Chrlice, Řečkovice) z autobusové, respektive tramvajové dopravy na železnici, nezávislou na propustnosti brněnské silniční sítě.

Současný denní obrat dojíždějících do Brna vlakem činí 70 000 osob, v případě autobusové dopravy jde o cca 35 000 osob.

Linky městského dopravce DPMB, a. s., obsluhují v současné době i některé obce přiléhající k městu Brnu, např. Modřice, Šlapanice, Sokolnice, Veverskou Bítýšku, Bílovice nad Svitavou, Kobylnice nebo

Podíl počtu obyvatel obsluhovaných IDS JMK na celkovém počtu obyvatel kraje

Pramen: KORDIS JMK

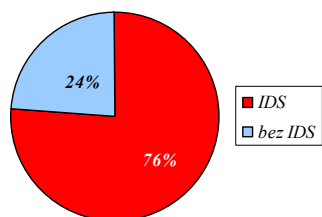
ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

Prace. Autobusy regionálních autobusových linek naopak částečně zajišťují dopravu na vnitroměstských linkách.

IDS JMK koordinuje společnost KORDIS JMK, s. r. o., která byla v roce 2002 založena statutárním městem Brnem a Jihomoravským krajem. Cílem obou zakladatelů je rozšířit IDS JMK na celé území kraje do roku 2010.

Za základní rozvojový cíl IDS JMK týkající se brněnské aglomerace lze pokládat postupnou modernizaci současných a budování nových přestupních terminálů veřejné dopravy, podporu rozšiřování sítě vlakových, tramvajových a trolejbusových linek, stejně jako součinnost při projektové přípravě severojižního diametru. IDS JMK je připraven reagovat na vybudování Europointu Brno a upravit síť linek tak, aby vyhovovala potřebám cestujících.

Podíl počtu obcí obsluhovaných IDS JMK na celkovém počtu obcí kraje

Pramen: KORDIS JMK

5.2.6 Cyklistická doprava

Přes relativně nepříznivé terénní podmínky je cyklistická doprava díky nízkým prostorovým nárokům a velké šetrnosti vůči životnímu prostředí výhledově dalším silným prvkem mobility ve městě. Nejvyšší uplatnění kola je vedle rekreačních jízd pravděpodobně především u cest do zaměstnání kratších než 5 km.

Z hlediska efektivity a bezpečnosti cyklistické dopravy je nutným předpokladem vybudování alespoň základní sítě cyklistických stezek na území města. V Brně jsou stezky budovány od roku 1992, současná celková délka je kolem 20 km. Nevýhodou sítě stezek je její fragmentace do čtyř hlavních, vzájemně nenavazujících úseků snižujících rychlost a atraktivitu cyklistické dopravy.

K nejucelenějším úsekům patří trasa podél Svratky a tzv. studentská radiála Vodova – Mášova. V nedávné době byla také dobudována cyklostezka z Obřan do Bílovic nad Svitavou (částečně mimo administrativní území města Brna). Ostatní úseky mají vzhledem ke své délce pouze lokální význam.

Budování stezek je zpomalováno zejména složitým procesem stavebních příprav s nezbytnými výkupy pozemků, ne vždy efektivní koordinací s ostatními dopravními investicemi a omezeným množstvím disponibilních finančních prostředků.

ANALYTICKÁ ČÁST – PROFIL MĚSTA

5.2.7 Pěší pohyb

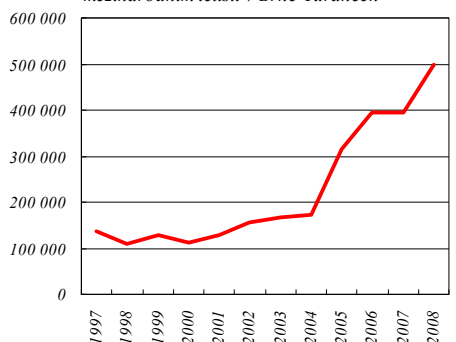
Nejlepší podmínky pro pěší chůzi v Brně má v rámci pěší zóny centrum města, které prošlo v nedávné době výraznou proměnou (rekonstrukce náměstí Svobody a rekonstrukce řady dalších veřejných prostranství). Pěší pohyb v historickém jádru města je před ostatní dopravou preferován uplatněním systému pěší zóny spolu s regulovanou obsluhou zón.

Důležitá veřejná prostranství s preferencí pěší dopravy jsou i v historických jádrech některých městských částí. Obecně pak platí, že stav některých chodníků a pěších stezek není úplně vyhovující a nepřispívá tak k plynulosti pěší dopravy (vlivem existence architektonických, terénních a dalších bariér zejména v podobě parkujících aut). Na druhou stranu se však situace postupně zlepšuje realizovanými rekonstrukcemi jednotlivých ulic, parků a náměstí.

V rámci zlepšení orientace ve městě byla v roce 2008 zřízena Turistická trasa městem. Projekt spočívá v umístění 20 informačních panelů k hlavním městským památkám a na další významná místa a 38 směrniců pro snadnější orientaci ve městě, přičemž textové informace jsou jak v češtině, tak i v angličtině a němčině. Hlavní turistická trasa je koncipována jako okruh, který zahrnuje nejvýznamnější turisticky atraktivní lokality v centru Brna, především pak v městské památkové rezervaci. Vedlejší turistické trasy jsou rovněž značeny směrovými ukazateli a zahrnují další významná místa v centru města i mimo městskou památkovou rezervaci.

Intravilán města Brna je na nezastavěné okolí napojen uceleným systémem turistických tras, jejichž trasování a značení udržuje Klub českých turistů.

Vývoj počtu odbavených cestujících na mezinárodním letišti v Brně-Tuřanech

Pramen: Letiště Brno, a. s.

5.2.8 Letecká doprava

Pravidelné linky - letiště Brno Tuřany

Počet linek
týdně

Brno - Londýn/Stansted	7
Londýn/Stansted - Brno	7
Brno - Moskva	2
Moskva - Brno	2
Brno - Praha	13
Praha - Brno	13

Pramen: Letiště Brno, a.s.

Na území města fungují dvě letiště - mezinárodní veřejné letiště Brno-Tuřany provozované firmou Letiště Brno, a.s., a sportovní veřejné letiště Medlánky, s jehož stabilizací a využíváním ke sportovnímu létání se počítá i nadále.

Letiště v Brně-Tuřanech má statut mezinárodního letiště I. kategorie. Svými technickými parametry a vybavením splňuje mezinárodní standardy pro celoroční provoz všech typů letadel i za ztížených povětrnostních podmínek. V současnosti existují pouze dvě pravidelné linky spojující město Brno s Prahou a Londýnem. V průběhu roku 2007 byla zavedena pravidelná letecká linka Brno – Moskva. V roce 2006 byla otevřena nová odbavovací hala, jež umožňuje odbavení cestujících podle pravidel daných Schengenskými smlouvami.

5.2.9 Lodní doprava

Lodní dopravu, která má ryze rekreační charakter, provozuje na Brněnské přehradě Dopravní podnik města Brna, a. s. Šest lodí ročně přepraví kolem 173 000 cestujících.

STRATEGIE PRO BRNO

ANALÝZA SWOT

1. Image města a vnitřní/vnější vztahy	
silné	slabé
▪ geografická poloha a význam v kraji – metropolitní region	▪ nedostatečná profilace města Brna - mezinárodní anonymita
▪ křižovatka evropských dopravních tras (multimodální koridory)	▪ mediální obraz města
▪ atraktivní přírodní zázemí města	▪ systém vnitřní i vnější komunikace
▪ univerzitní město	▪ malá vstřícnost ve službách pro občany i návštěvníky města
▪ národní centrum justice a práva	▪ syndrom města poboček
▪ mezinárodní image - BVV a Grand Prix ČR	▪ nízké sebevědomí obyvatel města
▪ kulturní, architektonické a urbanistické dědictví	▪ absence systému projektového řízení a dlouhodobého plánování
▪ osobnosti evropského i světového významu	
▪ jednotný vizuální styl a logo města	
příležitosti	ohrožení
▪ prohlubování národních a regionálních vazeb	▪ preference účelových a krátkodobých cílů
▪ posílení vazeb s obcemi v rámci brněnské aglomerace	▪ nedostatečná spolupráce politických a hospodářských subjektů na podmínkách a formách podpory rozvoje města
▪ prohlubování mezinárodní spolupráce např. formou konkrétních projektů	▪ nepružná a byrokratická veřejná správa, nedostatečná transparentnost ve veřejném a soukromém sektoru
▪ zájem o zlepšení komunikace mezi veřejným, privátním a neziskovým sektorem	▪ oslabení pozice města vlivem činnosti některých nátlakových skupin (nadanárodní, národní i regionální úroveň)
▪ spolupráce s jinými subjekty na soustavné prezentaci jedinečných památek, aktivit a osobností	▪ oslabení významu a postavení města v rámci ČR (m.j. reformou veřejné správy, vývojem legislativy, implementačními pravidly dotačního financování)
▪ možnost zvýšení efektivity řízení a správy města zavedením moderních manažerských přístupů	
▪ lobování města na národní i evropské úrovni ve prospěch lokalizace významných institucí	

2. Místní ekonomický rozvoj	
silné	slabé
▪ atraktivita města pro investory (Brněnská průmyslová zóna – Černovická terasa)	▪ nedostatečná nabídka připravených ploch pro rozvoj podnikání
▪ vysoká míra terciarizace ekonomiky	▪ vysoký podíl ploch „brownfields“
▪ kvalitní lidský potenciál (široká základna vysokých škol)	▪ nerovnoměrný rozvoj města v jednotlivých funkčních složkách
▪ tradice a rozvoj veletrhů a výstavnictví	▪ malé propojení výzkumu a praxe, systém dlouhodobé podpory výzkumu a praxe
▪ lokalizace investorů v oblasti strategických služeb	▪ absence koncepce hospodaření s majetkem města
▪ významné inženýrsko-projektové a stavební firmy	▪ nedostatečná nabídka produktů pro cestovní ruch
příležitosti	ohrožení
▪ maximální využití lidského potenciálu a propojení vazeb mezi vědou – výzkumem – vývojem – praxí	▪ vznik nových brownfields
▪ rozvoj podnikání prostřednictvím podnikatelských inkubátorů	▪ rostoucí náklady na dekontaminaci a revitalizaci brownfields
▪ revitalizace brownfields	▪ odchod zahraničních investorů
▪ vytvoření systému efektivní komunikace s investory	▪ nárůst nezaměstnanosti u rizikových skupin
▪ získávání prostředků z programů EU	▪ omezený rozvoj, případně stagnace, v důsledku odmítnutí projektu Europoint Brno
▪ zřízení strategických majetkově-rozvojových fondů	▪ postupný rozklad kompaktní městské struktury
▪ nabídka pracovních příležitostí pro kvalifikované odborníky ze zahraničí	

3. Kvalita života	
silné	slabé
▪ atraktivní přírodní a rekreační zázemí města a jeho dostupnost prostředky MHD a IDS	▪ úbytek a stárnutí obyvatelstva
▪ různorodá struktura domovního a bytového fondu	▪ omezená nabídka finančně dostupného bydlení
▪ kompletní a kvalitní síť zdravotnických zařízení a služeb	▪ úbytek bytů v centru města
▪ široká síť sociálních služeb	▪ pomalá revitalizace lokalit se „špatnou“ adresou
▪ soustava upravených parků v centrálních částech města, včetně obnovených stromořadí	▪ nerovnoměrný rozvoj severu a jihu města (suburbanizace)
▪ kvalitní urbanistická struktura a architektonicky hodnotné stavby	▪ nevyužitý potenciál vodních ploch (řek a Brněnské přehrady)
▪ pestrá nabídka kultury	▪ nedostatečná realizace Územního systému ekologické stability (ÚSES) a systému městské zeleně
	▪ špatný stav zařízení pro volnočasové aktivity a nedostatečný přehled o jejich nabídce
	▪ zanedbaná sportovní infrastruktura
	▪ hluk z narůstající automobilové dopravy
	▪ stav, údržba a úklid veřejných prostranství včetně veřejné zeleně
	▪ nedostatečná prevence a osvěta v oblasti zdraví

3. Kvalita života	
příležitosti	ohrožení
nabídka bydlení pro různé příjmové a sociální skupiny obyvatel ve spolupráci se soukromým sektorem (vč. nájemního bydlení)	vznik dalších lokalit se specifickými problémy v oblasti bydlení i populace (např. sídliště)
revitalizace zanedbaných či nevyužívaných území ve prospěch volnočasových aktivit (Brněnská přehrada, břehy řek)	negativní důsledky lokalizace velkých nákupních center na centrum města a městské části (např. změna maloobchodní struktury)
zapojení areálů brownfields do městských struktur a funkcí	neřízená suburbanizace a zastavění přírodně hodnotných částí území
podpora subjektů a programů zajišťujících nabídku pro trávení volného času	postupná přeměna ploch městské zeleně (včetně vnitrobloků) na plochy s jinou funkcí
realizace záměru zelených radiál (propojujících městskou zeleň s příměstskými lesy) a Územního systému ekologické stability	vzrůstající podíl IAD na hlukovém znečištění a znečištění ovzduší
revitalizace vnitrobloků pro zeleň s rekreační funkcí, realizace nových parků v sídlištích	rozpad CZT v důsledku přechodu na vytápění pevnými palivy
rozvoj CZT, udržení kvality životního prostředí (ovzduší)	
zlepšení ekologické osvěty a výchovy	
uplatnění zásad Zdravého územního plánování definovaných Světovou zdravotní organizací	

4. Výzkum, vývoj, inovace a vzdělávání	
silné	slabé
▪ široké spektrum existence vědecko-výzkumných pracovišť ▪ široká základna vysokých škol a jejich prestiž ▪ lidský potenciál v absolventech vysokých škol ▪ infrastruktura pro podporu inovačního podnikání s vazbou na vysoké školy (Český technologický park s vazbou na VUT Brno) ▪ široká nabídka různých forem vzdělávání ▪ celorepublikově nejvyšší podíl studentů vysokých škol vzhledem k trvale bydlícím obyvatelům	▪ dosud malé propojení výzkumu a praxe (aplikovaný výzkum) ▪ nedostatečná propagace města jako centra vědy, výzkumu a vzdělávání ▪ malá snaha o udržení vysoce kvalifikovaných lidí (elit) ve městě ▪ nízká úroveň spolupráce vysokých škol a města ▪ nedostatečná vazba mezi požadavky trhu práce a studijními obory (programy) ▪ nedostatek mateřských, základních a navazujících škol vyučujících v angličtině
příležitosti	ohrožení
▪ realizace (podpora vzniku) centra vědy a aplikovaného výzkumu ▪ využití národních a mezinárodních programů na podporu výzkumu a programů transferu technologií (poznatků) pro inovační pokrok v podnikání ▪ rozšíření možnosti studia pro zahraniční studenty ▪ podpora vědeckých pracovníků	▪ odchod odborníků z města do Prahy nebo do zahraničí ▪ odchod absolventů VŠ za lepšími podmínkami (především bytovými) ▪ nedostatky v systému využití výsledků výzkumu zejména v hospodářské sféře ▪ spontánní vznik „segregovaných“ tříd či škol
▪ zapojení zahraničních firem aktivně působících v Brně do spolupráce na hospodářském, kulturním a sociálním rozvoji města a jeho aglomerace ▪ maximální využití lidského potenciálu, především studentů VŠ ▪ spolupráce středních a vysokých škol s městem a soukromým sektorem ▪ udržení, resp. zvyšování podílu studentů vysokých škol ▪ motivace mimobrněnských a zahraničních studentů pro setrvání v Brně	

5. Doprava a technická infrastruktura	
silné	slabé
funkční integrovaný dopravní systém (IDS) a městská hromadná doprava (MHD)	nekompletnost Velkého městského okruhu
postupné budování radiálně – okružního systému	absence dokončení systému nadřazených komunikací
rekonstruovaná čistírna odpadních vod (ČOV s dostatečnou kapacitou)	stav železničního uzlu (prostupnost)
dostatečná kapacita vodních zdrojů (pitná voda) pro rozsáhlý rozvoj města Brna	nedořešené odkanalizování části města, nedořešená protipovodňová ochrana
postupná realizace systému třístupňové ochrany města před nadměrnou dopravou	kolize parkování a dopravy (především pěší)
kolektory v centru města	infrastruktura MHD, včetně stáří vozového parku
vybavenost infrastrukturou pro likvidaci odpadu (spalovna odpadů s rezervami výkonu)	nadměrná preference individuální automobilové dopravy v neprospěch chodců, cyklistů a městské hromadné dopravy
dlouhá tradice kombinované výroby elektrické energie a tepla	nedostatečné propojení železniční a autobusové dopravy
dostatečné zdroje a rozvod el. energie	nedostatek parkovacích a garážovacích prostor v centru města a na sídlištích
dostatečně účinné čištění odpadních vod	absence záchytných parkovišť
vybudovaná infrastruktura pro centrální zásobování teplem (CZT)	nedostatečná přitažlivost MHD (interval, cena)
	nedostatek cyklostezek

5. Doprava a technická infrastruktura

příležitosti	ohrožení
▪ uznání MHD jako komfortní dopravní alternativy a rozvoj její bezbariérové formy	▪ neřízená suburbanizace s absencí řešení infrastruktury
▪ Brno součástí projektu č. 22 a č. 23 – součást IV. a VI. multimodálního koridoru – příležitost k realizaci přestavby železničního uzlu Brno	▪ oddalování realizace systému protipovodňové ochrany (ohrožení povodněmi)
▪ rozvoj mezinárodního letiště	▪ zvyšování podílu IAD (v důsledku suburbanizace)
▪ zadržování dešťových vod na území města a vybudování systému dešťových retenčních nádrží pro možnost řízení průtoku a ochranu čistoty vody v hlavních tocích	▪ zhoršení dopravní situace v případě odmítnutí projektu Europoint Brno
▪ rozvoj a revitalizace veřejných prostranství	▪ potenciální ohrožení čistoty vody z povrchových zdrojů toxickými sinicemi (Vírský přivaděč)
▪ přijetí energetické koncepce města Brna	▪ totální absence veřejné podpory důležitých projektů
▪ vytvoření podmínek pro cyklistickou dopravu ve městě	▪ zvýšení intenzity dopravy v souvislosti s průmyslovými a komerčními aktivitami
▪ postupně realizovaná rekonstrukce kmenových stok	▪ neefektivní pokrytí území města městskou hromadnou dopravou
▪ revitalizace vodních toků včetně okolních pozemků současně s realizací územního systému ekologické stability	▪ zvyšování nákladů na likvidaci odpadů

STRATEGIE PRO BRNO

STRATEGICKÁ VIZE

Globální cíl strategie

Brno chce být městem s pozitivní image, místní ekonomickou základnou zaručující jeho konkurenceschopnost v evropském prostoru, s dobrou dopravní dostupností, kvalitními podmínkami pro život obyvatel a zdravým životním prostředím a také centrem intelligence, výzkumu a inovací. Brno chce být lepší.

Preambule aneb „Brno chce být lepší“

Brno na prahu 21. století stojí na křižovatce, jejíž rozcestník ukazuje dva směry, kterými by mělo pokračovat dál. Jeden směr je založen na tradici, druhý na inovaci. První je statický, druhý dynamický. Tradice, to je průmysl, především textilní a strojírenský, a provincialismus. Inovace, to jsou vyspělé technologie, vědecko-technické parky a otevřenost vůči okolí a světu. Být statický znamená ujišťovat se o tom, jak jsme dobří. Být dynamický znamená poznat, co se dělá v Brně dobře, ale také vědět, kde to dělají lépe a proč. Brno chce být plnohodnotným evropským městem mezinárodního významu a ví, že rychle reagovat je dobré, ale být připravený je lepší. Brno chce být lepší.

Funkční a rozvojová rovina strategie aneb „Optika dvojího pohledu“

Brno si uvědomuje, že být lepší mimo jiné předpokládá stát pevně na vlastních nohou. Pro město jeho velikosti a významu to znamená, že strategickou rozvojovou vizi vnímá dvojím pohledem. Jedním pohledem hodnotí kvalitu základních funkčních městských systémů, jakými jsou městský komunikační skelet a doprava, bydlení, energetická a síťová odvětví, sociální a zdravotní služby, vzdělávání a kulturní i rekreační infrastruktura, umožňující hodnotné trávení volného času ve zdravém prostředí. Velmi citlivě Brno vnímá potřebu komunikace, jednak dovnitř, k institucím, podnikům a občanům, jednak navenek, ke kraji, sousedním regionům a zejména k zahraničí. Město si je vědomo, že v této základní funkční rovině musí být všechny složky kvalitní, a v rámci své strategie a dostupných zdrojů pro to udělá maximum.

Brno také ví, že být lepší znamená být jiný. Brno vnímá konkurenční povahu prostředí a skutečnost, že imobilní faktory růstu a standardní kvality do budoucna Brno od měst podobné velikosti nijak neodliší. Naopak, srovnají se. Neposkytnou Brnu žádanou image místa atraktivního pro bydlení a přitažlivého pro investory. Brno jen s touto funkční kvalitou bude málo „sexy“.

Strategií Brna je být jiný. Být lepší. Mít čitelný profil a namísto vymezování se vůči okolí se opravdu odlišit. Proto Brno uplatňuje na svou strategickou rozvojovou vizi i druhý pohled. Je to pohled poučeného města, které ví, že faktory, které ho pozitivně odliší, jsou mobilní. Procesní. Stojí na lidech a službách lidí pro lidi. Stojí na stavbách pro lidi. Brno ví, že je silné a že si to bude moci dovolit, a

pokud ne, ví, kde jsou zdroje. V tomto pohledu chce Brno dosáhnout špičkových kvalit v následujících oblastech:

Místní ekonomický rozvoj aneb „Od průmyslu k podnikání“

Brno nechce být pouze tradičním průmyslovým městem. Brněnská ekonomická základna prošla zásadní restrukturalizací, většina ekonomicky aktivních obyvatel města dnes pracuje v terciáru. Na vrcholu konjunktury a poptávky po prostorech k podnikání ze zahraničí si Brno uvědomuje, že stále ještě trvá potřeba aktivního přístupu k novým akvizicím na zelené louce, ale současně si je vědomo vysoké mobility přímých zahraničních investic. Na druhé straně Brno citlivě vnímá i problematiku brownfields.

Brno zřetelně vidí, že podnikání budoucnosti ve městě bude založeno na prostorově nenáročných nemovitostních bázích a produkci s vysokou přidanou hodnotou, která se opírá hlavně o kvalitní lidské zdroje. V této souvislosti se jedná zejména o specializovaná zařízení – oborové parky a objekty služeb, vědy a aplikovaného výzkumu, v nichž bude možno uspokojit nároky nových typů investic a potřeby nových typů investorů. Brno ví, že tato nová poptávka je již na cestě. Brno také ví, že doba je zrychlená a ekonomika globalizovaná. V takové době je nutno adekvátně oslovit elitu. Uvědomuje si, že podnikatelskou elitu do města lákají již dlouho výstavy a veletrhy na brněnském výstavišti. Pozdržet a zaujmout elitu kdekoli na světě i poté, co splní své pracovní povinnosti, dnes není lehké, přesto se Brno o to pokusí.

Kvalita života aneb „Čistota, bezpečnost a vitalita“

Brno chce být městem zdravým, čistým a bezpečným. Brnu záleží na tom, aby se jeho obyvatelé za své město nestyděli, ale aby na něj byli hrdí. Město ví, že počet obyvatel se bude zvyšovat jen pozvolna, a nemá ambice stát se milionovou metropolí. Přesto si město uvědomuje, že bude potřebovat nové plochy pro bydlení a další rozvoj rekreačního zázemí. Vzhledem k tomu, že některé oblasti tradičních manufaktur v širším centru již nikdy nebudou lokalitami průmyslovými, podpoří město jejich revitalizaci jak pro bydlení, tak pro podnikání spíše nevýrobního charakteru. Brňané vždy byli sportovci a město ví, že sport umožňuje lidem prodloužit mládí. Město se zasadí o zlepšení nabídky volnočasových aktivit a podpoří rozvoj dlouho zanedbávaných sportovišť.

Město chce mít úroveň. Ví, že kultura je to, co přitahuje lidi a oslovuje mimobrněnské a zahraniční návštěvníky. V tomto smyslu se Brno zasadí o zachování a další rozvoj kulturně-historického dědictví a poskytne zázemí a podporu špičkovým kulturním institucím.

Výzkum, vývoj, inovace a vzdělávání aneb „Dynamika, inovace a růst“

Brno chce být centrem inteligence. Ambice Brna být inteligentním městem má racionální jádro. Bude zde dokončen největší a nejmodernější univerzitní kampus v České republice, který osloví nejen českou akademickou obec. Město podpoří vznik pracovišť špičkového mezinárodního výzkumu. Investuje do přípravy projektů na lokalizaci strategických služeb a projektů aplikovaného výzkumu.

NÁVRHOVÁ ČÁST – STRATEGICKÁ VIZE

Brno podpoří usazování vysokoškolských studentů ve městě po jejich absolutoriu a zavede motivační programy pro studenty ze zahraničí. Město bude vytvářet podmínky pro propojování různých oborů a svobodný rozvoj různých forem kreativity. Město si uvědomuje, že lidská tvořivost je cenný strategický zdroj, který přímo souvisí s hospodářskou prosperitou. Brno chce kvalitativně růst a ví, že růstovou dynamiku mu dodají vzdělaní lidé. Jejich nároky, jejich požadavky. Město jim bude pozorně naslouchat. Bude z nich elita národa. Město chce být domovem elity.

Strategických cílů lze dosáhnout jen s dlouhodobou podporou obyvatel města. Strategické záměry a projekty budou proto odborné i laické veřejnosti názorně představeny a budou od počátku připravovány s její účastí.

STRATEGIE PRO BRNO

STRATEGICKÝ SKELET

Obecná charakteristika	Podporované aktivity - návrh
Image města a vnitřní / vnější vztahy	
Strategický cíl 1.1 Získat pozitivní a dynamický profil města	
1.1.1 Zlepšení vnitřní komunikace	
Zaměřeno na oboustrannou a pozitivní komunikaci města, občanů a městských částí. Zaměřeno také na komunikaci s médii a s podnikatelskou sférou.	<i>Rozvíjení informačního systému v rámci MMB a MČ</i>
	<i>Vytvoření komunikační strategie města zahrnující i systém práce se sdělovacími prostředky</i>
	<i>Vytvoření systému „jedněch dveří“</i>
	<i>Zlepšení orientačního systému města (např. uliční štíty se stručnou informací o původu názvu, dedikační tabulky apod.)</i>
1.1.2 Efektivní vnější komunikace	
Podpora projektů profilujících Brno jako regionální metropoli s mezinárodními vazbami a významem v rámci JMK, příp. NUTS II Jihovýchod.	<i>Podpora vzniku platformy pro rozvoj spolupráce Brna a jeho zájmového území (Brněnská aglomerace)</i>
	<i>Podpora zapojování města do mezinárodních projektů a sítí (např. Urbact, CENTROPE)</i>
	<i>Prezentace města na veletrzích a atraktivní webová prezentace města</i>
	<i>Prezentace města prostřednictvím stálých i dočasných výstav a jiných aktivit</i>
1.1.3 Propagace strategického profilu města jako centra vzdělávání, výzkumu, vývoje, inovací a podnikání ve vyspělých technologiích	
Zaměřeno na iniciaci projektů podporujících obraz města jako centra výzkumu, vývoje a inovací ve vazbě na vzdělávací instituce ve městě.	<i>Podpora akcí akcentujících význam města jako centra vysokoškolského vzdělávání (např. městská stipendia, podpora studentských a žákovských prací, ocenění vynikajících studentů /žáků, studentské akce: sport, majáles, univerziáda, pouliční divadlo)</i>
	<i>Podpora brněnského Centra evropských studií</i>
	<i>Komunikační podpora opatření a aktivit v rámci strategického plánu</i>

Obecná charakteristika	Podporované aktivity - návrh
Místní ekonomický rozvoj	
Strategický cíl 2.1 Připravit Brno k rozvoji podnikání	
2.1.1 Zlepšení prostorových a technických podmínek pro přímé investice do Brna	
Zaměřeno na projekty podporující majetkoprávní, studijní, projekční a územně-technickou přípravu rozvojových lokalit v Brně (plochy i objekty).	<i>Příprava nových rozvojových lokalit pro výrobu a služby, výkupy pozemků a technická infrastruktura</i>
	<i>Mezinárodní prezentace připravených lokalit (v rámci mezinárodních veletrhů – MIPIM a institucí EIB, OECD, EK, WB apod.)</i>
	<i>Rozšíření ploch pro strategické služby a inovační podnikání, výkupy pozemků a technická infrastruktura</i>
2.1.2 Příprava brownfields k rozvoji podnikání včetně odstranění starých ekologických zátěží	
Zaměřeno na rozvoj nevyužívaných areálů nebo nevhodně užívaných areálů na území města, cílené vyhledávání národních a mezinárodních zdrojů pro revitalizaci brownfields.	<i>Vyhodnocení portfolia brownfields (dle typů polohy, environmentální zátěže, typů využití atd.)</i>
	<i>Podpora nového využití nevyužívaných (a nevhodně užívaných) areálů</i>
	<i>Prevence vzniku nových brownfields</i>
2.1.3 Podpora rozvoje cestovního ruchu s důrazem na kongresovou turistiku	
Zaměřeno na projekty nabízející rozšíření a zlepšení podmínek pro kongresovou a individuální turistiku.	<i>Cílená propagace Brna směrem k nejbližším sousedům (Rakousko, Polsko, Slovensko)</i>
	<i>Pořádání konferencí (mezinárodních) ve spolupráci města s vysokými školami – Brno, kongresové centrum</i>
	<i>Budování sítě cyklostezek a turistických tras na území města i s ohledem na chráněná území</i>
	<i>Podpora vzniku naučných a tematických stezek (projekt Brněnské stezky) a jiných atrakcí pro cestovní ruch (např. kavárenská tramvaj)</i>
	<i>Propagace aktuálních akcí pořádaných městem v ubytovacích zařízeních</i>
	<i>Podpora propagace města formou charakteristických brněnských suvenýrů a propagačních tiskovin</i>
2.1.4 Využití ekonomického potenciálu letiště	
Podpora pravidelné a intenzivní letecké dopravy, rozvoj CARGO, využití potenciálu a infrastruktury letiště pro rozvoj podnikání v jeho okolí.	<i>Podpora rozvoje zóny Tuřany – Šlapanice ve spolupráci s JmK</i>

Obecná charakteristika	Podporované aktivity - návrh
Kvalita života	
Strategický cíl 3.1 Dosáhnout vyšší atraktivity života ve městě	
3.1.1 Rozvoj variabilní nabídky bydlení	
Zaměřeno na podporu specifických typů bydlení (sociální byty, startovací byty, bydlení s péčí) a na podporu bytových projektů oslovujících potenciální zájemce o bydlení ve městě na tržních principech.	<i>Koordinace v oblasti bytové politiky</i>
	<i>Podpora projektů pro bydlení specifických skupin obyvatelstva</i>
	<i>Příprava nových rozvojových ploch pro komerční výstavbu RD, BD</i>
	<i>Podpora projektů adaptace brownfields pro bydlení</i>
3.1.2 Podpora nabídky volnočasových aktivit, rekreace a sportu	
Podpora aktivit a projektů vedoucích k udržení a rozšíření stávající nabídky neformálního vzdělání (volnočasové aktivity, rekreace, sport). Podpora aktivit a projektů vedoucích ke zlepšení infrastruktury pro volný čas.	<i>Podpora budování veřejných hřišť pro každodenní rekreaci všech věkových skupin</i>
	<i>Podpora budování sportovních areálů pro organizovanou tělovýchovu včetně zajištění a přípravy nových rozvojových ploch</i>
	<i>Podpora budování sportovních areálů pro vrcholový sport včetně zajištění a přípravy nových rozvojových ploch</i>
	<i>Podpora aktivit a organizací nabízejících vzdělávací, výchovné, sportovní a kulturní aktivity a příležitosti (neformální vzdělávání)</i>
	<i>Podpora budování systému vycházkových a promenádních pěších tras v zastavěném území a extravilánu města</i>
3.1.3 Podpora rozvoje kulturního využití a zachování kulturního dědictví	
Zaměřeno na aktivity a projekty vedoucí k rozvoji kulturního využití obyvatel a zachování kulturního dědictví.	<i>Podpora zachování (příp. nového využití) kulturních památek</i>
	<i>Zajištění a kultivace kulturní infrastruktury (JKC)</i>
	<i>Podpora různorodé nabídky živého umění v ulicích města</i>
3.1.4 Zajištění bezpečnosti obyvatel města	
Zaměřeno na aktivity a projekty, které omezují příležitosti k páčání trestné činnosti, předcházejí	<i>Podpora a koordinace aktivit v oblasti situační a sociální prevence ke zvyšování bezpečnosti v rizikových lokalitách a na veřejných prostranstvích (kamerové monitorovací systémy, údržba, vhodná zeleň, následná sociální intervence, streetwork)</i>
	<i>Podpora opatření v boji proti všem druhům vandalismu</i>
	<i>Podpora opatření na pomoc obětem trestné činnosti</i>
	<i>Podpora center na odvykání drogových a jiných závislostí a na eliminaci sociálně patologických jevů ve společnosti</i>

trestné činnosti, dopravní kriminalitě a zneužívání návykových látek s cílem zvýšit pocit bezpečí obyvatel města.	
3.1.5 Zlepšení kvality veřejných prostranství a vybraných složek životního prostředí	
Zaměřeno na zajištění kvality a čistoty veřejných prostranství, podporu, ochranu a rozvoj zeleně, snižování hlukové zátěže obyvatel města a zlepšování kvality ovzduší včetně snižování emisí.	<i>Zvyšování kvality a vybavenosti veřejných prostranství</i>
	<i>Zabezpečení údržby a čistoty veřejných prostranství (např. i zřizování funkce hlídačů)</i>
	<i>Vytvoření systému hierarchizace veřejných prostranství a jejich atraktivního propojení</i>
	<i>Zajištění ochrany současných veřejných prostranství před využíváním k jiným účelům</i>
	<i>Podpora ochrany a rozvoje zeleně</i>
	<i>Podpora opatření vedoucích ke snížení hlukové zátěže (protihlukové stěny, výsadba zeleně atd.)</i>
	<i>Podpora projektů pro snižování emisí a imisí</i>
3.1.6 Účinná politika města v sociální a zdravotní oblasti	
Zaměřeno na podporu zdraví obyvatel, integraci specifických skupin obyvatel, na prosazování principu rovných příležitostí, prevence sociální exkluze.	<i>Aplikace rovných příležitostí pro různé skupiny obyvatel v oblasti městských a oborových politik</i>
	<i>Podpora projektů zabývajících se odstraňováním fyzických bariér</i>
	<i>Podpora projektů vedoucích ke zdravému životnímu stylu</i>
	<i>Podpora zdravotní a sociální prevence</i>

Obecná charakteristika	Podporované aktivity - návrh
Výzkum, vývoj, inovace a vzdělávání	
Strategický cíl 4.1 Vytvořit podmínky pro příchod a udržení elit ve městě	
4.1.1 Zajištění infrastruktury pro výzkum, vývoj a tvorbu inovací	
Podpora projektů v oborech využívajících vysokou kvalifikaci absolventů vysokých škol.	<i>Podpora rozšíření a zakládání vědecko-technických parků, inkubátorů a firem s velkým růstovým potenciálem</i>
	<i>Vstřícnost k investiční politice vysokých škol, např. organizace směny pozemků, respektive scelování pozemků pro účely vysokého školství</i>
	<i>Účast na koordinaci systému podpory inovačního podnikání (granty, půjčky na rozvoj podnikání)</i>
	<i>Podpora realizace středoevropského technologického institutu (CETI)</i>
4.1.2 Účinná politika města v oblasti rozvoje lidských zdrojů	
Zaměřeno na udržení odborníků a absolventů VŠ ve městě a jejich využití k hospodářskému rozvoji. Vytváření podmínek pro vzdělanost obyvatel a konkurenceschopnost města Brna v evropském prostoru.	<i>Spolupráce města s partnerskými městy (příp. jinými městy) v oblasti vysokého školství</i>
	<i>Koordinace spolupráce veřejných a soukromých vysokých škol</i>
	<i>Spolupráce města a vysokých škol na aktivitách PR pro přilákání studentů do města</i>
	<i>Vybudování akademického infocentra (poradenská a konzultační činnost pro studenty a absolventy)</i>
	<i>Využití kapacity VŠ a jiných institucí pro rozvoj systému celoživotního vzdělávání</i>
	<i>Podpora zvýšení atraktivity vědy a výzkumu pro děti a mládež (Science Museum)</i>
	<i>Přeměna nevyužívaných objektů na zařízení poskytující absolventům, doktorandům a hostujícím profesorům zázemí (startovací byty na kolejích)</i>

Obecná charakteristika	Podporované aktivity - návrh
Doprava a technická infrastruktura	
Strategický cíl 5.1 Zlepšit kvalitu vnitřní a vnější dostupnosti města	
5.1.1 Zajištění komfortní MHD, IDS	
Zaměřeno na rozvoj MHD s cílem vytvoření komfortní alternativy IAD.	<i>Realizace sítě přestupních terminálů</i>
	<i>Podpora rozvoje ekologických forem dopravy</i>
	<i>Zajištění efektivní organizace dopravy (telematika)</i>
5.1.2 Řešení dopravy, ochrana centra před nadměrnou dopravou, parkování	
Zaměřeno na projekty vedoucí ke snížení dopravního zatížení centrálních částí města. Zaměřeno na dořešení parkování v centru a na sídlištích, na projekty podporující alternativní druhy dopravy a na projekty v rámci organizace dopravy.	<i>Dokončení VMO</i>
	<i>Podpora výstavby parkovacích objektů a areálů Park and Ride (automatizovaných parkovacích domů)</i>
	<i>Zefektivnění a koordinace zpoplatnění parkování (progresivní zpoplatňování)</i>
	<i>Podpora sítě alternativních druhů dopravy</i>
	<i>Podpora všech druhů opatření k zajištění dopravní bezpečnosti (chodců, cyklistů)</i>
5.1.3 Realizace projektu Europoint Brno (ŽUB) v návaznosti na dobudování městské infrastruktury	
Podpora přípravy a realizace projektu Europoint. Zaměřeno na modernizaci průjezdu Brnem a interoperabilitu Železničního uzlu Brno.	<i>Dořešení napojení projektu Europoint na MHD</i>
	<i>Koordinace realizace projektu Europoint a výstavby navazující městské infrastruktury</i>
Strategický cíl 5.2 Zajistit komplexní hospodaření s energiemi, s povrchovými a odpadními vodami	
5.2.1 Nakládání s povrchovými a odpadními vodami	
Zaměřeno na způsoby nakládání s povrchovými a odpadními vodami	<i>Dokončení rekonstrukce kmenových stok na území města</i>
	<i>Dobudování kanalizačního systému na území města</i>
	<i>Podpora alternativních řešení odvodnění území</i>
5.2.2 Koncepce protipovodňové ochrany a revitalizace vodních toků a nádrží	
Zaměřeno na protipovodňovou ochranu města v návaznosti na koncepci	<i>Iniciování jednotlivých protipovodňových opatření podle stanovených priorit</i>
	<i>Podpora aktivit vedoucích ke zvýšení retenční schopnosti krajiny</i>
	<i>Podpora ochrany územních rezerv pro zajištění protipovodňové ochrany a revitalizací vodních toků a nádrží</i>
	<i>Řešení obnovy rekreační funkce přehrady</i>

protipovodňové ochrany celého kraje (zejména na horních částech povodí Svatky a Svitavy) a zvýšení retenční schopnosti krajiny. Zaměřeno na aktivity umožňující synergické (integrované) multifunkční využití vodních toků a nádrží.	
5.2.3 Optimalizace zásobování města energiemi a městského odpadového hospodářství	
Zaměřeno na podporu centrálního zásobování teplem a dalších alternativních zdrojů. Zaměřeno na projekty efektivně využívající stávající kapacity v rámci celoměstského systému nakládání s odpady a aktivity v oblasti environmentální osvěty.	<i>Optimalizace rekonstrukce sítě a zdrojů tepla</i>
	<i>Optimalizace zásobování města energiemi</i>
	<i>Zlepšení systému využití tepelné energie ze spalovny SAKO, centrální zásobování teplem</i>
	<i>Iniciování systému nakládání s kompostovatelnými odpady, využívání plastů ve spolupráci se SAKO</i>
	<i>Zpracování dlouhodobé koncepce odpadového hospodářství</i>
	<i>Podpora výchovy občanů v oblasti environmentálního vzdělávání (mj. učitelů a úředníků)</i>

STRATEGIE PRO BRNO

SEZNAM ZKRATEK

ADSL	Asymetric Digital Subscriber Line
AIC	Akademické informační centrum
AV ČR	Akademie věd České republiky
BANNO	Brněnská asociace nestátních neziskových organizací
BD	bytový dům
BESIP	Bezpečnost silničního provozu
BIC	Podnikatelské a inovační centrum
BKC	Brněnské kulturní centrum
BKOM	Brněnské komunikace
BNT	brněnská teplárna
BO MMB	Bytový odbor Magistrátu města Brna (nyní ODM MMB)
BPZ	Brněnská průmyslová zóna
BVK	Brněnské vodárny a kanalizace
BVV	Brněnské veletrhy a výstavy
CEP	Centrální evidence projektů
CDMA	code division multiple access
CEFTA	Central European Free Trade Agreement (Středoevropská zóna volného obchodu)
CEITEC	Středoevropský technologický institut (dříve CETI)
CETI	Central European Technology Institute
CIAF	Czech International Air Fest
CO	oxid uhelnatý
CTT	Centrum pro transfer technologií
CZT	centrální zásobování teplem
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČNB	Česká národní banka
ČOV	čistírna odpadních vod
ČRa	České radiokomunikace
ČRo	Český rozhlas
ČSN	Česká státní norma
ČSOP	Český svaz ochránců přírody
ČSÚ	Český statistický úřad
D1	dálnice D1
D2	dálnice D2
dB(A)	ekvivalentní hladina hluku
DC ČR	Design centrum ČR
DDM	dům dětí a mládeže
DPMB	Dopravní podnik města Brna
DPS	dům s pečovatelskou službou
EIB	Evropská investiční banka
EK	Evropská komise
EMAS	Environmental Management System
ESF MU	Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity
EU	Evropská unie
GSM	globální systém pro mobilní komunikaci
HDP	hrubý domácí produkt
HTS	hlavní telefonní stanice
IAD	individuální automobilová doprava
IBC	International Business Centre
ICRC	International Clinical Research Center
ICT	informační a komunikační technologie
IDS	integrovaný dopravní systém
INBIT	projekt – výstavba biotechnologického inkubátoru v Brně-Bohunicích
ISDN	Integrated Services Digital Network
ISO	International Organization for Standardization
IT	informační technologie
JIC	Jihomoravské inovační centrum
JM kraj (JMK)	Jihomoravský kraj

JMP	Jihomoravská plynárenská
KBZM	Kancelář Brno – Zdravé město
KCPK	Koordinační centrum prevence kriminality
KSM MMB	Kancelář strategie města MMB
KÚ JMK	Krajský úřad Jihomoravského kraje
MČ	městská část
MEO MMB	Mediální oddělení MMB (nyní TIS – Tiskové středisko)
MHD	městská hromadná doprava
MIPIIM	evropský veletrh nemovitostí a investičních příležitostí
MMB	Magistrát města Brna
MOBIDIK	mobilní didaktické informační a konzultační centrum prevence kriminality brněnské městské policie
MP	Městská policie
MPR	městská památková rezervace
MŘ PČR	Městské ředitelství Policie České republiky
MŠ	mateřská škola
MŠMT ČR	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MU	Masarykova univerzita
MZLU	Mendelova zemědělská a lesnická univerzita
NATO	Severoatlantická aliance
nn	nízké napětí
NNO	nestátní neziskové organizace
NOx	oxidy dusíku
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics
OD MMB	Odbor dopravy Magistrátu města Brna
ODM MMB	Odbor dispozic s majetkem Magistrátu města Brna
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OHK	Obchodní a hospodářská komora (nyní RHK - Regionální hospodářská komora)
OI MMB	Odbor investiční Magistrátu města Brna
OK MMB	Odbor kultury Magistrátu města Brna
OMI MMB	Odbor městské informatiky Magistrátu města Brna
OPP MMB	Odbor památkové péče Magistrátu města Brna
OPPP	operační program Průmysl a podnikání
ORF MMB	Odbor rozpočtu a financování Magistrátu města Brna
ORGO MMB	Organizační odbor Magistrátu města Brna
OSB MMB	Odbor správy budov Magistrátu města Brna
OSMD	Občanské sdružení majitelů domů, bytů a dalších nemovitostí v ČR
OSP MMB	Odbor sociální péče Magistrátu města Brna
OSSP MMB	Odbor státní sociální podpory Magistrátu města Brna
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
OŠMT MMB	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Magistrátu města Brna
OTS MMB	Odbor technických sítí Magistrátu města Brna
OÚPR MMB	Odbor územního plánování a rozvoje Magistrátu města Brna
OVLHZ MMB	Odbor vodního a lesního hospodářství a zemědělství Magistrátu města Brna
OZ MMB	Odbor zdraví Magistrátu města Brna
OZV MMB	Odbor zahraničních vztahů Magistrátu města Brna
OŽP MMB	Odbor životního prostředí Magistrátu města Brna
P+R	Park and Ride
PČR	Policie České republiky
PET	polyethylentereftalát
pH	vodíkový exponent - veličina vyjadřující kyselost vodných roztoků
PPP	Public-Private Partnership
PR	Public Relations
PS PČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
PSS	Pracovní skupina strategie
PZI	přímá zahraniční investice

R43	rychlostní komunikace R43
R52	rychlostní komunikace R52
RD	rodinný dům
RMB	Rada města Brna
RRA JM	Regionální rozvojová agentura jižní Moravy
RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
ŘSS	Řídící skupina strategie
SEA	Strategical Environmental Assessment (strategické posuzování životního prostředí) posouzení koncepce z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SK	sportovní klub
SKP	sportovní klub policie
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SO ₂	oxid siřičitý
SVČ	středisko volného času (nyní CVČ – centrum volného času)
TIC	Turistické informační centrum Brno
TJ	tělovýchovná jednota
TUV	teplá a užitková voda
UFI	Union des Foires Internationales (Unie mezinár. veletrhů)
ÚMČ	Úřad městské části
UMTS	Universal Mobile Telecommunication System
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
ÚP	územní plán
ÚPD	územněplánovací dokumentace
ÚPmB	Územní plán města Brna
ÚSES	územní systém ekologické stability
VDJ	vodojem
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita
VMO	velký městský okruh
vn	vysoké napětí
VOC	těkavé organické látky
VOŠ	vyšší odborná škola
VOV	Vířský oblastní vodovod
VP	veřejná prostranství
VRT	vysokorychlostní trať
VŠ	vysoké školy
VTP	vědeckotechnický park
VTs	výkonný tým strategie
VÚC	velký územní celek
VÚSC	vyšší územně samosprávný celek
VUT	Vysoké učení technické v Brně
vv	velmi vysoké napětí
VZmB	Veřejná zeleň města Brna
WB	Světová banka
WHO	World Health Organization
YMCA	Young Men's Christian Association
ZMB	Zastupitelstvo města Brna
ZPF	zemědělský půdní fond
ŽÚ MMB	Živnostenský úřad Magistrátu města Brna
ŽUB	Železniční uzel Brno